

หมายเหตุท้ายคำพิพากษารัฐสภาบางเรื่อง
(พ. ศ. ๒๕๐๒ ถึง ๒๕๐๕)

โดย

ชล ธีรกุล

จ.บ., น.ม., LL.M. (S.M.U.)

พิมพ์แจกในการพระราชทานเพลิงศพ

นายชล ธีรกุล

ผู้พิพากษาคำลอุทธรณ์

347.077

ย 145 นย

ณ ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี วัดโสมนัสวิหาร

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ. ศ. ๒๕๐๖

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

ยล ศิลกุล

ผลงานแปลคำขำขันนิทาน
วิทยาศาสตร์ (พ.ศ. 2502 ถึง 2505)

ด้วยอภินันทนาการ

จาก นางสาว งามบุต

กรมการคลัง
กรมศุลกากร

เลขที่

๑๕.

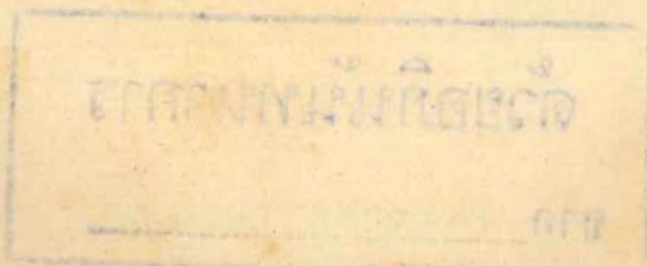
๓๔๗.๐๗๗

เลขที่

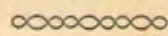
๒๑๔๕๔๒.

เลขทะเบียน

๙๙๒๔๒๕๖๖ ๖๖

คำนำ

คุณชล ธีรกุล ได้ขอบพอกันเคยกับข้าพเจ้าตั้งแต่ครั้งช่วยราชการศาลฎีกา ได้ติดต่อกันทั้งด้านวิชากฎหมาย และด้านกีฬา

คุณชล ธีรกุล เป็นผู้ที่ยืนยันมั่นเพียรค้นคว้าหาความรู้ใส่ตัวอยู่เป็นนิตย์ มีความรู้วิชากฎหมายในเกณฑ์ดี สอบไล่ได้ปริญญาโทเป็นนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้ปริญญาโท LL. M. ณ มหาวิทยาลัย Southern Methodist University, Dallas, Texas.

คุณชล ธีรกุล เป็นอาจารย์ผู้บรรยายวิชากฎหมาย ณ สำนักอบรมวิชากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เขียนบทความ ย่อเรื่องคำพิพากษาศาลฎีกา หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาในดุลพินิจ และในหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของเนติบัณฑิตยสภา ได้รับแต่งตั้งเป็นบรรณาธิการหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของเนติบัณฑิตยสภาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๕

เนติบัณฑิตยสภาได้ขอความร่วมมือ คุณชล ธีรกุล ให้ช่วยเรียบเรียงคำอธิบาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อจากคำอธิบายของท่านเจ้าคุณเทพวิฑูรย์ ได้ทำไว้โดยให้เขียนตั้งแต่มาตรา ๒๔๑ ถึง ๓๕๓ โดยยึดหลักในการเรียบเรียงทำนองเดียวกับคำอธิบายของเจ้าคุณเทพวิฑูรย์ ดังกล่าวแล้ว คือ ใช้คำอธิบายที่เข้าใจง่าย ๆ มีอุทาหรณ์และคำพิพากษาของศาลสูงประกอบ ซึ่งคุณชล ธีรกุล ก็ได้เรียบเรียงให้ นับว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าในวิชากฎหมายเล่มหนึ่ง ซึ่งเนติบัณฑิตยสภาได้พิมพ์จำหน่ายอยู่ในขณะนี้

เนื่องจากคุณชล ธีรกุล รับราชการอยู่ที่ศาลฎีกาเป็นเวลานาน จำคำพิพากษาฎีกาที่ออกไปแล้วได้อย่างแม่นยำจนได้รับขนานนามว่า เป็นตุ๊กตาของศาลฎีกา คุณชล ธีรกุล ได้บันทึกย่อคำพิพากษาฎีกาไว้เป็นหมวดหมู่สะดวกแก่การค้นคว้าไว้เป็นส่วนตัว นับว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้พิพากษาที่มาขอเลขคดีคำพิพากษาฎีกา เมื่อคุณชล ธีรกุล ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ข้าพเจ้าก็ได้ขอตัวคุณชล ธีรกุล จากกระทรวงยุติธรรม อยู่ช่วยราชการศาลฎีกาในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาตลอดมา จนกระทั่งวันถึงแก่กรรม

ในด้านการกีฬา นับว่า คุณชล ธีรกุล เป็นนักกีฬาที่เชี่ยวชาญเกือบทุกประเภท เป็นนักฟุตบอลเล่นให้แก่โรงเรียนสามัญและมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์เป็นเวลา ๑๐ ปีเศษ ได้เดินทางไปแข่งขันต่างประเทศก็หลายครั้ง เป็นนักเทนนิสที่ได้เข้าแข่งขันเป็นผู้ชนะเลิศในที่ต่าง ๆ หลายแห่ง เป็นกรรมการกีฬากลางแจ้งสโมสรเนติบัณฑิตยสภา ได้ช่วยเหลือให้ความเจริญแก่เนติบัณฑิตยสภาในด้านกีฬาเป็นอันมาก

คุณชล ธีรกุล มีนิสัยโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นที่รักใคร่ในหมู่ข้าราชการและญาติมิตร มีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ราชการ ประกอบแต่คุณงามความดี การจากไปของคุณชล ธีรกุล จึงยังความเศร้าโศกแก่ครอบครัว ข้าราชการและญาติมิตร เป็นอย่างยิ่ง แต่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของธรรมดา ไม่มีใครจะหลีกเลี่ยงให้พ้นไปได้

ผู้รักใคร่ชอบพอกับคุณชล ธีรกุล ครั้งยังมีชีวิตอยู่ ได้ร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือ “หมายเหตุท้ายคำพิพากษาฎีกาบางเรื่อง” ซึ่งคุณชล ธีรกุล ได้เขียนไว้ท้ายคำพิพากษาฎีกาในหนังสือคำพิพากษาฎีกาของเนติบัณฑิตยสภา มอบให้เจ้าภาพเพื่อแจกเป็นบรรณาการแก่ผู้ให้เกียรติไปในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณชล ธีรกุล และนอกจากนี้ยังเป็นวิทยาทานแก่นักศึกษาและบรรดาผู้ที่สนใจในวิชากฎหมายทั้งหลายอีกด้วย

วัดโสมนัสราชวรวิหาร

ในโอกาสที่พระราชนิพนธ์คุณเขต ชีรกุล ในคราวนี้ ข้าพเจ้า
จึงขอตั้งจิตอธิษฐานอุทิศส่วนกุศล จงเป็นผลดลบันดาลให้วิญญาณอันบริสุทธิ์ของ
คุณเขต ชีรกุล จงไปสู่สุคติวิสัยในสัมปรายภพนั้นเทอญ.

ป. ปิณฑะ

(นายประวิทย์ บัณฑิตพงศ์)

ประธานศาลฎีกา

๒๓ กันยายน ๒๕๐๖

✓

ประวัติ

นายชล จีรกุล นามเดิมชื่อ นายชน ก้อตเฟรย์ เป็นบุตร นาย อี.เจ. ก้อตเฟรย์ อาจารย์สอนวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และนางบุญศรี ก้อตเฟรย์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๕๔ มีน้อง ๔ คน คือ นางสาวสวัสดิ์ หล้าสวัสดิ์ นางสาวใจ ทวีสัตย์ นางฐปนีย์ จีรกุล และนายวรวิ จีรกุล

ทั้งชื่อและนามสกุลที่เปลี่ยนใหม่นี้ นายชล จีรกุล ได้รับความกรุณาจาก ฯพณฯ พระยาอรรณการนิพนธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมปัจจุบันนี้ ครังนี้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอัยการ เป็นผู้ตั้งให้ ซึ่งในขณะนั้นนายชล จีรกุล รับราชการสังกัดอยู่กรมอัยการ ได้บังคับบัญชาของ ฯพณฯ

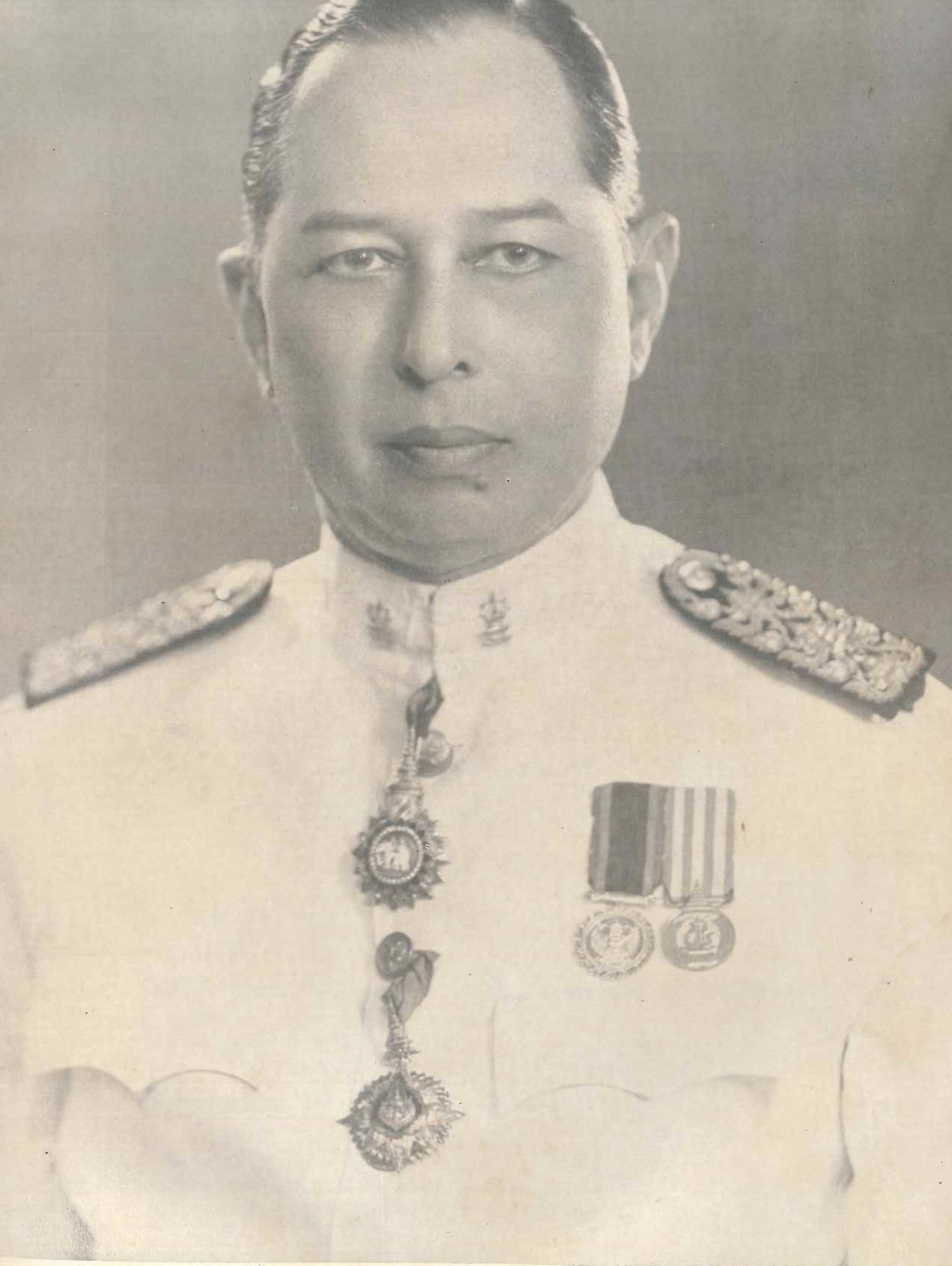
การศึกษา นายชล จีรกุล ได้เริ่มการศึกษากันแรกที่ โรงเรียนผดุงตรุณิ พ.ศ. ๒๔๖๑ ได้เข้าศึกษาโรงเรียนกรุงเทพ ฯ คริสเตียน เป็นเวลา ๘ ปี สอบได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ พ.ศ. ๒๔๖๕ ได้เข้าศึกษาโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ สำเร็จมัธยมบริบูรณ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๘ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนกฎหมาย ซึ่งต่อมาได้ตั้งเป็นมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ สอบได้ปริญญาตรี เป็นธรรมศาสตร์บัณฑิต

พ.ศ. ๒๔๘๖ สอบได้ปริญญาโททางนิติศาสตร์ เป็นนิติศาสตร์มหาบัณฑิต

พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้ไปศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัย Southern Methodist University ในรัฐ Texas สหรัฐอเมริกา ได้ปริญญา LL. M.

พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้รับเลือกให้ไปศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

นายพล ธีรกุล

หน้าที่ราชการ ได้เริ่มเข้ารับราชการในกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรก่อน
ต่อมา พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้รับราชการในกองการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย ใน
ตำแหน่งรองเวร พ.ศ. ๒๔๗๘ โอนมารับราชการกองคดี กรมอัยการ ในตำแหน่ง
อัยการฝึกหัด และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยจังหวัดชุมพร พ.ศ. ๒๔๘๒
เป็นอัยการผู้ช่วยจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๔๘๔ สอบผู้พิพากษาได้ โอนไปรับราชการ
กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้พิพากษาในกระทรวงยุติธรรม รับราชการศาลแพ่ง รับราชการ
ศาลแขวงพระนครใต้ ช่วยราชการในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลจังหวัดน่าน พ.ศ. ๒๔๘๕
กลับมารับราชการศาลแขวงพระนครใต้ อีก ในชั้นนี้ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาล
จังหวัดยะลา พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้ลาออก
จากราชการ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ กลับเข้ารับราชการใหม่ เป็นผู้พิพากษาในกระทรวง
ยุติธรรม รับราชการศาลอาญา ศาลแขวงพระนครเหนือ ช่วยราชการศาลฎีกา พ.ศ.
๒๔๙๑ ช่วยราชการศาลจังหวัดสงขลา เป็นผู้พิพากษาจังหวัดสงขลา พ.ศ. ๒๔๙๓
ช่วยราชการในหน้าที่ธุรการศาลฎีกา

พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นข้าราชการตุลาการชั้นเอก เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นข้าราชการตุลาการชั้น ๓ ตำแหน่งเลขานุการศาลฎีกา

พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นข้าราชการตุลาการชั้น ๔ ตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
จนกระทั่งถึงแก่กรรม อัตรารับเงินเดือนครั้งสุดท้าย ๕,๒๐๐ บาท

ราชการพิเศษ นายยล ชีรกุล ได้รับแต่งตั้งมอหมายให้ปฏิบัติหลายประการ
ตลอดชีวิตราชการ ราชการพิเศษที่สำคัญคือ

พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นกรรมการปรับปรุงประมวลโทรเลขลับของกระทรวงยุติธรรม

พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นอนุกรรมการพิจารณาการกู้เงินสวัสดิการ

พ.ศ. ๒๕๐๐ เนติบัณฑิตยสภาได้ขอให้เป็นผู้เขียนคำอธิบายเกี่ยวกับประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อจากที่พระยาเทพวิฑูรย์ ทำไว้แล้ว นายยล ชีรกุล ได้เขียน

ให้ตั้งแต่มาตรา ๒๔๑ ถึงมาตรา ๓๕๓ เริ่มตั้งแต่หมวด ๒ ผลแห่งนั้น จนจบหมวด ๕ ความระงับแห่งนั้น

พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นกรรมการหน่วยวิทยาการของกระทรวงยุติธรรม เป็นกรรมการอำนวยการนิเทศสารคดีของกระทรวงยุติธรรม

นอกจากนี้นายชล ชีรกุล ยังมีหน้าที่พิเศษ เป็นกรรมการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นบรรณาธิการหนังสือคำพิพากษาฎีกาของเนติบัณฑิตยสภา เป็นอาจารย์บรรยายสำนักอบรมวิชากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เป็นอาจารย์ผู้บรรยายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเป็นอาจารย์ผู้บรรยายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อนถึงแก่กรรม โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน จังหวัดนครปฐม ก็เชิญไปเป็นอาจารย์ผู้บรรยาย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย พ.ศ. ๒๔๘๕ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก พ.ศ. ๒๔๙๓ เหรียญบรมราชาภิเษก พ.ศ. ๒๔๙๓ จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก พ.ศ. ๒๔๙๘ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย พ.ศ. ๒๕๐๐ ตริตาภรณ์ช้างเผือก พ.ศ. ๒๕๐๒ เหรียญจักรพรรดิมาลา

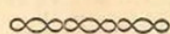
ชีวิตส่วนตัว นายชล ชีรกุล สมรสกับ นางสาวสมพงษ์ ภิมะโยธิน บุตรี พลตรี พระยารามกำแหง และคุณหญิงไสว รามกำแหง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ มีบุตรธิดารวม ๔ คน

๑. นางทองเดือน ชีรกุล
๒. นางสาวเดือนใจ ชีรกุล
๓. เด็กหญิงภรณ์ ชีรกุล (บุตรบุญธรรม)
๔. เด็กชายชาย ชีรกุล (บุตรบุญธรรม)

นายชล ชีรกุล เริ่มป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับไต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งขณะนั้นรับราชการเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดภูเก็ต มีอาการปวดที่ไตและที่หลัง และหลัง

จากนั้นก็เริ่มเป็นความคันโลहितสูง จนแพทย์แนะนำให้หยุดเล่นเทนนิส ซึ่งเป็นกีฬาที่สนใจมากที่สุด และต้องจำกัดอาหารบางอย่าง ต่อมาในเดือนมีนาคม ๒๕๐๕ นายยล ชีรกุลป่วยเป็นโรคไทฟอยด์อยู่ประมาณ ๑ เดือน หลังจากหายจากโรคไทฟอยด์ครั้งนี้แล้วร่างกายก็เริ่มอ่อนแอลง สุขภาพทรุดโทรม ป่วยกระเสาะกระแสะเรื่อยมา จนกระทั่งต้นเดือนเมษายน ๒๕๐๖ นี้ นายยล ชีรกุล จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศเกี่ยวกับการศึกษา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้ไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้าฯ ก็ได้พบว่า โลहितในร่างกายส่วนใหญ่เป็นโลหิตเสีย เม็ดโลหิตขาวมาก เนื่องมาจากไตอักเสบเรื้อรังอยู่รักษาตัวประมาณ ๑๕ วันก็ออกจากโรงพยาบาลพระปิ่นเกล้าฯ ในที่สุดก็ได้เดินทางไปยุโรป ในระหว่างเดินทางไปกระทบอากาศหนาวทำให้โรคไตกำเริบขึ้น จำเป็นต้องเดินทางกลับประเทศไทยก่อนกำหนด และต้องกลับไปรักษาตัวในโรงพยาบาลพระปิ่นเกล้าฯ แห่งเดิมอีก จนพอค่อยยังชั่วก็กลับบ้าน ในที่สุดก็ไปทำงานตามปกติและไปศึกษาที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เนื่องจากสุขภาพและร่างกายยังไม่แข็งแรง ต้องขึ้นบันได ๓ ชั้น อาการโรคกลับกำเริบขึ้น คราวนี้มีโรคหัวใจแทรก และโรคนิ่วมอเนี่ยเข้าเข้ามาอีก เริ่มมีอาการหนักเมื่อคืนวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๖ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา เกิดอาการหายใจไม่สะดวก นายแพทย์ให้ออกซิเจน อาการทรุดลงเรื่อยจนเวลา ๑๔.๓๐ นาฬิกาของวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ นายยล ชีรกุล ก็ถึงแก่กรรมโดยสงบ ณ โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้าฯ นั้น ท่ามกลางภริยา บุตร ธิดา และญาติมิตร คำนวณอายุได้ ๕๒ ปี

คำไว้อาลัยของภริยา

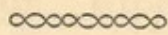
ในชีวิตของข้าพเจ้าไม่มีความเศร้าโศกเสียใจใด ๆ เท่าภาพของการเจ็บ และการจากไปของคุณล ชีรกุล สามีที่รักของข้าพเจ้า เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ เวลา ๑๔.๓๐ นาฬิกา ข้าพเจ้าได้เสียประมุขอันเป็นที่รักพร้อมไพร่พล และเป็นผู้พระคุณแก่ข้าพเจ้ากับลูกไปโดยมิมีวันได้พบเห็นกันอีกในชาตินี้

เหตุการณ์เหล่านี้ได้จารึกอยู่ในดวงใจ ซึ่งยังความเศร้าสลดมาสู่ข้าพเจ้าและลูก ๆ ตลอดจนญาติมิตรอย่างสุดซึ้ง โดยมีไฉนก็ไฉนว่าจะถึงกาลเวลานี้ โดยกระตั้นหันจนข้าพเจ้าไม่สามารถกลั้นออกมาเป็นคำพูดใด ๆ ได้อีก

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบคุณและขออาราธนาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก . จงบันดาลให้ทุก ๆ ท่านที่ได้มาในงานนี้ หรือท่านที่ให้ความอุปการะใด ๆ แก่ข้าพเจ้า จงประสบแต่ความสุขกาย สบายใจ ประกอบด้วย ลาภ ยศ ศฤงคาร อย่าให้มีโรคภัยไข้เจ็บ มาเบียดเบียน ด้วยกุศลผลบุญอันใดซึ่งข้าพเจ้าได้ทำมา ขอจงบันดาลให้ดวงวิญญาณของสามีที่รักของข้าพเจ้าไปสู่สุคติภพนั้นด้วยเถิด.

สมพงษ์ ชีรกุล

คำไว้อาลัยของลูก

วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ เป็นวันที่ลูกของคุณพ่อต้องได้รับความเศร้าโศกเสียใจอย่างสุดซึ้ง อย่างยากที่จะพรรณนาออกมาเป็นคำพูดให้ใคร ๆ ทราบดี คุณพ่อจากลูกไปแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามพรหมลิขิต ลูกไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าคุณพ่อจะต้องมาจากลูกไปเร็วเช่นนี้ และลูกก็ทราบว่าตัวคุณพ่อเองก็ไม่เคยคิดว่า คุณพ่อจะต้องจากคุณแม่ ลูกและหลานของคุณพ่อไปรวดเร็ว คุณพ่อไม่ได้สิ่งเสียอะไร ๆ กับพวกเราเลย ถึงแม้ว่าคุณพ่อจะป่วยกระเสาะกระแสะอยู่เรื่อย ๆ ก็ตาม เรา... ทั้งคุณพ่อและลูกยังคงคิดว่าสักวันหนึ่งคุณพ่อคงหาย และมีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเหมือนอย่างที่เราเคยอยู่ร่วมกันมา แต่แล้วคุณพ่อก็ต้องมาจากลูกไปอย่างไม่มีวันกลับมาอีกเลย คุณพ่อขา คุณพ่อจากลูกไปแล้ว ลูกคิดถึงคุณพ่ออย่างที่สุด ลูกอยากเห็นคุณพ่อ แต่ลูกก็ไม่มีโอกาสได้เห็นคุณพ่อ ต่อไปนี้ลูกได้แต่คอยที่จะเห็นคุณพ่อเพียงแต่ในฝันเท่านั้น ถึงกระนั้นก็ตาม ถึงลูกอยากจะฝันเห็นคุณพ่อ บางครั้งลูกก็ไม่ได้ฝันเห็นคุณพ่อสมใจ ต่อไปนี้ลูกไม่มีคุณพ่อซึ่งเป็นทั้งร่มโพธิ์ ร่มไทร และพ่อพระของลูก ซึ่งคอยช่วยเหลือและปกป้องลูกเวลาลูกได้รับความเศร้าโศกเสียใจและผิดหวังบางอย่างในชีวิต เวลาคุณพ่อมีชีวิตอยู่เมื่อลูกต้องเสียใจและผิดหวังสิ่งใด คุณพ่อไม่เคยซ้ำเติมลูก มีแต่คอยรับลูกเข้าหาอ้อมอกของคุณพ่อซึ่งลูกมีแต่ความอบอุ่น ลูกรักคุณพ่อเหลือเกิน คุณพ่อเป็นที่พึ่งของพวกเราทุกคน คุณพ่อเป็นคนรักครอบครัวมาก คุณพ่อทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อคุณแม่และลูก ๆ คุณพ่อเป็นคนที่ดีที่สุดในสายตาของลูกอย่างยากที่จะหาผู้ชายคนใดเหมือนอย่างคุณพ่อของลูกได้ คุณพ่อไม่เคยเป็นศัตรูกับใคร คุณพ่อก็มีความบริสุทธิ์ใจต่อทุก ๆ คน คุณพ่อทำงานด้วยความยากลำบากและคุณพ่อก็มีแต่ความซื่อสัตย์ จนบางครั้งลูกยังเคยพูดกับคุณพ่อว่า คุณพ่อมัวแต่กินอุกมคคิอย่างนี้

เลยไม่รวบเหมือนคนอื่นเขา คุณพ่อกลับบอกว่า พ่อภูมิใจและพอใจของพ่ออย่างนี้ เงิน
 ทุกบาททุกสตางค์ที่คุณพ่อหามาให้พวกเราใช้ มันได้มาด้วยความบริสุทธิ์จริง ๆ และพวก
 เราทุกคนก็ภูมิใจด้วย คุณพ่อเป็นคนหยิ่งในเกียรติของคุณพ่อมาก ลูกเชื่อว่าคุณงามความดี
 และผลบุญที่คุณพ่อได้ทำไว้ในชาตินี้ คงช่วยพาให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อไปสู่
 แดนสุขาวดีมีแต่สันติสุขในสัมปรายภพทุกประการ.

ลูกของคุณพ่อ

นางตั้ง ธนโกเศศ

โจทก์

ระหว่าง

นางตรุษพยุหะรัตน์ ที่ ๑ นางจีต ธนโกเศศ ที่ ๒ นายด้อย ธนโกเศศ ที่ ๓

จำเลย

แห่ง มรดก ทรัพย์สิน ขอกำหนดพินัยกรรม

ความสำคัญข้อแรกในเรื่องทรัพย์สินนั้น ก็คือการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือ
สิ่งให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกไปอยู่แก่ทรัพย์สิน โดยมิเงื่อนไขคำมั่นมรดกทรัพย์สินอยู่ว่า ทรัพย์สิน
จะต้องถือกรรมสิทธิ์นั้น เพื่อจัดการให้ผู้รับประโยชน์ได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ตาม
ที่ประสงค์ระบุไว้ให้เป็นที่น่าพอใจ

ข้อกำหนดในพินัยกรรมที่ให้ทรัพย์สินคงได้เป็นของกลางระหว่างญาติและบุตร
ภริยาจะได้อาศัย โอนกรรมสิทธิ์ไม่ได้ และไม่ให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ใครนั้น เป็นการขัดกับ
หลักกฎหมายเรื่องกรรมสิทธิ์ ห้ามผลบังคับได้ไม่ และไม่เป็นการก่อกองทรัพย์สิน เพราะไม่ได้
ระบุยกกรรมสิทธิ์ให้แก่ใคร

○○○○○

หมายเหตุ ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๘๖ บัญญัติว่า “อันว่าทรัพย์สินนี้จะก่อกองขึ้นโดยตรงหรือ
โดยทางอ้อม ด้วยพินัยกรรมหรือด้วยนิติกรรมใดๆ ที่มีผลในระหว่างชีวิตก็ดี หรือเมื่อตาย
แล้วก็ดี ห้ามผลไม่” แต่ไม่มีที่ใดเลยในกฎหมายของเราอธิบายหรือให้คำจำกัดความไว้ว่า
ทรัพย์สินคืออะไร จึงตกเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายที่จะค้นคว้าหาเอง และจะไม่หาความรู้ใน
เรื่องนี้ไม่ได้ เพราะถ้าไม่รู้ว่าทรัพย์สินคืออะไรแล้ว ก็ไม่รู้ว่ามาตรา ๑๖๘๖ ห้ามนั้น คือ
อะไร ทรัพย์สินเป็นเรื่องของกฎหมายอังกฤษโดยเฉพาะ และเราก็เรียกโดยวิธีทับศัพท์ว่า ทรัพย์สิน
เช่นเดียวกัน ฉะนั้นทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๘๖ จึงหมายถึงทรัพย์สินตามกฎหมาย
ในกฎหมายอังกฤษ ศาลฎีกาของเราได้เคยพิพากษาในเรื่องทรัพย์สินไว้บ้าง แต่ก็หาเพียง
พอที่จะอธิบายคำว่าทรัพย์สินให้เป็นที่น่าพอใจไม่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๖/๒๕๐๒ นี้ ถือได้ว่า

ได้อธิบายในเรื่องทรัพย์สินไ้มากกว่าคำพิพากษาก่อน ๆ จึงนับว่ามีค่าสำหรับนักกฎหมาย
เป็นอย่างยิ่ง

หนึ่ง ในโอกาสนี้ จึงขอนำข้อวินิจฉัยในคำพิพากษากฎาเรื่องทรัพย์สินมารวมไว้
ณ ที่นี้ด้วย

คำพิพากษากฎาที่ ๕๐๗-๕๐๘/๒๔๘๐ การยกที่ดินให้ในทางทรัพย์สิน จะต้อง
ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการนั้น คือ ถ้าประสงค์จะให้มรดกเมื่อตาย ก็ต้อง
ทำเป็นคำสั่งครั้งสุดท้ายโดยพินัยกรรม ถ้าจะให้มรดกระหว่างชีวิต ก็ต้องทำเป็นหนังสือและ
จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นการให้ย่อมตกเป็นโมฆะ

คำพิพากษากฎาที่ ๑๓๖/๒๔๘๑ ทรัพย์สินที่ตกชั้นก่อนวันใช้ ป.พ.พ. บรรพ ๖
ย่อมมีผลสมบูรณ์ใช้ได้ โดยกฎหมายไทยรับเอาหลักกฎหมายอังกฤษ เรื่องวิธีการตั้ง
ทรัพย์สินมาใช้เท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่ง
กฎหมายไทย

ทรัพย์สินที่ตกชั้น โดยไม่มีกำหนดเวลานั้นไม่เป็นโมฆะ แต่กำหนดระยะเวลา
ผลแห่งทรัพย์สินสิ้นสุดลง เมื่อสิ้นชีวิตผู้รับประโยชน์ตามพินัยกรรมคนท้ายที่สุดที่มีชีวิตอยู่
ในขณะผู้ทำพินัยกรรมตาย และอีก ๒๐ ปีต่อแต่นั้นไป

คำพิพากษากฎาที่ ๖๖๑/๒๔๘๑ ตามหลักกฎหมายไทยการตั้งทรัพย์สินไม่จำเป็นต้อง
ทำเป็นตราสารตามแบบอย่างใดเป็นพิเศษ เมื่อยันตกไว้ในหลังโฉนดท้ายชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์
ที่ดินว่าเป็นทรัพย์สิน และการปฏิบัติต่อมาของผู้มีชื่ออยู่ในฐานะเป็นทรัพย์สินดังนี้ ย่อมเป็น
หลักฐานเพียงพอว่าได้มีการตั้งทรัพย์สินแล้ว

ในการตั้งทรัพย์สิน ไม่มีหลักกฎหมายห้ามมิให้ตั้งตนเองเป็นทรัพย์สิน

เมื่อทรัพย์สินรวมคนหนึ่งทำผิดหน้าที่ ทรัพย์สินรวมคนอื่นเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ย่อมมี
อำนาจที่จะฟ้องร้องขอให้ถอนถอนทรัพย์สินผู้ทำผิดหน้าที่นั้นได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๓/๒๔๕๑ เมื่อทรัพย์สินคนใดทำผิดหน้าที่และละเมิดทรัพย์สิน
ศาลย่อมพิพากษาลงโทษผู้ผิดนั้นได้

ทรัพย์สินละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนถึงขนาดที่ไม่สมควรจะดำรงตำแหน่งเป็น
ทรัพย์สินต่อไปแล้ว ก็ถูกถอนได้ไม่จำเป็นต้องถึงแก่กระทำการทุจริต

การฟ้องขอถอนทรัพย์สินตามตราสารก่อตั้งทรัพย์สินที่ทำในประเทศไทยนั้น แม้
ทรัพย์สินส่วนมากอยู่ต่างประเทศ ก็ฟ้องในศาลไทยได้ เพราะมิใช่เป็นเรื่องที่ต้องบังคับแก่
ทรัพย์สิน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๕/๒๔๕๑ กรณีที่จะเป็นทรัพย์สินนั้น จะต้องมีความให้
เห็นว่า ยกกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้ แต่ผูกมัดไว้ว่า ผู้ได้รับกรรมสิทธิ์จะต้องใช้ทรัพย์สิน
นั้นให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลใดคนหนึ่งหรือหลายคน อันกำหนดตัวแน่นอนหรือ
เพื่อสาธารณกุศลอันแน่นอน การสั่งเพียงว่าให้ทำบุญนั้น เป็นคำกว้างไม่แน่นอนอะไร

ทำพินัยกรรมให้บุคคลหนึ่งเก็บผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่ระบุไว้สำหรับทำบุญดังนี้
ยังไม่เป็นทรัพย์สิน.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๕/๒๕๐๒

นางอาจิต ชัยประภา
ระหว่าง
นายทองดี อิศรกุล

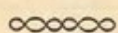
โจทก์

จำเลย

แพ่ง นิติกรรมอำพราง

วิธีพิจารณาแพ่ง พ้อง ตัดสิน

โจทก์ฟ้องตั้งประเด็นว่า โจทก์กู้เงินจำเลย แต่ทำนิติกรรมอำพรางเป็นสัญญาขายฝากที่ดินมีกำหนด ๑ ปี ครั้นต่อมาจนถึงกำหนด ๑ ปี โจทก์ได้เจรจากับจำเลยขอเปลี่ยนสัญญาใหม่ หรือขยายเวลาต่อไป หรือจะให้ชำระหนี้ภายในกำหนดสัญญาจำเลยใช้อุบายฉ้อฉลผ่อนเรื่อยมาจนพ้น ๑ ปีแล้ว จำเลยอ้างว่า เวลาไถ่ถอนที่ดินหมดสิ้นแล้ว เป็นการทุจริตฉ้อโกงโจทก์ และใช้สิทธิโดยไม่สุจริต จึงขอให้จำเลยรับเงินที่กู้ แล้วโอนที่ดินคืนโจทก์ ทั้งนี้ แม้ศาลจะวินิจฉัยว่า โจทก์จำเลยทำสัญญาขายฝากกันจริง ๆ ไม่ใช่นิติกรรมอำพราง แต่เมื่อทางพิจารณาไต่ความว่า โจทก์ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากก่อนพ้นกำหนดเวลาไถ่ตามสัญญาขายฝากแล้ว ศาลก็หยิบยกมาพิพากษาให้จำเลยรับชำระเงินและโอนที่ดินคืนแก่โจทก์ได้

หมายเหตุ การที่โจทก์ไปขอกู้เงินจากจำเลย แต่จำเลยไม่ยินดีที่จะให้กู้เงินแต่จะเอาที่ดินมาขายฝากแก่จำเลย ซึ่งโจทก์จำต้องยินยอมเอาที่ดินมาขายฝากแก่จำเลยนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องนิติกรรมอำพรางแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องที่โจทก์ (จำต้อง) เปลี่ยนเจตนาเดิมที่จะกู้มาเป็นทำสัญญาขายฝากตามที่จำเลยเรียกร้อง เพื่อให้ได้เงินมาตามที่ต้องการเท่านั้น นิติกรรมขายฝากจึงเป็นนิติกรรมที่แท้จริง และต้องบังคับกันตามลักษณะขายฝาก

ปัญหาที่น่าคิดอีกข้อหนึ่ง ก็คือว่า ในคดีนี้ โจทก์ฟ้องตั้งประเด็นมาว่ากู้เงินจำเลย จึงขอให้จำเลยรับชำระเงินและคืนที่ดินให้โจทก์ โดยอ้างว่าทำสัญญาขายฝากกัน

นั้นเป็นนิติกรรมอำพราง ส่วนจำเลยต่อสู้ว่าเป็นการขายฝากกันจริง ๆ ไม่ใช่นิติกรรมอำพราง และพ้นกำหนดเวลาไถ่ถอนแล้ว ที่ดินจึงตกเป็นของจำเลย ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประเด็นที่โต้เถียงกันคงมีว่า โจทก์จำเลยได้ทำสัญญาขายฝากกันเป็นนิติกรรมอำพราง สัญญาถูกต้องหรือไม่ ถ้าเป็นนิติกรรมอำพราง โจทก์ก็ขอให้จำเลยรับเงิน และคืนที่ดินให้โจทก์ได้ ถ้าไม่เป็นนิติกรรมอำพราง ที่ดินก็ย่อมจะตกเป็นของจำเลยเพราะพ้นกำหนดเวลาไถ่ถอนกันตามสัญญาแล้ว ประเด็นที่ว่า โจทก์ได้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากก่อนพ้นเวลาไถ่ตามสัญญาขายฝาก ย่อมจะมีหรือไม่ เพราะโจทก์มิได้ตั้งประเด็นไว้ โจทก์ตั้งประเด็นแต่เพียงว่ากู้เงินกัน แล้วทำสัญญาขายฝากเป็นนิติกรรมอำพรางเท่านั้น และข้อวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ว่าโจทก์ใช้สิทธิไถ่ภายในกำหนดนั้น ก็รู้สึกว่าจะไม่ใช่เรื่องใช้สิทธิไถ่ตามที่เคยพิพากษาไว้ก่อน ๆ คือ วินิจฉัยว่า “หากโจทก์ไม่หลงเชื่อคำจำเลยแล้ว โจทก์ย่อมสามารถหาเงินมาไถ่ได้ภายในกำหนดเวลา และคงจะไถ่แน่นอน การที่มีได้ไถ่ภายในกำหนดเวลา นั้นน่าจะเป็นเพราะการเพทุบายหลีกเลียงเบี้ยบบ่ายของจำเลยถึงโจทก์ว่า พฤติการณ์แห่งคดีฟังได้ว่า โจทก์ได้ใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินรายพิพาทแล้ว ก่อนพ้นกำหนดเวลาไถ่ตามสัญญาขายฝาก แต่จำเลยเพทุบายหลีกเลียงเบี้ยบบ่าย โจทก์จึงมิได้ไถ่ภายในกำหนดเวลา ศาลจะบังคับให้ทรัพย์สินรายพิพาทหลุดเป็นกรรมสิทธิ์เด็ดขาดตามสัญญาขายฝากหาชอบไม่” ตามข้อเท็จจริงที่วินิจฉัยดังกล่าว ปรากฏว่า โจทก์ยังไม่พร้อมที่จะไถ่แต่อย่างใด ถ้าปรากฏว่า โจทก์เตรียมเอาเงินไปขอไถ่แล้ว แต่จำเลยเพทุบายไปอย่างอื่น ก็จะมีพอเรียกได้ว่า โจทก์ได้ใช้สิทธิไถ่แล้ว

แต่อย่างไรก็ดี ศาลฎีกาก็น่าจะวินิจฉัยดังกล่าวแล้วย่อมจะต้องถือเป็นบรรทัดฐานกันต่อไป.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๑/๒๕๐๒

เด็กชาxonันต์ จันทวงศ์ ผู้เยาว์ โดยนางพุดทอง จันทวงศ์ มารดาผู้แทน
โดยชอบธรรม

โจทก์

ระหว่าง

นายบัวแก้ว ทองธรรมชาติ โดยส่วนตัวและในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรม
ของนางสาวริ จันทวงศ์ ผู้เยาว์

จำเลย

แพ่ง สภาพบุคคล บุตรที่บิดารับรอง ทายาท

บุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองตามความหมายแห่งมาตรา ๑๖๒๗ นั้น หมายความว่าความตลอดถึงทารกซึ่งยังอยู่ในครรภ์มารดาคือ ถ้าหากภายหลังได้เกิดมารอคอย

ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาขณะที่ยังมีชีวิตเป็นทายาทได้ ถ้าหากภายหลังได้เกิดมารอคอย และโดยมีพฤติการณ์ที่บิดารับรองทารกในครรภ์ว่าเป็นบุตรคน

○○○○○

หมายเหตุ ปัญหาที่ว่า บิดาจะรับรองเด็กในขณะที่ยังไม่คลอดออกจากครรภ์มารดาได้หรือไม่ ในเรื่องนี้ ป.พ.พ. มาตรา ๑๕ วรรค ๒ บัญญัติว่า “ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถจะมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังเกิดมารอคอย” นอกจากนี้ มาตรา ๑๖๐๔ ยังบัญญัติไว้ชัดว่า “บุคคลธรรมดาจะเป็นทายาทได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพบุคคล หรือสามารถมีสิทธิได้ตามมาตรา ๑๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ในเวลาที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย” ฉะนั้น บิดาอาจรับรองบุตรตั้งแต่บุตรอยู่ในครรภ์ได้ เมื่อปรากฏในคดีนี้ว่า บิดาของโจทก์อยู่กับมารดาของโจทก์โดยเปิดเผยฉันสามีภริยา ก็ต้องถือว่า ได้มีการรับรองความเป็นบุตรแล้ว

ข้อวินิจฉัยเกี่ยวกับการรับรองบุตรทั่ว ๆ ไปนั้น มีวินิจฉัยอยู่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๖/๒๔๙๓, ๘๓๒/๒๔๙๗, ๕๗๗/๒๔๙๗, ๑๕๐๓/๒๔๙๗, ๒๐๔/๒๕๐๐ และ ๖๔๕/๒๕๐๐.

บริษัทคลังสินค้าเอเชีย จำกัด

โจทก์

ระหว่าง

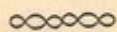
กรุสภา โดยพลเอกมังกร พรหมโยธี ประธานกรรมการอำนวยการกรุสภา

จำเลย

แพ่ง อายุความ โอนสิทธิเรียกร้อง

ในกรณีที่พ่อค้าส่งมอบกระดาษให้ลูกหนี้ เพื่อลูกหนี้เอาไปพิมพ์แบบเรียน จำหน่ายนั้น เป็นการทำให้เอกสารกรรมของลูกหนี้ ต้องตามที่ไต่บัญชียกเว้นไว้ใน มาตรา ๑๖๕ (๑) แล้ว จึงมีอายุความเกินกว่า ๒ ปี

การโอนสิทธิเรียกร้องให้แก่นัก ที่มีข้อเพิ่มเติมว่า ถ้าผู้รับโอนไม่ได้รับชำระหนี้ จากลูกหนี้ภายในกำหนดเวลาไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้ผู้รับโอนมีสิทธิเลือกเรียกร้องเอาจากผู้ โอนไต่หนี้ ถือได้ว่าเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องกันแล้ว แต่ผู้โอนตกลงประกันหนี้รายนั้นกับผู้ รับโอนไว้ด้วยเท่านั้น

หมายเหตุ คดีนี้ปัญหาที่ประชุมใหญ่มี ๒ ข้อ คือ

(๑) การส่งมอบกระดาษเพื่อเอาไปจัดการผลิตเป็นหนังสือขึ้นจำหน่ายเช่นนั้น เป็นเพื่อเอกสารกรรมของจำเลยตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕ (๑) หรือไม่ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ ลงมติว่า จำเลยซื้อกระดาษมาพิมพ์แบบเรียน เป็นการกระทำเพื่อเอกสารกรรมของจำเลย คดี โจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

(๒) การโอนสิทธิเรียกร้องระหว่างนายลัมกับโจทก์ มีข้อผูกพันกันไว้ว่า ถ้า หากโจทก์ไม่ได้รับชำระหนี้จากจำเลยภายใน ๖ เดือน ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้ โจทก์มีสิทธิ เลือกเรียกร้องเอาจากนายลัมได้ กรณีเช่นนี้เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องสำเร็จเด็ดขาดแล้ว หรือไม่ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ลงมติว่า เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องกันเด็ดขาดแล้ว ส่วนเงื่อนไข ๖ เดือน เป็นการค้ำประกันหนี้จากลูกหนี้อีกต่อหนึ่ง ถ้าไม่ได้รับชำระหนี้ เจ้าหนี้จะฟ้องก็ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๕/๒๕๐๒

พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

ระหว่าง

นายวีระ วีระสุคนธ์

จำเลย

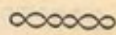
แพ่ง เชื้อก สิทธิไต้เบย วันออกเชื้อก

พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อก

วิธีพิจารณาอาญา ผู้เสียหาย

เชื้อกมีชื่อผู้สละหลังหลายคน ผู้สละหลังแต่ละคนย่อมมีความรับผิดชอบตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๔๕, ๕๔๖, ๕๕๕, และ ๕๖๗ เมื่อนำเชื้อกไปขึ้นเงินไม่ได้ ผู้สละหลังคนใดคนหนึ่งย่อมเป็นผู้เสียหาย ที่จะดำเนินการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อก พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้

วันออกเชื้อก คือวันที่ตกลงในเชื้อก

หมายเหตุ เมื่ออ่าน ป.พ.พ. มาตรา ๕๔๕ (๖) ที่ว่าเชื้อกต้องมีรายการ “วันและสถานที่ออกเชื้อก” กับมาตรา ๕๕๐ ที่ว่า “ผู้ทรงเชื้อกต้องยื่นเชื้อกแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน คือว่า ถ้าเป็นเชื้อกให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเชื้อก ต้องยื่นภายในเดือนหนึ่ง นับแต่วันออกเชื้อกนั้น ถ้าเป็นเชื้อกให้ใช้เงินที่อื่น ต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามีฉะนั้นท่านว่าผู้ทรงตั้งสิทธิที่จะไต่เบยเอาแก่ผู้สละหลังทั้งปวง ฯลฯ” และตามมาตรา ๕๕๑ (๒) ที่ว่า ธนาคารไม่จำต้องใช้เงินตามเชื้อก เมื่อเชื้อกนั้นยื่นเพื่อใช้เงินเพื่อพ้นเวลาหกเดือน นับแต่วันออกเชื้อก จะเห็นได้ชัดว่าวันที่ตกลงในเชื้อกนั้นคือวันออกเชื้อก

เพราะถ้าไม่ถือเอาวันออกเชื้อก คือวันที่ตกลงในเชื้อกแล้ว ธนาคารจะไปทราบได้อย่างไรว่าวันออกเชื้อกเป็นวันไหน เพราะไม่ได้ไปรู้เห็นในขณะเขียนเชื้อกด้วย

อนึ่ง ถ้าจะถือเอาวันที่เขียนเชื้อกเป็นวันออกเชื้อกแล้ว เชื้อกที่ส่งจ่ายล่วงหน้าเกินกว่า ๖ เดือน ก็ย่อมจะไปขึ้นเอาเงินไม่ได้ ตามมาตรา ๕๕๑ (๒) ซึ่งเป็นไปไม่ได้.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๑/๒๕๐๒

นายปลื้ม ระไวกลาง

โจทก์

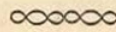
ระหว่าง

นายนาถ จุงกลาง ที่ ๑ นางเปรม จุงกลาง ที่ ๒ นางทอง จุงกลาง ที่ ๓

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ฟ้องชำ

ในคดีก่อนกรียาโจทก์ถูกฟ้องเป็นจำเลยแต่ผู้เดียว แม้โจทก์จะได้เป็นพยานให้กรียากก็ตาม เมื่อโจทก์มิได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยด้วย และมีใครร้องสอดเข้ามาเป็นจำเลยร่วมแล้ว โจทก์ย่อมมิใช่เป็นคู่ความในคดีก่อน ฉะนั้น เมื่อกรียาโจทก์แพ้คดีแล้ว โจทก์ยังมีสิทธิฟ้องคู่ความในคดีก่อน ตามประเด็นที่กรียาโจทก์ยกขึ้นต่อสู้ไว้ในคดีก่อนอีกได้ ไม่เป็นฟ้องซ้ำ

หมายเหตุ เมื่อโจทก์มิได้เป็นบริวารนางแม่กรียา และในคดีก่อนก็มิได้เรียกโจทก์เข้ามาเป็นจำเลยร่วมกับนางแม่กรียา ซึ่งความจริงในคดีก่อน นางแม่กรียาก็ให้การต่อสู้ว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์ผู้เป็นสามีอยู่แล้ว แต่โจทก์ในคดีก่อนมิได้เรียกนายปลื้มโจทก์ในคดีนี้เข้ามาเป็นจำเลยร่วม ฉะนั้น นายปลื้มโจทก์จึงไม่ใช่คู่ความในคดีก่อน ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีใหม่นี้ได้ ไม่เป็นฟ้องซ้ำตาม ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๑๔๘.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๘/๒๕๐๒

นางชั้น หมวดแสง

โจทก์

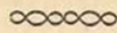
ระหว่าง

นายเอี่ยม เฉลยวัน ที่ ๑ นายชั้น เฉลยวัน ที่ ๒

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ฎีกา ความเห็นแย้ง

ความเห็นแย้งตามความในมาตรา ๒๔๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง อันเป็นข้อยกเว้นที่จะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้นั้น จะต้องเป็นความเห็นแย้งในข้อเท็จจริง

หมายเหตุ คดีที่หมิ่นทรมณ์ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทนั้น เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืนหรือแก้ไขเล็กน้อย ย่อมต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่ไต่เน่งพิจารณาคดีนั้นในศาลอุทธรณ์ไต่ความเห็นแย้ง ฯลฯ ทั้งนี้เพราะมีเจตนารมณ์ว่า คดีธรรมดาชั้น เมื่อศาลฟังข้อเท็จจริงต้องกันถึง ๒ ศาลแล้ว หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยก็ควรจะยุติกันที่ แต่ในกรณีความเห็นแย้งของผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงแล้ว ก็ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่าข้อเท็จจริงที่ฟังต้องกันมานั้น ยังมีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิจารณาคดีนั้นเห็นแตกต่างออกไป เมื่อเป็นเช่นนั้นกฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ฎีกาในข้อเท็จจริงได้เป็นข้อยกเว้น

ที่จริงตัวบทใน ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๒๔๘ มิได้บัญญัติแจ้งชัดว่าจะต้องเป็นความเห็นแย้งในข้อเท็จจริง แต่ก็เป็นที่เห็นได้ว่า ถ้ามีความเห็นแย้งในข้อกฎหมาย ส่วนข้อเท็จจริงไม่มีความเห็นแย้งแล้ว ก็ไม่เข้าอยู่ในข้อยกเว้นที่จะให้ฎีกาข้อเท็จจริงได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยอย่างเดียวกันนี้ คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๔๘/

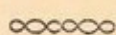
คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕๒/๒๕๐๒

ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร โดยนายพันตำรวจเอกเนื่อง ราชะนาค ผู้ดำรงตำแหน่ง โจทก์
ระหว่าง

นายสรศาสตร์ ชาคิขันธ์ ที่ ๑ นายทอง ชาคิขันธ์ ที่ ๒ นายสี ชาคิขันธ์ ที่ ๓
นายเถื่อน สัพโส ที่ ๔ นางงา ศรีสร้อย ที่ ๕ นายใบ อุปการ ที่ ๖ จำเลย

แห่ง สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

การที่จะเป็นหนี้ของสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่นั้น กฎหมายไม่ได้บังคับ
ว่าจะต้องขึ้นทะเบียนไว้ เพราะการจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ เป็นไปตาม
สภาพของที่ดินเอง ว่าเป็นทรัพย์สินใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วม
กันหรือไม่

หมายเหตุ คดีนี้ โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยทั้ง ๖ ออกจากที่ดินสาธารณสมบัติ ได้บรรยาย
ชัดเจนว่า จำเลยแต่ละคนต่างละเมิดครอบครองที่ดินสาธารณเป็นส่วนสัดต่างหากหากกัน ไม่
ได้ร่วมกันละเมิดครอบครองที่ร่วมกันเลย จึงทำให้สงสัยว่าไม่น่าจะเป็นคดีเกี่ยวเนื่องกันอัน
จะทำให้ฟ้องรวมกันมาเป็นคดีเดียวได้ประการหนึ่ง และเมื่อจำเลยแต่ละคนให้การต่อสู้
กรรมสิทธิ์ จึงทำให้คดีกลายเป็นคดีมีทุนทรัพย์พิพาทกันด้วยเรื่องกรรมสิทธิ์ที่พิพาทระหว่าง
จำเลยแต่ละคนกับผู้ว่าราชการจังหวัดโจทก์ แม้ศาลจะเรียกค่าขึ้นศาลเพิ่ม โดยตีราคา
ที่ดินที่พิพาททั้งหมดรวมกันเป็น ๗๕๒๑.๓๗ บาทก็ตาม แต่ทั้งนี้ได้กล่าวแล้วว่า จำเลยไม่ได้
ร่วมกันพิพาทกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาททั้งหมดร่วมกัน แต่จำเลยแต่ละคนต่างพิพาทกรรมสิทธิ์
เฉพาะที่ดินที่จำเลยแต่ละคนครอบครองอยู่ซึ่งมีราคาแต่ละแปลงไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ฉะนั้น
เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นแล้ว จึงน่าจะฎีกาในข้อเท็จจริงไม่ได้ เพราะ
จำเลยเป็นฝ่ายฎีกา ซึ่งหมายความว่าฎีกาเฉพาะที่ดินแปลงที่จำเลยครอบครองซึ่งมีราคา
ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

อย่างไรก็ดี คดีนี้ได้มีการฟ้องรวมกันมาในคดีเดียวกัน และค่าทนายทนาย
รวมกันเกิน ๕,๐๐๐ บาท ไม่มีฝ่ายใดทักท้วง ศาลก็รับคำเนินกระบวนการพิจารณากันมาถึง
ศาลสูง โดยไม่มีฝ่ายใดทักท้วงปัญหาจึงกล่าวขึ้นมาเลย และศาลฎีกาก็พิพากษายืนตาม
ศาลล่าง จึงไม่จำเป็นต้องยกปัญหาดังกล่าวขึ้นพิจารณา.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๓/๒๕๐๒

ร้อยเอกสมผัส พาสนของภิญโญ

โจทก์

ระหว่าง

นายฮาราลด์ ดับบลิว เทียฟเฟิลเดอ หรือเฮร์นเซีย เบนเกอร์ ที่ ๑
บริษัทประชาชนตร์ จำกัด ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ละเมิด นายจ้าง ลูกจ้าง รับผิดชอบร่วมกัน
วิธีพิจารณาแพ่ง คำบรรยายฟ้อง

ฟ้องบรรยายว่า บริษัทซึ่งเป็นนายจ้าง และเจ้าของรถยนต์ ได้มอบรถยนต์ให้
ลูกจ้าง ในตำแหน่งหัวหน้าช่างเครื่องยนต์ของบริษัทไปใช้ในตำแหน่งหน้าที่ และในวัน
เกิดเหตุ ลูกจ้างได้ขับรถยนต์คันนั้นโดยประมาทเลินเล่อชนรถยนต์ของโจทก์เสียหายนั้น
ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะให้เข้าใจได้แล้วว่าเป็นการกระทำในทางการของบริษัทผู้เป็นนายจ้าง

หมายเหตุ การที่บริษัทผู้เป็นนายจ้างมอบรถยนต์ให้ลูกจ้างไว้ใช้ประจำตำแหน่งหน้าที่นั้น
ถ้าลูกจ้างเอารถยนต์คันนั้นไปใช้ในกิจส่วนตัวของลูกจ้าง เช่นรับส่งลูกไปโรงเรียน เป็นต้น
เช่นนั้น ถ้าไปเกิดชนผู้อื่นเข้า บริษัทผู้เป็นนายจ้างคงไม่ต้องรับผิดชอบร่วมด้วย เพราะลูกจ้าง

ไม่ได้กระทำไปในทางการที่จ้าง ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๕ บริษัทผู้เป็นนายจ้างจะรับผิดชอบ ก็ต่อเมื่อลูกจ้างได้กระทำละเมิดในทางการที่จ้าง ฉะนั้น การฟ้องให้นายจ้างรับผิดชอบในการละเมิดของลูกจ้าง ก็จำเป็นที่จะต้องบรรยายฟ้องให้ได้ว่าความว่าลูกจ้างได้กระทำละเมิดในทางการที่จ้างด้วย

ปัญหาในคดีนี้ ที่ได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา คงมีว่า ตามคำบรรยายฟ้องในคดีนี้พอเข้าใจได้หรือไม่ว่า จำเลยที่ ๑ ได้ทำละเมิดในทางการที่จำเลยที่ ๑ จ้าง อันจะทำให้จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบด้วย ซึ่งที่ประชุมใหญ่ได้วินิจฉัยว่า เป็นการเพียงพอแล้ว.

คำสั่งศาลฎีกาที่ ๕๘๑/๒๕๐๒

นายวิเชียร วิจิตเนตินัย

ผู้ร้อง

ระหว่าง

พล.อ. เกา บริรักษ์ยุทธกิจ

ผู้คัดค้าน

วิธีพิจารณาแพ่ง ทิ้งฟ้องฎีกา คืบค่าธรรมเนียม

ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกา และสั่งให้ส่งสำเนาให้อีกฝ่ายหนึ่งภายในกำหนด ๑๕ วัน เพื่อกฎีกา แต่คู่ความที่ฎีกาทราบคำสั่งแล้ว เพิกเฉยไม่นำส่งสำเนาฎีกาให้อีกฝ่ายหนึ่ง ภายในเวลาที่ศาลกำหนด ต้องถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นทิ้งฟ้องฎีกา ศาลย่อมสั่งจำหน่ายคดี และในกรณีเช่นนั้น ศาลคงคืนแต่ค่าคดีสินเท่านั้น

หมายเหตุ ในกรณีที่ศาลสั่งจำหน่ายคดี เนื่องจากทิ้งฟ้องตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑๓๒, ๑๗๔ นั้น มีปัญหาว่าศาลจะส่งคืนค่าขึ้นศาลด้วยหรือไม่ ซึ่งจำต้องพิจารณา ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๑๓๒ และมาตรา ๑๕๑

การคืนค่าธรรมเนียมศาลนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๑ วรรค ๒ ว่า เมื่อ
 ได้มีการถอนคำฟ้อง หรือเมื่อคดีถึงที่สุดโดยสัญญาหรือประนีประนอมยอมความ หรือเมื่อ
 ศาลได้ตัดสินให้ยกคำฟ้องโดยไม่ตัดสินคดีโจทก์ที่ฟ้องคดีใหม่ ศาลมีอำนาจที่จะสั่งคืน ค่า
 ธรรมเนียมศาล ทั้งหมดหรือบางส่วนแก่คู่ความที่เกี่ยวข้องซึ่ง ได้เสียไว้ในเวลายื่นคำฟ้อง
 ได้ ตามที่เห็นสมควร (และได้มีระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ฉบับที่ ๓ วางระเบียบว่าด้วย
 การคืนค่าธรรมเนียมศาลตามมาตรา ๑๕๑ วรรค ๒ นี้โดยละเอียดแล้ว) ฉะนั้นนอกจาก
 กรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๑ นี้แล้ว ศาลก็ห้ามอำนาจที่จะสั่งคืน ค่าธรรมเนียมศาล
 ได้ไม่ เว้นแต่ในกรณีนั้น ๆ จะมีกฎหมายให้อำนาจโดยเฉพาะ

กรณีจำหน่ายคดีเพราะทั้งฟ้อง เป็นเรื่องตามมาตรา ๑๓๒ ซึ่งให้อำนาจศาล
 กำหนดเงื่อนไขในเรื่อง ค่าฤชาธรรมเนียม ตามที่เห็นสมควร คำว่าค่าฤชาธรรมเนียมนั้น
 ต่างกับค่าธรรมเนียม ค่าฤชาธรรมเนียมคือจำนวนเงินซึ่งผู้ชนะคดีจะได้รับชำระจากอีกฝ่าย
 หนึ่งในการที่ได้ดำเนินคดีหรือต่อสู้คดีนั้น (คือนอกจากค่าธรรมเนียมแล้วยังรวมถึงค่าใช้จ่าย
 อย่างอื่น เช่น ค่าสืบพยานนอกศาล ค่าส่งประเด็น และค่าช่วยการพยาน เป็นต้น)
 ค่าฤชาธรรมเนียมจึงเป็นจำนวนเงินที่จะส่งชดใช้ซึ่งกันและกัน จะบังคับชดใช้กันอย่างไรก็
 ต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๖๑ ส่วนการคืนค่าธรรมเนียมเป็นเรื่องตามมาตรา ๑๕๑ ฉะนั้น
 ในกรณีจำหน่ายคดีเพราะทั้งฟ้องตามมาตรา ๑๓๒ ศาลจึงไม่มีอำนาจที่จะสั่งคืนค่าชั้นศาล
 อันเป็นค่าธรรมเนียมศาลได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๕/๒๕๐๒

บริษัทอาหารพาณิชย์ จำกัด โดยนายอาหาร สังฆะวัฒนะ กรรมการ

โจทก์

ระหว่าง

นายชล บุญสุยา

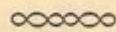
จำเลย

นางกิมกี บุญสุยา ที่ ๑, นางสาวจำนงค์ สวัสดิ์รัตน์ ที่ ๒

ผู้ร้องขัดทรัพย์

วิธีพิจารณาแพ่ง หน้าที่น่าสืบ ขัดทรัพย์

ในการฟ้องขัดทรัพย์ตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๔๘ นั้น เมื่อผู้ร้องอ้างว่าทรัพย์สินที่โจทก์นำยึดไว้เป็นของผู้ร้อง แต่โจทก์ยืนยันว่าเป็นของจำเลย ในชั้นต้นเมื่อผู้ร้องยังไม่มีหลักฐานอันใดสนับสนุนคำอ้างของตน ผู้ร้องก็ต้องมีหน้าที่น่าสืบ

หมายเหตุ การที่โจทก์ชนะคดีจำเลยแล้ว ไปยึดทรัพย์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของจำเลยนั้น ถ้าผู้ร้องร้องขัดทรัพย์ว่าเป็นทรัพย์ของผู้ร้อง ทั้งนี้ ย่อมจะเห็นได้ง่ายว่า ผู้ร้องต้องมีหน้าที่น่าสืบก่อน เพราะทรัพย์อยู่ในความครอบครองของจำเลยผู้เป็นลูกหนี้ จึงเข้าข้อสันนิษฐานว่าเป็นของลูกหนี้ เมื่อผู้ร้องอ้างว่าเป็นของผู้ร้อง ๆ จึงต้องนำสืบก่อน

ในทางตรงกันข้าม ถ้าโจทก์ผู้เป็นเจ้าของไปยึดทรัพย์อยู่ในความครอบครองของผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โดยโจทก์อ้างว่าเป็นทรัพย์ของจำเลยลูกหนี้ แล้วผู้ร้องจึงร้องขัดทรัพย์ขึ้นมาว่าเป็นทรัพย์ของผู้ร้องดังนี้ ก็ย่อมเห็นได้ง่ายเช่นเดียวกันว่า ผู้ร้องได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานในการครอบครองอยู่ โจทก์จึงมีหน้าที่ต้องนำสืบก่อนว่าเป็นทรัพย์ของจำเลย ข้อยากอยู่ที่ว่า เมื่อโจทก์ไปยึดทรัพย์ที่จำเลยถือ ผู้ร้องก็ต่างมิได้เกี่ยวข้องกับทรัพย์นั้นเช่นอย่างในคดีนี้ จำเลยก็ ผู้ร้องก็ ต่างก็ไม่ได้ครอบครองทรัพย์ที่ยึดแต่ประการใดเลยดังนี้ จะให้ใครนำสืบก่อน

การที่โจทก์นำยึดทรัพย์ของเขา กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในความรับผิดชอบของโจทก์ การที่โจทก์นำยึดเป็นการกล่าวอ้างว่าเป็นของจำเลย เมื่อคนอื่นบอกว่าไม่ใช่ของ

จำเลย จะให้ใครนำสืบก่อน หรือในกรณีที่โจทก์ไปยึดสายสร้อยจากหญิงคนหนึ่งมา โดยอ้างเป็นของจำเลยให้หญิงนั้นยืมใส่ ผู้ร้องร้องว่าเป็นของผู้ร้อง ให้หญิงนั้นยืมใส่ต่างหาก เช่นนี้ ใครจะต้องนำสืบก่อน

เมื่อพิจารณาถึงว่าการยึดทรัพย์นั้น กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่นำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปจัดการยึดเพื่อขายทอดตลาดชำระหนี้ตามคำพิพากษา ฝ่ายโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ได้อาศัยอำนาจศาลเนื่องในการชนะคดีและนำยึดทรัพย์โดยอำนาจศาล แม้การยึดทรัพย์นั้นจะผิดถูกประการใด เขาก็ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของตัวจริงก่อนขายเท่านั้น หากทรัพย์ที่ถูกยึดถูกขายทอดตลาดไปแล้ว ใครจะมาร้องขอเอากลับคืนก็ไม่ได้ ดังนั้นเมื่อไม่มีใครร้องขอคืนทรัพย์นั้นมา ก็ต้องถือว่าเป็นของจำเลย และจัดการขายทอดตลาดไป ฉะนั้น เมื่อมีบุคคลใดอ้างว่าทรัพย์ที่ยึดเป็นของตน ไม่ให้ศาลขายทอดตลาด คนนั้นก็ต้องดำเนินคดีและเป็นฝ่ายที่จะต้องนำสืบก่อน.

คำพิพากษานี้ที่ ๖๖๑/๒๕๐๒

ห้างหุ้นส่วนสามัญ บริษัทรุ่งโรจน์สถาปัตย์
(โดยนายเทียมเม้ง แซ่เอี้ยว หุ้นส่วนผู้จัดการ)

โจทก์

ระหว่าง

บริษัททหารสามัคคีจำกัด (โดยพันเอกชูปสรวัฒน์ พันธุ์ดิษฐ์ ชุนไฟโรจน์วิสุทธิ
กรรมกร) ที่ ๑ ร้อยโทชุนโรจน์วิชัย (พ่ายพ โรจน์วิภาต) ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ตัดการ ตัดแทน

ข้อเท็จจริงของจากเขาไป โดยอ้างว่าซื้อในนามบริษัท เมื่อความจริงบริษัทไม่ต้องรับผิดชอบในการซื้อขายนั้น และไม่ปรากฏว่าผู้ซื้อเป็นตัวแทนในการซื้อขายนั้น ผู้ซื้อที่ย่อมต้องรับผิดชอบใช้ราคาแก่ผู้ขายเอง

หมายเหตุ หลักในเรื่องตัวแทนนั้นบัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา ๘๒๐ ว่า ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน

อนึ่ง ตามมาตรา ๘๒๑ ยังวางหลักไว้อีกว่า ในกรณีบุคคลใดเชื่อบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้อีกคนหนึ่งเชื่ตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ในกรณีที่ตัวแทนทำกิจการใดแทนตัวการจะเป็นโดยตัวการแท้ทั้งก็ดี หรือตัวการเชื่ให้แสดงเป็นตัวแทนก็ดี ตัวการก็ย่อมรับผิดชอบในกิจการที่ตัวแทนทำไปนั้นต่อบุคคลภายนอกตามหลักกฎหมายดังกล่าว

ในคดีนี้ จำเลยที่ ๒ ไปซื้อเครื่องก่อสร้างจากโจทก์ โดยไปซื้อในนามของบริษัท จำเลยที่ ๑ ซึ่งถ้าเป็นจริงแล้ว บริษัทจำเลยที่ ๑ ก็จะต้องรับผิดชอบใช้ราคาแก่โจทก์ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัทจำเลยที่ ๑ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการซื้อขายนี้เลย และมิได้เชื่จำเลยที่ ๒ แต่อย่างใด จำเลยที่ ๒ ไปอ้างเอาเองว่าซื้อแทนบริษัทจำเลยที่ ๑ ฉะนั้นบริษัทจำเลยที่ ๑ จึงไม่ต้องรับผิดชอบ ส่วนที่จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบใช้ราคาเองนั้น ก็เพราะเมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ ไปซื้อสิ่งของไปแทนผู้ใดแล้วก็เท่ากับจำเลยที่ ๒ ซื้อไปเพื่อตนเอง จึงต้องรับผิดชอบ.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๓-๗๒๔/๒๕๐๒

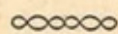
ระหว่าง	ธนาคารแห่งประเทศไทย	โจทก์
ระหว่าง	บริษัทบอเนียว จำกัด ตัวแทนบริษัทเดินเรือไชน่าเนวิเกชั่น จำกัด ที่กรุงเทพ ฯ	จำเลย
ระหว่าง	ธนาคารแห่งประเทศไทย	โจทก์
ระหว่าง	บริษัทหวังหลี จำกัด ผู้จัดการสาขาและผู้แทนบริษัทเดินเรือไชน่า ไชแอมไลน์ (บริสุถาร์ด ลิโอสเตอร์ด แห่งแครมเมน ประเทศนอร์เวย์)	จำเลย

แพ่ง ต้มการ ต้มแทน เหตุฉุกเฉิน สัตยาบัน

วิธีพิจารณาแพ่ง อำนาจฟ้อง

ตัวแทนนิติบุคคลต่างประเทศได้รับมอบอำนาจให้กระทำการแทนเฉพาะในอาณาเขตต่างประเทศแห่งหนึ่งนอกประเทศไทย ตัวแทนนั้นย่อมไม่มีอำนาจดำเนินคดีในศาลประเทศไทย แม้ภายหลังจะได้มีการเพิ่มเติมขยายอำนาจให้มีอำนาจในประเทศไทยด้วย และได้ให้สัตยาบันรับรอง การกระทำที่ปฏิบัติมาแล้ว ก็หาทำให้ฟ้องที่เสียใช้ไม่ได้มาก่อนแล้ว กลับคืนคดีเป็นฟ้องอันชอบขึ้นมาภายหลังได้ไม่

การที่ตัวแทนดังกล่าว ดำเนินคดีในศาลไทย ก่อนได้รับมอบอำนาจ เพราะยังติดต่อกับนิติบุคคลผู้มอบอำนาจไม่ได้ เนื่องจากการคมนาคมติดขัดกันนั้น ยังไม่เข้ากรณียกเว้นคงที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา ๘๐๒ เพราะกรณีจะเข้าอยู่ในมาตรา ๘๐๒ ได้ จะต้องเป็นตัวแทนในประเทศไทยเสียก่อน แล้วกระทำการซึ่งเป็นการจำเป็นต่อไป

หมายเหตุ การฟ้องคดีโดยที่คนไม่มีอำนาจแล้ว ก็ต้องแล้วกันไป ไม่มีทางที่จะยอมให้สัตยาบันก็ได้ เพราะฟ้องเสียมาแต่แรกแล้ว และโดยเฉพาะคดีนี้ ได้ยื่นคำสัตยาบันภายหลังที่จำเลยยื่นคำให้การคัดค้านอำนาจฟ้องของโจทก์ไว้แล้วด้วย

ส่วนข้อวินิจฉัยตามคำพิพากษากฎีกาที่ ๑๗๘๐/๒๔๕๓ ซึ่งมีการวินิจฉัยในกรณีให้สัตยาบันอยู่ด้วยนั้น เห็นว่าไม่เหมือนกับคดีนี้ เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องกระทรวงการคลังได้มอบอำนาจให้ โจทก์แล้ว แต่อาจถือว่าบกพร่องได้ จึงมอบอำนาจเสียใหม่ให้ชัดเจนปราศจากข้อสงสัย.

คำพิพากษากฎีกาที่ ๗๘๐/๒๕๐๒

นายกระจำนง บุญอาจ

โจทก์

ระหว่าง

นางบุญธรรม เสนากู (หรือบุญอาจ)

จำเลย

แพ่ง เหตุหย่า ทั้งร้าง อายุความ

เหตุหย่าในข้อเท็จจริงทั้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินกว่าหนึ่งปีนั้น ตราบใดที่ยังทั้งร้างต่อเนื่องกันอยู่ ก็ย่อมมีสิทธิฟ้องขอหย่าได้

เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างสมัครใจแยกกันอยู่แล้ว จะกลับมาฟ้องอีกฝ่ายว่ามีเจตนาจงใจละทิ้งร้างคนไปไม่ได้

○○○○○

หมายเหตุ ในเรื่องอายุความที่มีปัญหาต้องวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในคดีนี้ ก็เนื่องจากป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐๕ บัญญัติไว้ว่าสิทธิฟ้องร้องโดยอาศัยเหตุในมาตรา ๑๕๐๐ อนุมาตรา (๑), (๒), (๓), (๔) และ (๗) เมื่อพ้นกำหนดสามเดือนนับแต่วันผู้กล่าวอ้างรู้หรือควรรู้ความจริงซึ่งตนอาจยกขึ้นกล่าวอ้าง ฯลฯ

เหตุหย่าที่โจทก์ฟ้องในคดีนี้มีข้ออ้างตามมาตรา ๑๕๐๐ อนุมาตรา (๓) ด้วย คือทั้งร้างไปถึง ๑ ปี ๕ เดือนเศษเช่นนั้น จะขาดอายุความฟ้องร้องตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐๕ ดังกล่าวหรือไม่

การทั้งร้างอันเป็นเหตุที่จะฟ้องหย่าได้นั้นตามมาตรา ๑๕๐๐ ข้อ ๓ จะต้องเป็นการทั้งร้างไปเกินกว่าหนึ่งปี จึงจะฟ้องร้องได้ ฉะนั้น ถ้าจะใช้อายุความ ๓ เดือนนับแต่วันรู้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๐๕ มาใช้บังคับแล้ว ก็ย่อมไม่สามารถจะฟ้องหย่า เพราะเหตุทั้งร้างได้ เพราะถ้าบังคับให้ฟ้องภายใน ๓ เดือน ก็ยังไม่เกินกว่าหนึ่งปี หย่าไม่ได้ ซึ่งไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะจะทำให้ มาตรา ๑๕๐๐ ข้อ ๓ เรื่องทั้งร้าง ไร้ผล

เรื่องอายุความนั้นจะต้องเริ่มนับเมื่อมีเหตุหย่าเกิดขึ้นและสิ้นสุดลง เหตุหย่าเรื่องทำร้ายร่างกายหรือหมิ่นประมาท ก็ตั้งต้นเมื่อมีการกระทำนั้นเกิดขึ้น แต่เรื่องทั้งร้างไม่ได้เกิดเมื่อวันทั้งไป คราวใดที่ยังไม่กลับมา ก็เป็นการทั้งร้างอยู่ทุก ๆ วัน กฎหมายจึงกำหนดไว้ว่าต้องทั้งร้างไปเกิน ๑ ปีแล้ว จึงจะเป็นเหตุหย่าได้ กล่าวคือ ในเวลาที่ฟ้องนั้น คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ทั้งร้าง และการทั้งร้างได้ติดต่อกันก่อนวันฟ้อง ๑ ปีแล้ว แต่ถ้าคู่สมรสฝ่ายนั้นกลับมา อีกฝ่ายจะถือเอาเหตุทั้งร้างเป็นเหตุหย่า ก็ต้องฟ้องเสียภายใน ๓ เดือน นับแต่เหตุหย่านั้นสิ้นสุดลง.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๔/๒๕๐๒

ห้างหุ้นส่วนสามัญบริษัทไคโต โดยนายฮึงซัง แซ่ลี หุ้นส่วนผู้จัดการ

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทสุขสวัสดิ์ประกันภัย จำกัด ที่ ๑, บริษัทรอแอลแพ็คเก็ตเนวิเกชั่น จำกัด
โดยบริษัทดีทแฮล์ม จำกัด ตัวแทนในประเทศไทย ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ประกันภัยทางทะเล รับขนของทางทะเล อายุความ

วิธีพิจารณาแพ่ง คำให้การ ประเด็น

โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้รับขนส่งทางทะเลและบริษัทรับประกันภัย เนื่องจากของที่ขนส่งซึ่งประกันภัยไว้เสียหาย แม้ในกรมธรรม์ประกันภัยข้อหนึ่งจะมีข้อจำกัดไว้ว่า บริษัทประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบจากภัยอันเนื่องจากการเสียหาย ฯลฯ อันเกิดแต่การเดินเรือของนายเรือก็ตาม ถ้าบริษัทรับประกันภัยจำเลยมิได้ยกข้อจำกัดดังกล่าวขึ้นต่อสู้เพื่อให้พ้นความรับผิดแล้ว ก็ไม่มีประเด็นในข้อนี้ ศาลไม่อาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้

สัญญาประกันภัยระบุว่า ประกันภัยเบี่ยงน้ำเฉยๆ ไม่ได้ระบุว่าน้ำทะเล ย่อมกินความถึงน้ำทุกชนิด ซึ่งทำให้ทรัพย์สินที่เอาประกันเสียหาย แม้จะเป็นการรับประกันภัยในการขนส่งทางทะเลก็ดี ก็ถือว่าเป็นการรับประกันเบี่ยงน้ำทะเลโดยเฉพาะหาได้ไม่

กฎหมายและกฎข้อบังคับ ว่าด้วยการรับขนของทางทะเลยังไม่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายไทย ฉะนั้น ในเรื่องอายุความฟ้องผู้รับขนให้รับผิดในการขนส่ง จึงอาจใช้มาตรา ๖๒๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้

หมายเหตุ มีข้อที่น่าสังเกตคือ ตามหลักกฎหมายนั้น โจทก์ไม่สามารถจะเรียกร้องค่าเสียหายเอาจากผู้ขนส่ง และผู้รับประกันภัยทั้งสองคนได้ เพราะถ้าได้รับค่าเสียหายจากผู้ขนส่งแล้ว ก็ถือว่าโจทก์ไม่เสียหายแล้ว จึงไม่อาจจะเรียกเอาค่าเสียหายจากผู้รับ

ประกันภัยได้ ป.พ.พ. มาตรา ๘๗๗ (๑) ถ้ารับค่าเสียหายจากผู้รับประกันภัย ๑ ก็ย่อมใช้สิทธิของโจทก์ได้เสียเอาจากผู้ขนส่ง ถ้าเป็นกรณีนี้ผู้ขนส่งต้องรับผิดชอบ

เพราะเหตุที่โจทก์พยายามจะฟ้องให้ทั้งผู้ขนส่ง และผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบ ทั้ง ๒ คนนี้ คำบรรยายฟ้องของโจทก์จึงจำเป็นต้องบรรยายให้เห็นว่า ผู้ขนส่งผิดด้วย คืออ้างว่า เป็นความประมาทของลูกจ้างของผู้ขนส่ง ซึ่งความข้อนี้กลับจะทำให้ผู้รับประกันภัยหลุดพ้นจากความรับผิดตามสัญญาประกันภัย แต่เพราะผู้รับประกันภัยมิได้ยกประเด็นขึ้นต่อสู้ โจทก์จึงชนะคดีแก่ผู้รับประกันภัย ซึ่งนับว่าเป็นโชคคิของโจทก์อยู่มาก เพราะถ้าผู้รับประกันภัยจะยกประเด็นตามสัญญาข้อ ๕ ขึ้นต่อสู้แล้ว โจทก์จะต้องแพ้คดีแก่ทั้งผู้ขนส่งและผู้รับประกันภัย เพราะคำบรรยายฟ้องของโจทก์เอง.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๕/๒๕๐๒

หลวงฉลาดิลิต

โจทก์

ระหว่าง

นายปุ่นด ตีรารณ ที่ ๑ นายสนอง วีระวรรณ ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ละเมิด ค่าสินไหมทดแทน ค่าเสียหายทางจิตใจ

สามีไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายทางจิตใจ ที่เกิดควมว่าเหวเพราะสูญเสียภริยาผู้เคยปฏิบัติให้ชีวิตของสามี มีความสุข เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เรียกร้องได้

○○○○○

หมายเหตุ ในกรณีละเมิดทำให้เขาถึงตายนั้น มี ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๓ บัญญัติไว้โดยชัดเจนแล้วว่า ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอะไรก็อ้าง สำหรับค่าที่ต้องเสียใจเนื่องจากสูญเสียบุตรไปนั้น ไม่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔๓ ฉะนั้นจึงเรียกเขาไม่ได้

ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๔๒/๒๔๕๕ ซึ่งได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ ศาลฎีกาในชั้นนี้โดยตรง และวินิจฉัยไว้ว่า “คำสินไหมทดแทนนั้น ศาลฎีกาได้ปรึกษาโดยที่ประชุมใหญ่แล้วเห็นว่า ไม่มีบทกฎหมายบัญญัติให้เรียกร้องคำสินไหมทดแทนเพื่อความทุกข์โทมนัสของทายาทได้ เหตุนี้โจทก์จะเรียกร้องให้จำเลยใช้คำสินไหมทดแทนความวิปโยคทุกข์ของโจทก์เพราะขาดบุตรที่รักใคร่หาได้ไม่”

แต่ในเรื่องการขาดอุปการะนั้น บทบัญญัติวรรค ๒ แห่งมาตรา ๔๔๒ ป.พ.พ. ให้สิทธิผู้ขาดไว้อุปการะตามกฎหมายไป ชอบที่จะได้รับคำสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

ทั้งนี้เข้าใจว่า กรณีละเมิดทำให้คนตายนั้นได้มีมาตรา ๔๔๓ บัญญัติไว้โดยเฉพาะเป็นพิเศษแล้ว จึงต้องดำเนินการบังคับตามมาตรา ๔๔๓ ส่วนการละเมิดทั่วไปซึ่งไม่มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจงนั้นก็ต้องใช้มาตรา ๔๒๐ และ ๔๓๘ เป็นบทบังคับ ซึ่งหลักตามมาตรา ๔๒๐ และ ๔๓๘ นี้ เมื่อเกิดมีการละเมิด ผู้เสียหายได้รับความเสียหายจะคิดเป็นเงินทองได้หรือไม่ก็ตาม ผู้ทำละเมิดจะต้องใช้คำสินไหมทดแทนเสมอ เช่นคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๔/๒๔๘๗ วินิจฉัยว่าการค่าสยประมาณ ซึ่งเรียกว่าหมิ่นประมาณ ซึ่งหน้านั้นไม่อยู่ภายใต้มาตรา ๔๒๓ จึงเป็นการละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ การค่าสยประมาณนี้ มิได้ปรากฏว่าโจทก์เสียหายเป็นทรัพย์สินแต่อย่างใด แต่โจทก์ก็ได้รับคำสินไหมทดแทนแต่เฉพาะในค่าเสียหายอันจะพึงบังคับใช้ให้ (ตามมาตรา ๔๒๐ บังคับให้ผู้ละเมิดจำต้องใช้) เพื่อความเสียหายแก่สิทธิที่โจทก์ได้รับ ซึ่งตามมาตรา ๔๓๘ วรรคหนึ่ง ศาลมีอำนาจคำนวณให้ได้ โดยวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด (คดีนั้นศาลพิพากษาให้จำเลยใช้คำสินไหมทดแทนให้โจทก์ ๔ บาท) และยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๔๔/๒๔๘๔, ๒๕๒/๒๕๐๒ วินิจฉัยไว้ในแนวเดียวกัน.

ระหว่าง
หลวงสุภาพ
นางอัมมจิตร ทวารชนสาร

โจทก์

จำเลย

แพ่ง ได้สิทธิทางทะเบียน การจำยอม

ข้อที่กินมาโดยสุจริต ไม่รู้ว่าที่ดินนั้นตกอยู่ในการจำยอม ผู้ขอจะยกการรับโอนกรรมสิทธิ์ โดยสุจริตขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้การจำยอมที่มีอยู่เหนือที่ดินนั้นต้องสิ้นไปหาได้ไม่

○○○○○

หมายเหตุ ปัญหาอย่างเดียวกันนี้ ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๐๘/๒๔๙๗ วินิจฉัยไว้ว่า การจำยอมเป็นทรัพย์สินอันเกี่ยวข้องกับสังหาริมทรัพย์ เมื่อยังไม่ได้จดทะเบียน จะยกสิทธิ เช่นว่าขึ้นเป็นข้อต่อสู้ บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริต และ ได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้วมิได้ และยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า สิทธิที่บุคคลภายนอกได้ มาเช่นว่านั้น อาจเป็นกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินต่าง ๆ ทั้งระบุในบรรพ ๔ ก็ได้ทั้งนั้น ไม่จำเป็นต้องเถียงตรง ๆ ในสิทธิอย่างเดียวกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๐/๒๕๐๒ นี้ ได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงหลักในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๐๘/๒๔๙๗ ทั้งกล่าวแล้ว จึงต้องถือว่า ข้อวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๐/๒๕๐๒ นี้เป็นหลักบรรทัดฐานกันต่อไป

การจำยอมนั้น เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๓๘๗ แล้ว จะเห็นได้ว่า มิใช่เป็นส่วนหนึ่งของกรรมสิทธิ์ แต่เป็นสิทธิที่จำกัดกรรมสิทธิ์ในการขายทรัพย์ และย่อมติดไปกับการขายทรัพย์หาสิ้นไปไม่ เว้นแต่เมื่อการขายทรัพย์หรือสามยทรัพย์สลายไปหมด หรือมิได้ใช้สลับย ทั้งที่ยัญญุติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๘๗, ๑๓๘๘

อนึ่ง ตามมาตรา ๑๒๘๕ ที่ว่า “สิทธิอันยังมีได้จดทะเบียนนั้น มิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริต และได้จดทะเบียน

ทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว” นั้น ย่อมหมายความว่า ผู้ใดสิทธิอะไรมาโดยทางอื่น ยังมี
 ได้จดทะเบียน เมื่อใดถึงสิทธิกับผู้ใดสิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริตและได้จ
 ทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว ผู้ใดสิทธิมาโดยจดทะเบียนย่อมมีสิทธิดีกว่า แต่ในคดีนี้กรณี
 ยังไม่อาจถือว่าเข้าอยู่ในมาตรา ๑๒๕๕ นี้ กล่าวคือ โจทก์เป็นฝ่ายใดสิทธิการจำยอม คือ
 สิทธิที่จำกัดครอบครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท โดยโจทก์ได้มาทางอายุความและยังมีได้จ
 ทะเบียน แต่ฝ่ายจำเลยมิใช่เป็นผู้ใดสิทธิการจำยอมในที่พิพาทมาด้วย จึงไม่มีอะไรจะได้
 เปรียบกันว่าใครมีสิทธิดีกว่า เมื่อจำเลยไม่ได้มีสิทธิการจำยอมในที่พิพาท แต่โจทก์มีสิทธิ
 การจำยอมในที่พิพาทฝ่ายเดียว แม้จะไม่ได้จดทะเบียนไว้ ก็ต้องถือว่าโจทก์มีสิทธิการ
 จำยอมในที่พิพาทฝ่ายเดียว ส่วนที่จำเลยได้กรรมสิทธิ์ที่ที่ดินพิพาทไปนั้น ก็ได้แต่กรรมสิทธิ์
 ที่ติดสิทธิการจำยอมของโจทก์ไปด้วยเท่านั้น ฉะนั้น จึงอาจพูดได้ว่า การจำยอมเป็นการติด
 ไปกับที่ดินจนกว่าการยทรัพย์หรือสามยทรัพย์สลายไปทั้งหมด หรือมิได้ใช้สิทธิสืบย ตาม
 มาตรา ๑๓๕๗, ๑๓๕๘

ท่านศาสตราจารย์ประมวล สุวรรณศรี ได้เขียนข้อคิดเห็นเรื่อง “การจำยอม
 จะติดไปกับที่ดินที่โอนเพียงไรหรือไม่” ในคฤหาสน์เล่ม ๘ ปีที่ ๖ หน้า ๖๒๔-๖๒๖ ท่าน
 ผู้ใดสนใจโปรดอ่านดู

ตามกฎหมายอเมริกันในเรื่องการจำยอมมีว่า การจำยอมที่ได้มาทางนิติกรรม
 แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนนั้น จะรับไปเมื่อมีการโอนการยทรัพย์ไปยังผู้อื่น และผู้รับโอนได้
 รับโอนโดยมีค่าตอบแทนและสุจริต แต่การจำยอมที่ได้มาทางอายุความนั้น ตามกฎหมาย
 ไม่ต้องจดทะเบียน ฉะนั้น จึงไม่รับไปเพราะโอนการยทรัพย์ไปยังผู้อื่น แม้ผู้รับโอนจะเสีย
 ค่าตอบแทนและสุจริต (Burby on Real Property (second edition, 1953) หน้า ๑๒๔,
 ๑๒๕ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ West Publishing Company).

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๗/๒๕๐๒

บริษัทศรีมหาธาตุ จำกัด โดยนายเฉลิม เชื้อวสกุล
และนายประคิด พรหมภักดี กรรมการ เป็นผู้แทน

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทพิทักษ์ภัยและคลังสินค้า จำกัด

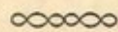
จำเลย

แพ่ง ประกันภัยค่าจูน

ผู้เอาประกันภัยค่าจูน ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาจากผู้รับประกันภัย เพื่อให้
เอาไปใช้แก่ผู้เสียหายนั้น ไม่ใช่เป็นการฟ้องแทนผู้เสียหาย แต่เป็นการฟ้องในฐานะผู้
เอาประกันภัยเป็นคู่สัญญากับผู้รับประกันภัยเอง

กรมธรรม์ประกันภัยมีข้อความว่า ผู้รับประกันภัยจะชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้
เอาประกันภัยที่จะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม อันเกิดจากการใช้ยานยนต์ ฯลฯ ย่อมหมายความว่า
ความถึง การที่ผู้เอาประกันประกันภัยใช้รถยนต์ไปเกิดเหตุด้วยความประมาทเลินเล่อด้วย

กรมธรรม์ประกันภัย มีเงื่อนไขระบุว่า เมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้นแล้ว คู่กรณีจะ
ไต่เต่งตั้งอนุญาโตตุลาการขึ้นทันที แต่เมื่อเกิดกรณีพิพาทขึ้นแล้ว ผู้รับประกันภัยมิได้เสนอ
ตั้งอนุญาโตตุลาการเลย ทั้งยังบอกขั้ความรับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้นเสียด้วย ดังนั้นผู้เอาประกันภัย
ย่อมนำคดีมาฟ้องศาลได้ทีเดียว.

หมายเหตุ ประกันภัยค่าจูนเป็นการวินาศภัยอย่างหนึ่ง ซึ่งมีใ้มีวัตถุประสงค์แห่งการประกันภัย
เป็นทรัพย์สิน แต่เป็นความรับผิดชอบ ซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระหนี้ให้ผู้อื่น ดังที่บัญญัติไว้
ใน ป.พ.พ. มาตรา ๘๘๗ ว่า “อันว่าประกันภัยค่าจูนนั้น คือสัญญาประกันภัยซึ่งผู้รับ
ประกันภัยตกลงว่าจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัยเพื่อความวินาศภัยอันเกิด
ขึ้นแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และซึ่งผู้เอาประกันภัย จะต้องรับผิดชอบ...” ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า การ
ที่ผู้เอาประกันภัยฟ้องผู้รับประกันภัยให้จ่ายเงินเป็นค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายนั้น เป็นการ
ฟ้องตามสิทธิของผู้เอาประกันภัยเอง ซึ่งมีอยู่ตามสัญญาประกันภัยนั้น ไม่ใช่เป็นการ

ฟ้องแทนผู้เสียหาย แต่อย่างไรก็ดี ตามมาตรา ๘๘๗ วรรค ๒ ได้บัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่ผู้เสียหายไว้ว่า ผู้เสียหายจะฟ้องเรียกค่าเสียหายเอาจากผู้รับประกันภัยได้โดยตรง แม้ผู้เสียหายจะไม่ใช้คู่สัญญาในสัญญาประกันภัย.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒๐/๒๕๐๒

ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด
โดยนายชม ตัณฑเศรษฐี กรรมการผู้จัดการ

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทสุรวงศ์การาจ จำกัด

จำเลย

แพ่ง สัญญาต่างตอบแทน เช่าทรัพย์สิน ใช้ันผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่เช่า

ผู้เช่าที่ดินทำสัญญาเช่าที่ดินกับเจ้าของเดิม ปลูกสร้างอาคารบนที่ดินนั้น โดยมีข้อตกลงในสัญญาว่า เมื่อสร้างอาคารเสร็จแล้วจะต้องให้ผู้เช่าได้มีสิทธิใช้ประโยชน์ต่อไปเป็นกำหนด ๑๕ ปี แต่สัญญานี้ไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ต่อมาเกิน ๓ ปีแล้วได้โอนขายที่ดินนั้นไป ผู้รับซื้อโดยสุจริตย่อมฟ้องขับไล่ผู้เช่าที่ดินนั้นได้.

oooo

หมายเหตุ คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๖/๒๔๕๕ และ ๑๔๖๐/๒๔๕๕ ถือว่าสัญญาต่างตอบแทนที่นอกเหนือจากสัญญาเช่าธรรมดา นั้น ย่อมบังคับคู่สัญญากันได้ แม้จะไม่ได้ทำให้ถูกต้องตามแบบของสัญญาเช่าทรัพย์สิน แต่ในคดีตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๒๐/๒๕๐๒ นี้ เป็นเรื่องโต้แย้งกับบุคคลภายนอกผู้ได้รับกรรมสิทธิ์มาโดยสุจริต และเมื่อได้จดทะเบียนสิทธิไว้โดยสุจริตแล้ว เมื่อคู่สัญญาไม่ได้จดทะเบียนสิทธิตามสัญญาต่างตอบแทนไว้ ก็ย่อมจะนำมาใช้ยันบุคคลภายนอกดังกล่าวแล้วไม่ได้ตัวเอง.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๔/๒๕๐๒

นางทองเจือ ชูวิชากร

โจทก์

ระหว่าง

ม.ร.ว. หญิง ศรีประภา มาลากุล

จำเลย

แพ่ง กฎหมายลักษณะฉ้อโกงที่ ๕๑ หย่ากันเอง

วิธีพิจารณาแพ่ง ฎีกา คดีไม่มีทุนทรัพย์

คดีพิพาทกันว่า ใครควรเป็นทายาทอันจะมีสิทธิรับบำนาญตกทอดของผู้ตาย ตาม พ.ร.บ. บำเหน็จบำนาญ พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์ ไม่ต้องห้ามฎีกาในชั้นอุทธรณ์ข้อเท็จจริง

สามีกับภริยาคนแรกอยู่กินด้วยกัน ๑๕ ปี แล้วมีเรื่องซึ่งโกรธกันขึ้นโดยภริยาประพฤติผิดใจสามี จึงแยกจากกัน ภริยาต้องไปเที่ยวอาศัยคนโน้นข้างคนนี้ข้าง ต่างฝ่ายต่างขาดการติดต่อซึ่งกันและกันจนสิ้นสามีภริยา จนเป็นที่เห็นได้ว่าทั้งสองหมดเชื้อไขต่อกัน และสามีได้ภริยาใหม่ คนที่สองอยู่กินด้วยกันรวม ๑๕ ปี ก็เลิกร้างกันไป แล้วสามีได้ภริยาคนที่สามอยู่ร่วมกันประมาณ ๒๐ ปี สามีก็ตาย ดังนั้น เป็นพฤติการณ์ที่ถือว่า สามีและภริยาคนแรกได้สมควรใจหย่าขาดจากสามีภริยากันแล้วตามกฎหมายลักษณะฉ้อโกงที่ ๕๑ แม้จะมีได้ทำพิธีหย่าเป็นหนังสือก็เป็นการใช้ ได้ตามกฎหมายลักษณะฉ้อโกง.

○○○○○

หมายเหตุ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้อ้างถึงในคดีนี้ คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๖/๒๔๖๘ ซึ่งมีข้อวินิจฉัยว่า แม้สำนวนจะไม่ปรากฏว่าสามีกับภริยาจะได้หย่ากันต่อหน้าเมียแก่ก็ดี แต่เหตุการณ์ทั้งหลายเหล่านี้เป็นทางแสดงให้เห็นว่าสามีได้สละละทิ้งภริยาไป โดยไม่นับว่าเป็นภริยาแล้วก็เป็นขาดกันไปเอง ไม่จำเป็นต้องหย่า

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๕/๒๔๗๔ สามีกับภริยาได้ตั้งร่างกันมานานหลายปีจน
ภริยาได้สามีใหม่และมีครรภ์ สามีเก่าทราบก็มีได้กล่าวพฤติการณ์ดังนี้ ท่านว่าเขา
ทั้งสองสมัครใจหย่าขาดจากกันตั้งแต่เลิกร่างกันแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๐๒/๒๔๕๑ ตามกฎหมายลักษณะผัวเมีย สามีภริยา
จะหย่าขาดจากกันก็แต่การตาย หรือการหย่าขาดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือมี
พฤติการณ์ต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือเพียงแต่สามีเขียนหนังสือหย่าเก็บไว้ และ
เลิกติดต่อกับภริยา ไม่ทำให้ขาดจากการเป็นสามีภริยากัน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๕๑/๒๔๕๔ สามีภริยาได้ทอดทิ้งกันจนภริยาไปได้สามี
ใหม่มีบุตรด้วยกัน ๒ คน ต่อมาได้ตั้งกับสามีคนนั้นไปได้สามีใหม่อีกคนหนึ่ง แล้วฝ่ายสามี
จึงมีภริยาใหม่บ้าง พฤติการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นเป็นเวลาก่อนใช้ ป.พ.พ. บรรพ ๕ ย่อมถือ
ได้ว่าสามีภริยาได้ขาดจากการเป็นสามีและภริยากันแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑-๑๒-๑๓/๒๕๐๓

นางทับ ทับสุวรรณ (หม้าย) โดยนายเอื้อ ทับสุวรรณ ผู้รับมอบอำนาจ ที่ ๑
นายเอื้อ ทับสุวรรณ ที่ ๒

โจทก์

ระหว่าง

การรถไฟแห่งประเทศไทย โดยพลเอกเจริญ รัตนกุล เสร้เรียงฤทธิ์ ผู้ว่าการ ที่ ๑
นายเจริญ มุ่งการดี หัวหน้าสำนักงานรถไฟสายแม่กลอง ที่ ๒
นายไสว เกรือโสภณ ช่างแผนที่รถไฟ ที่ ๓

จำเลย

นายโก๋ แซ่ตั้ง หรือเกียงเจียบ เทียมผาสุข

โจทก์

ระหว่าง

การรถไฟแห่งประเทศไทย โดยพลเอกเจริญ รัตนกุล เสร้เรียงฤทธิ์ ผู้ว่าการ ที่ ๑
นายเจริญ มุ่งการดี หัวหน้าสำนักงานรถไฟสายแม่กลอง ที่ ๒
นายไสว เกรือโสภณ ช่างแผนที่รถไฟ ที่ ๓

จำเลย

นายเฮงเจียด แซ่อาว

โจทก์

ระหว่าง

การรถไฟแห่งประเทศไทย โดยพลเอกเจริญ รัตนกุล เสร้เรียงฤทธิ์ ผู้ว่าการ ที่ ๑
นายเจริญ มุ่งการดี หัวหน้าสำนักงานรถไฟสายแม่กลอง ที่ ๒
นายไสว เกรือโสภณ ช่างแผนที่รถไฟ ที่ ๓

จำเลย

แพ่ง การจำยอม

อสังหาริมทรัพย์อาจตกอยู่ในการจำยอม ก็เพื่อประโยชน์แก่อสังหาริมทรัพย์อื่น
เท่านั้น จะอ้างว่าใช้ที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์แก่การค่าน้ำแข็งหาได้ไม่

ผู้ที่ต้องยอมรับการจำยอม คือเจ้าของภารยทรัพย์ ฉะนั้น เมื่อผู้เช่าภารยทรัพย์
ถูกฟ้องให้รับการจำยอม ผู้เช่าจึงไม่มีหน้าที่จะเรียกเจ้าของภารยทรัพย์เข้ามาเป็นจำเลย

○○○○

หมายเหตุ ลักษณะสำคัญของภารยทรัพย์ก็ต้องมีอสังหาริมทรัพย์อย่างน้อย ๒ แปลง
และแปลงหนึ่งต้องตกอยู่ในการรั้งกรรมบางอย่างหรือต้องก่वनการใช้สิทธิบางอย่าง เพื่อ
ประโยชน์แก่อสังหาริมทรัพย์อีกแปลงหนึ่ง อสังหาริมทรัพย์แปลงที่ตกอยู่ในการรั้ง
กรรมบางอย่างนั้น เรียกว่า “ภารยทรัพย์” แปลงที่มีสิทธิเหนือภารยทรัพย์ เรียกว่า
“สามยทรัพย์”.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๒/๒๕๐๓

นายสุ เครือตาแก้ว ที่ ๑, นายทอ เครือตาแก้ว ที่ ๒,
นางต๋น เครือตาแก้ว ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของ ด.ญ. เสิน
ด.ญ. ลี ด.ช. ตย ด.ช. เพ็ง ผู้เยาว์ ที่ ๓

โจทก์

ระหว่าง

นางทอน พิพิธภัณฑ์ ที่ ๑, นายพัง พิพิธภัณฑ์ ที่ ๒
นายสอ พิพิธภัณฑ์

จำเลย

ผู้ร้องสอดเป็นจำเลยร่วม

แพ่ง มรดก พันัยกรรม

ผู้รับมรดกตามพันัยกรรม ได้เซ็นชื่อในพันัยกรรมในฐานะเป็นผู้รับมรดกตาม
พันัยกรรม มิใช่ในฐานะพยาน แม้ผู้นั้นจะได้รู้เห็นการทำพันัยกรรม ก็ไม่ทำให้พันัยกรรม
เสียไป

∞∞∞∞

หมายเหตุ ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๓ บัญญัติว่า ผู้เขียนหรือพยานในพันัยกรรม จะเป็นผู้
รับทรัพย์ตามพันัยกรรมนั้นไม่ได้ และมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๗๓๐/๒๔๘๕ วินิจฉัยว่า การที่
ผู้รับพันัยกรรมลงชื่อเป็นพยานในพันัยกรรมนั้น ทำให้พันัยกรรมเฉพาะที่เกี่ยวกับตนเป็น
โมฆะไป แต่คดีนี้ผู้รับทรัพย์ตามพันัยกรรมเซ็นชื่อในพันัยกรรมในฐานะผู้รับมรดกไม่ใช่ใน
ฐานะพยาน จึงไม่ต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๓ ดังกล่าว.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๓/๒๕๐๓

ระหว่าง นางแฉล้ม บุณยะประภุติ

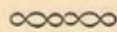
โจทก์

นายถวัลย์ เพ็ชรตระกูล

จำเลย

แพ่ง กู้ยืม สืบการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ด้วยพยานบุคคลได้

การกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ จะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือ ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ นั้น หมายถึงการใช้ต้นเงินกู้ยืมเท่านั้น ไม่เกินความถึงการชำระดอกเบี้ยด้วย ฉะนั้น ย่อมนำสืบพยานบุคคลว่าได้ชำระดอกเบี้ยแล้วได้

หมายเหตุ เรื่องนี้เกี่ยวกับการแปล ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒/๒๔๘๐ วินิจฉัยไว้ว่า การนำสืบการชำระดอกเบี้ยในหนี้จำนอง (เงินกู้) ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จะนำพยานบุคคลมาสืบไม่ได้

ที่ว่าการใช้เงินนั้นจะเกินความถึงการชำระดอกเบี้ยหรือไม่นั้น อาจวินิจฉัยได้ว่าการใช้เงินจะเป็นต้นเงินหรือดอกเบี้ย ก็เป็นการใช้เงินเข้าตามกฎหมายอันเดียวกัน เพราะดอกเบี้ยเป็นอุปกรณของต้นเงินต้องอยู่ในสภาพเดียวกัน แต่ถ้าจะถือว่าการใช้เงินไม่เกินความถึงการชำระดอกเบี้ย ฉะนั้นย่อมนำพยานบุคคลมาสืบแสดงว่าชำระดอกเบี้ยได้แล้วจะเกิดผลแปลก ๆ ได้ เช่น กู้เงินกัน ๑,๐๐๐ บาท ดอกเบี้ย ๑๐๐ บาท ลูกหนี้มาชำระ ๕๐๐ บาท โดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ เวลาเจ้าฟ้องถ้าจำเลยต่อสู้ฟ้องใช้ต้นเงินแล้ว ๕๐๐ บาท ก็จะสืบไม่ได้เพราะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่ถ้าจะต่อสู้ว่าชำระดอกเบี้ยแล้ว ๕๐๐ บาท ก็จะสืบพยานบุคคลได้ว่าได้ชำระไป ๕๐๐ บาทแล้วจริง เงินที่ชำระไป ๕๐๐ บาทนั้นเกินค่าดอกเบี้ย เพราะดอกเบี้ย ๑๐๐ บาทเท่านั้น อีก ๔๐๐ บาทจะถือว่าชำระต้นเงินหรือไม่

แต่อย่างไรก็ดี คำว่าการใช้เงิน ตามตัวบทมาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า repayment ซึ่งน่าจะแปลว่าใช้คืนเงินคืนเท่านั้น เพราะดอกเบี้ยเป็นหนี้เกิดภายหลัง จากที่กู้เงินเขาไปแล้วเป็นดอกเบี้ยสินค้ายที่ออกออกเพิ่มซึ่งไม่ใช่คืนเงิน ฉะนั้น ถ้าจะแปลว่า การใช้เงินไม่กินความถึงดอกเบี้ยด้วย ก็มีเหตุผลอยู่มากเหมือนกัน และในทางปฏิบัติ การ กู้เงินกันทุกวันนี้ เมื่อลูกหนี้ชำระแต่เพียงดอกเบี้ย เจ้าหนี้ก็มักจะไม่ออกใบรับให้ เมื่อเกิด เป็นคดีขึ้นโรงศาล ถ้าไม่ยอมให้ลูกหนี้สลับพยานบุคคลไปแล้ว ก็จะตกหนักอยู่ที่ลูกหนี้ ฉะนั้น เมื่อแปลมาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ ว่าการใช้เงินไม่กินความถึงดอกเบี้ยด้วย จึงน่าจะชอบแล้ว.

คำพิพากษานี้ที่ ๒๕๑/๒๕๐๓

นายเหลื่อม พุทธรักษ์

โจทก์

ระหว่าง

นายยิบชัย แซ่โค้ว นายช่องเกียก แซ่ซุน

จำเลย

วินิจฉัยแพ่ง บรรยายฟ้อง ขอให้เปิดทางเดิน

โจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาว่า ที่พิพาทเป็นตรอกทางเดินซึ่งโจทก์และบริวาร ใช้เดินมาช้านาน บัดนี้จำเลยปิดทางนี้ จึงขอให้บังคับจำเลยให้เปิดทางเดินนั้นเสีย ทั้งนี้ ฟ้องของโจทก์มิได้บรรยายให้เป็นที่ชัดแจ้งว่าโจทก์ได้ใช้หรือมีสิทธิที่จะใช้ทางเดินรายพิพาท โดยอาศัยสิทธิอย่างไร มิได้บรรยายให้เห็นว่าเป็นทางสาธารณประโยชน์ การจำยอม หรือ ทางจำเป็น จึงไม่มีมูลที่จะพิจารณาถึงสิทธิของโจทก์ที่จะใช้ทางพิพาทแต่อย่างใด ศาลยอม ยกฟ้องโจทก์เสียได้

หมายเหตุ การมีสิทธิที่จะใช้ทางเดินในฐานะที่ทางเดินเป็นทางสาธารณะหรือเป็นทาง
การจำยอมหรือทางจำเป็นนั้น การได้มาย่อมแตกต่างกันอยู่ ฉะนั้นในการฟ้องจึงต้องบรรยาย
ทั้งประเด็นสิทธิการได้มาแตกต่างกันด้วย จะบรรยายคลุม ๆ ทั่วทั้งฟ้องในคดีนี้ไม่ได้

ความแตกต่างระหว่างทางจำเป็นกับทางการจำยอมนั้น ท่านศาสตราจารย์
ประมวล สวรรธศร ให้อธิบายไว้ในคำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตอนที่ ๒
ว่าด้วยทรัพย์ พิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๐๑ หน้า ๑๒๓-๑๒๔ ว่า “สิทธินี้ต่างกับเรื่องการ
จำยอม คือการเดินผ่านโดยสิทธิในการจำยอมนั้น อาจเกิดขึ้นได้ด้วยนิติกรรม คือการ
ตกลงระหว่างเจ้าของที่ดิน ๒ แปลง หรือด้วยอายุความได้สิทธิ คือใช้เดินมานานจนเกิน
๑๐ ปี และการเดินผ่านโดยสิทธิในการจำยอมนั้น แม้ไม่มีความจำเป็นอย่างไรอันเกี่ยวแก่
การออกทางสาธารณะ สิทธิในการจำยอมก็อาจเกิดขึ้นได้ เช่นที่ดินแปลงหนึ่งอยู่ติด
ถนนหลวงสายหนึ่งอยู่แล้ว ก็อาจก่อให้เกิดสิทธิในการจำยอมเดินผ่านที่ดินอีกแปลงหนึ่งไป
สู่ถนนหลวงอีกสายหนึ่งก็ได้ แต่สิทธิในมาตรา ๑๓๔๕ (ทางจำเป็น) นี้ จะเกิดขึ้นได้ ก็
เฉพาะในกรณีจำเป็นและกฎหมายได้บัญญัติถึงเรื่องการทำทางผ่านไว้ด้วย เราอาจเรียกสิทธิ
ตามมาตรานี้ได้ว่าทางจำเป็น

ข้อแตกต่างกับการเดินผ่านโดยการจำยอมอีกอย่างหนึ่งก็คือสิทธิผ่านโดยทาง
จำเป็นนี้ ผู้มีสิทธิจะผ่านต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของที่ดินที่ถูกผ่าน ซึ่งเท่ากับเช่าเนื้อที่
ที่ดินนั้นทำทางผ่านไปนั่นเอง แต่การเช่านี้เป็นไปด้วยอำนาจกฎหมายบังคับ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๕/๒๕๐๓

นายกรัณคนคชชน ที่ ๑, บริษัทไทยแลนด์ทินไมน์ จำกัด โดย
นายบัทเลอร์ บัทเลอร์โยน ผู้รับมอบอำนาจ ที่ ๒

โจทก์

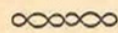
ระหว่าง

นายชุม สุภพ

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง บังคับคดี กำหนดเวลาการบังคับคดีตามคำพิพากษา

ผู้ชนะคดีชอบที่จะร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

หมายเหตุ คดีนี้ปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกา ได้พิพากษาห้ามอย่าให้จำเลยเข้าเกี่ยวข้องกับที่พิพาท เฉพาะในกรณีที่จะเป็นการขัดขวางต่อสิทธิของโจทก์ในอันจะทำเหมืองตามอำนาจของผู้ถือประทานบัตร ฯลฯ คู่ความได้ฟังคำพิพากษาศาลฎีกาทังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๔๘๕ ครั้นวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๐๑ โจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลว่า จำเลยขัดขวางไม่ยอมให้โจทก์เข้ากระทำการทำเหมืองแร่ในที่พิพาท จึงขอให้ศาลออกหมายบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษาคือไป

ศาลชั้นต้นเห็นว่า การบังคับคดีเริ่มขึ้นนับแต่เวลาขัดขวาง คดีไม่ขาดอายุความในการบังคับคดี จึงให้ออกคำบังคับตามคำร้องของโจทก์ แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกคำร้องโจทก์ โดยอ้างเหตุว่า โจทก์ร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาเมื่อเกิน ๑๐ ปีแล้ว จึงหมดสิทธิตามป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๗๑ และศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยยืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

เมื่อพิจารณาตามคำพิพากษาที่ห้ามจำเลยในกรณีที่จะเป็นการขัดขวางต่อสิทธิของโจทก์ในอันจะทำเหมืองแร่นั้น เมื่อศาลพิพากษาแล้ว โจทก์ก็ยังไม่อยู่ในฐานะที่จะขอให้

ศาลยังบังคับไม่ได้ เพราะปรากฏว่าโจทก์ยังมีได้ทำเหมืองแร่ในบริเวณที่พิพาท คราวใด
 ที่โจทก์ยังมีได้ทำเหมืองแร่ในที่พิพาทก็จะถือว่าจำเลยขัดขวางการทำเหมืองแร่ไม่ได้ ฉะนั้น
 แม้จำเลยจะปลูกต้นผลไม้และบ้านเรือนลงในที่พิพาทอย่างไร โจทก์ก็ยังไม่อยู่ในฐานะจะขอให้
 ห้ามได้ตามคำพิพากษา จนกระทั่งในคราวเกิดเหตุนี้ (คือเกิน ๑๐ ปีหลังจากฟังคำพิพากษา
 ศาลฎีกาแล้ว) โจทก์จะทำเหมืองแร่ในที่พิพาทจึงแจ้งให้จำเลยทราบว่าอย่าขัดขวาง จำเลย
 ไม่ยอม โจทก์จึงมาร้องต่อศาลถึงกล่าวแล้ว แต่ก็เป็นเวลาเกิน ๑๐ ปี หลังจากฟัง
 คำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว ศาลก็ยังบังคับไม่ได้อีก จึงเป็นเรื่องน่าเห็นใจโจทก์อยู่ การที่จะ
 ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕ ที่ว่า “อันอายุความนั้น ท่านให้นับเริ่มแต่ขณะที่จะอาจบังคับสิทธิ
 เรียกร้องได้เป็นต้นไป ถ้าเป็นสิทธิเรียกร้องเพื่อให้งดเว้นการอย่างใดอย่างหนึ่ง ท่านให้นับ
 อายุความเริ่มแต่เวลาแรกที่ละเมิดสิทธินั้นเป็นต้นไป” มาใช้บังคับในการบังคับคดี ทั้งที่
 ศาลชั้นต้นวินิจฉัยไว้ดังกล่าวก็รู้สึกว่าจะถูกต้องหรือเหมาะสมก็ แต่เมื่อควมทในมาตรา
 ๒๗๑ ป.วิ.แพ่ง ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นผู้ชนะชอบที่จะร้องขอให้
 บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ ภายใน สิบปีแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ก็
 ย่อมจะต้องถือว่าในเรื่องการบังคับคดี ศาลจะต้องถือตามมาตรา ๒๗๑ ซึ่งบัญญัติไว้ใน
 เรื่องนี้โดยตรง จะนำป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕ มาใช้บังคับไม่ได้.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๑/๒๕๐๓

นายสงบ หรือบุญส่ง เทพสถิตน์ โดยพระภิกษุสุวรรณ จารุโก บิลาผู้แทน
โดยชอบธรรม

โจทก์

ระหว่าง

นายเชษะคุณ แซ่โล้ว ที่ ๑ หลวงนาคศิริวัฒน์ ที่ ๒

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ทนายมอบอำนาจให้ผู้อื่นกระทำการแทน

ทนายความมอบอำนาจให้ผู้อื่นนำคำร้องขอเลื่อนคดีไปยื่นต่อศาลได้

หมายเหตุ ได้มีความเข้าใจในมาตรา ๖๔ ป.วิ. แพ่งนี้เข้าใจกันว่า ทนายความจะแต่งตั้งให้บุคคลอื่นทำการแทนได้โดยเฉพาะกิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๔ เท่านั้น กิจการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๔ แล้ว จะแต่งตั้งให้บุคคลอื่นทำการแทนไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๑/๒๔๕๓)

แต่คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๑/๒๕๐๓ ซึ่งได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ได้วางหลักไว้เป็นบรรทัดฐานใหม่ว่ากิจการที่ทนายผู้ได้รับแต่งตั้งจากตัวความต้องกระทำแทนตัวความนั้น อาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ประเภทแรก คือ กิจการที่โดยสภาพต้องกระทำด้วยตนเองเพราะต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวและโดยสภาพไม่เปิดโอกาสให้มอบหมายทำแทนกันได้ เช่น การว่าความในศาล การเรียงคำฟ้อง คำให้การ เรียงฟ้อง อุทธรณ์ ฎีกา เป็นต้น กิจการประเภทนี้ ทนายจะมอบหมายให้บุคคลอื่นทำแทนไม่ได้ ส่วนกิจการบางอย่างตามสภาพไม่้องทำเอง โดยทั่ว ๆ ไปใครก็ทำได้ เช่นการเรียงคำร้องนั้น อยู่ในประเภทแรก ทนายต้องทำเอง ส่วนการนำคำร้องไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่ของศาลนั้น จะมอบให้ใครไปยื่นก็ได้ผลอย่างเดียวกับทนายไปยื่นเองเหมือนกัน ทนายจึงย่อมมอบฉันทะให้ผู้อื่นไปยื่นแทนได้ ไม่มีกฎหมายห้าม สำหรับกิจการตามที่ระบุไว้ใน ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๖๔ นั้น เมื่อพิเคราะห์แล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นกิจการที่ทนายต้องทำเอง คือ อยู่ในประเภท

ที่ ๑ จึงต้องมีมาตรา ๖๔ อนุญาตไว้ว่ากิจการเฉพาะตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๔ นั้น แม้จะเป็นเรื่องนายต้องทำเองแล้ว ก็ยินยอมอนุญาตให้ทนายมอบฉันทะให้ผู้อื่นทำแทนได้ซึ่งถ้าไม่มีมาตรา ๖๔ อนุญาตไว้ ทนายก็จะมอบไม่ได้ แต่ถ้าเป็นกิจการ ประเภทสอง คือ กิจการที่ตามสภาพทนายไม่ต้องทำเองแล้ว ทนายยอมมอบฉันทะให้คนอื่นทำแทนได้เสมอ แม้ไม่มีระบุไว้ในมาตรา ๖๔ ก็ตาม เพราะกิจการประเภทสองนี้ ไม่ใช่เรื่องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๔.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๗/๒๕๐๓

นายเส็ง แซ่จิ่ง

โจทก์

ระหว่าง

นายมานิช จินตานนท์ นายคณัย จินตานนท์
นายมานิช จิ่งกุล

จำเลย
ผู้ร้อง

แพ่ง มรดกตกทอด

วิธีพิจารณาแพ่ง รับมรดกความ (ชั้นบังคับคดี)

ในชั้นบังคับคดี โจทก์ผู้ชนะคดีวายชนม์ ผู้ร้องซึ่งเป็นบุตรและเป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรม ย่อมมีสิทธิขอเข้ามาเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแทนโจทก์ และอาจดำเนินการบังคับคดีต่อไปได้

○○○○○

หมายเหตุ ที่ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา วินิจฉัยให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาแล้วส่งไปตามที่เห็นสมควรนั้น มิได้ส่งให้รับอย่างรับมรดกความตาม ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๔๒ เพราะคดีศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว อยู่ในระหว่างบังคับคดี จึงเกินชั้นที่จะรับมรดก

ความตามมาตรา ๔๒ แต่ให้รับไว้ในฐานะที่เป็นทายาทรับมรดกของโจทก์ตามสิทธิที่มีอยู่
ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๕๕ เมื่อโจทก์เป็นเจ้าของจำเลยอยู่ การเป็นเจ้าหนี้ย่อมตกทอด
มายังผู้รับ ๗ จึงยอมมีสิทธิบังคับคดีเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้ต่อไป.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๓/๒๕๐๓

นางทิม ศรีธัญรัตน์

โจทก์

ระหว่าง

นางนุ้ม แซ่ตั้ง

จำเลย

แพ่ง ลาภมิควรได้

วิธีพิจารณาแพ่ง ความรับผิดชอบของเจ้าหนี้ ในการนำยึดทรัพย์

การที่ผู้ซื้อที่ดินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาจากการขายทอดตลาดของศาลไม่ได้
กรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพราะปรากฏว่าเป็นกรณีสงฆ์ โอนกรรมสิทธิ์ไม่ได้นั้น ลูกหนี้ตาม
คำพิพากษาหาต้องรับผิดชอบใช้เงินแก่ผู้ซื้อไม่ แต่เจ้าหนี้ผู้นำเจ้าพนักงานยึดทรัพย์ของ
ลูกหนี้มาขายทอดตลาดนั้นจะต้องรับผิดชอบ

หมายเหตุ ตามธรรมดา สิทธิของบุคคลผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริตในการขายทอดตลาด
ตามคำสั่งศาลนั้นย่อมมิเสียไป ถึงแม้ภายหลังจะพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นมีชื่อของจำเลย
หรือลูกหนี้โดยคำพิพากษา (ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๓๐) แต่กรณีในคดีนี้ ปรากฏว่าที่ดิน
ที่ขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลเป็นที่กรณีสงฆ์ จึงจะนำมาตรา ๑๓๓๐ มาใช้ไม่ได้ เพราะ
พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑ บัญญัติไว้เป็นพิเศษว่า ที่วัดและที่กรณีสงฆ์

จะโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่โดยพระราชบัญญัติ ฉะนั้น โจทก์ผู้ซื้อที่รายนั้นจึงไม่ได้กรรมสิทธิ์
ปัญหาจึงมีต่อไปว่าเมื่อโจทก์ได้ออกเงินซื้อที่ดินรายนั้นไปในการขายทอดตลาดของศาลโดย
สุจริตแล้ว แต่ไม่ได้กรรมสิทธิ์ โจทก์จะมีทางเรียกร้องเอาเงินราคาค่าซื้อที่ดินคืนจากใคร
สำหรับเจ้าหนี้ผู้ขายที่รายนั้นมาขายทอดตลาดนั้น มี ป.วิ. แห่ง มาตรา ๒๘๔ วรรค ๒
บัญญัติไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเพื่อความเสียหาย ถ้าหากมีอันเกิดจากการยึด
ทรัพย์สินและขายทรัพย์สินโดยมิชอบ ย่อมไม่ตกแก่เจ้าพนักงานบังคับคดี แต่ตกอยู่กับเจ้าหนี้
ตามคำพิพากษา ฉะนั้น จึงเข้าใจว่าคงจะเห็นพ้องต้องกันว่า เจ้าหนี้ผู้ขายทรัพย์สินมา
ขายทอดตลาด ย่อมต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ผู้เป็นบุคคลภายนอกซึ่งต้องเสียหาย

ส่วนสำหรับลูกหนี้นั้น ก็มีปัญหายุ่งยากเหมือนกันว่าลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบด้วยหรือไม่ กล่าวคือในการขายทอดตลาดทรัพย์สินรายนี้ได้นำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา
แม้เงินนั้นจะไม่ไต่ผ่านมือมายังลูกหนี้ก่อนโดยตรง แต่ก็ถือว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีได้
เอาเงินรายนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้เสร็จสิ้นไปแล้ว ลูกหนี้ย่อมหลุดพ้นจากหนี้
ตามคำพิพากษา ฉะนั้น จะถือได้ใหม่ว่าลูกหนี้เป็นผู้ไต่ลากอันสมควรได้ตามความหมายของ
มาตรา ๔๐๖ เพราะลาภในที่นี้ ตามมาตรา ๔๐๖ เขียนไว้ว่าบุคคลใดได้มาซึ่ง ทรัพย์สิน
สิ่งใด จึงไม่หมายความว่าเฉพาะทรัพย์สินตามมาตรา ๕๘ แต่หมายความว่าถึงประโยชน์ที่คำนวณ
เป็นเงินได้ด้วย การที่ลูกหนี้ (คือจำเลยในคดีนี้) ได้ประโยชน์จากการชำระหนี้รายนี้ จึง
น่าจะถือว่าเป็นการไต่ลากตามมาตรา ๔๐๖ แล้ว

แต่ก็มีทางโต้เถียงได้ว่า การฟ้องให้คืนลามิควรไต่หนี้ จะต้องมิทรัพย์สิน
เพิ่มเติมที่จำเลย จึงจะเรียกลามิควรไต่จากจำเลยได้ เรื่องนี้จำเลยไม่มีอะไรเพิ่มเติม
จำเลยจึงไม่ต้องคืนอะไร คดีนี้ไม่ใช่เรื่องคืนแต่เป็นเรื่องรับผิดชอบ ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยโดยที่
ประชุมใหญ่ว่า คดีนี้ไม่เข้าลักษณะลามิควรไต่.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๓/๒๕๐๓

นายท้าว นิมมานุช ที่ ๑ นายทอง แพนดา ที่ ๒

โจทก์

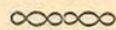
ระหว่าง

นายชก แซ่ลื้อ ที่ ๑ นายวิเชียร แฉงประดิษฐ์ ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ละเมิด เลินเล่อด้วยกัน ค่าเสียหาย

เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นโดยความประมาทเลินเล่อของโจทก์จำเลยด้วยกัน ทั้งสองฝ่าย กฎหมายให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ด้วยว่าฝ่ายไหนเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายยิ่งหย่อนกว่ากันเพียงไร แล้วให้ศาลกำหนดค่าสินไหมทดแทนสูงต่ำตามส่วนแห่งความยิ่งหย่อนของผู้มีส่วนก่อให้เกิดความเสียหาย

หมายเหตุ ในกรณีที่ฟ้องหาว่าจำเลยเลินเล่อกระทำโจทก์เสียหายนั้น โจทก์จะต้องสืบให้ปรากฏว่า การเสียหายได้เกิดขึ้นจากความเลินเล่อของจำเลยเป็นผลอันใกล้ชิดกับเหตุบางกรณีถึงแม้จำเลยจะไต่เลินเล่อก็ดี แต่ความเสียหายหาได้เกิดจากความเลินเล่อของจำเลย ถ้าต่อมาโจทก์ไต่ใช้ความระมัดระวังตามสมควร ก็คงไม่เกิดความเสียหายแก่โจทก์ เช่นนี้ โจทก์จะฟ้องร้องให้จำเลยรับผิดชอบไม่ได้ เพราะโจทก์ไต่เสียหายโดยความเลินเล่อของตนเอง

ตัวอย่าง (๑) จำเลยขี่ม้าไวกกลางถนน ในชั้นนี้เรียกว่าจำเลยทำผิดแล้ว โจทก์ขี่ม้ามาโดยเร็วโดนไม้สนั้นเข้าและเสียหาย ตัดสินว่าโจทก์ฟ้องไม่ได้ เพราะถ้าโจทก์ไต่ขี่ม้ามาโดยไต่ความระมัดระวังอันสมควรแล้ว คงเห็นไม้ที่ปักและไม่โดน

ตัวอย่าง (๒) โจทก์ปล่อยฟ้าของตนอยู่กลางถนน จำเลยขี่รถมาแลเห็นฟ้านั้นแล้วแต่ไม่หลีกเลี่ยง จำเลยขี่รถทับฟ้าของโจทก์เสียหาย ตัดสินว่าจำเลยต้องรับผิดชอบ เพราะถึงแม้ว่าโจทก์จะไต่เลินเล่อในชั้นต้นก็ดี ถ้าต่อมาจำเลยไม่ไต่เลินเล่อในการขี่รถ ความเสียหายก็คงไม่เกิดต่อโจทก์

ตัวอย่าง (๓) ก. เดินเรือไปตามแม่น้ำแต่หาได้มีคนคอยระวังไม่ เรือของ ข. มีคนคอยระวัง และได้เห็นเรือ ก. แล้วแต่ไม่หลีก มาจนใกล้กันเกินไปหักไม่ทันจึงเกิด โคนกันชน ก. เป็นโจทก์ ข. เป็นจำเลย ฝ่าย ข. เถียงว่า การที่เรือโจทก์ไม่มีคนคอยระวัง เป็นการเดินเลื่อ เพราะฉะนั้นการเสียหายได้เกิดขึ้นโดยที่โจทก์เดินเลื่อ โจทก์ไม่มีอำนาจ ที่จะฟ้องได้ แต่ศาลตัดสินว่าเถียงเช่นนั้นไม่ถูก ข้อที่จะทำให้จำเลยชนะนั้นต้องได้ความว่า โจทก์ได้เป็นผู้เดินเลื่อโดยซึ่งถ้าไม่มีเดินเลื่อของโจทก์แล้วจะไม่เกิดการเสียหาย ถ้าเป็น แต่เพียงได้ความว่า โจทก์ได้เดินเลื่อด้วยเท่านั้น ยังไม่พอที่จะทำให้จำเลยชนะคดี หรือ อีกนัยหนึ่ง คือถ้าหากว่าจำเลยได้ใช้ความระวังอันสมควร ก็จะไม่เกิดผลจากความเดินเลื่อ ของโจทก์ เช่นนี้ จำเลยยังต้องรับผิดชอบ

เพราะฉะนั้น ในคดีเรื่องเดินเลื่อด้วยกัน จึงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาให้ไต่ ความ ๓ ข้อ คือ

(๑) ความเดินเลื่อของจำเลย

(๒) ความเดินเลื่อของโจทก์

(๓) ความเดินเลื่อของของใครเป็นเหตุซึ่งใกล้ชกกับผล หรืออีกนัยหนึ่งใคร เป็นผู้เดินเลื่อในขั้นสุดก่อนเกิดการเสียหายขึ้น ถ้าเป็นความเดินเลื่อของโจทก์ ๗ ฟ้องไม่ได้ ถ้าเป็นความเดินเลื่อของจำเลย ๗ ต้องรับผิดชอบ

ถ้าหากความเดินเลื่อของทั้งสองฝ่ายได้เป็นเหตุใกล้ชกกับผลแห่งความเสียหาย ด้วยกันแล้ว จำเลยก็ต้องเป็นผู้ชนะคดี เช่นรศ ๒ คำนึงผิดทางด้วยกันโคนกันเข้า คันใด คันหนึ่งจะฟ้องอีกคันหนึ่งไม่ได้ (คำอธิบายประทุษร้ายส่วนแพ่งของพระยาเทพวิฑูร (บุญช่วย วณิกกุล) พิมพ์เมื่อ ร.ศ. ๑๒๕ หน้า ๒๑๔ ถึง ๒๑๘)

หลักกฎหมายที่กล่าวแล้วนั้น เป็นหลักกฎหมายของประเทศแองโกลแซกซอน ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐส่วนมากได้ถือตามหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็น

ประเทศแองโกลแซกซอน ก็ได้ใช้หลักกฎหมายในเรื่องเงินเล่อก้วยกันนี้ในทำนองเดียวกัน
ท่านที่สนใจอาจศึกษาค้นคว้าได้จากหนังสือ Prosser on Torts (second edition) จัดพิมพ์
โดยสำนักพิมพ์ West Publishing Company 1955 หน้า ๒๘๓ ถึง ๒๙๐, ๒๙๑ ถึง ๒๙๕,
๒๙๖ ถึง ๒๙๘

หลักกฎหมายในเรื่องเงินเล่อก้วยกันดังกล่าวแล้วนี้ เข้าใจว่าย่อมจะนำมาใช้
เทียบเคียงกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเรา ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔๒
และ ๒๒๓ ได้โดยอนุโลม.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๖/๒๕๐๓

คุณหญิงวาศ ศรีวิกรมชาติย์ (หม้าย)

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทเกษตรกรรมทหารผ่านศึก จำกัด โดยพันเอกปิ่น วงศ์วิเศษ
ผู้อำนวยการ ที่ ๑ หลวงบริจิตรจรูญผล กรรมการผู้จัดการ ที่ ๒

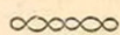
จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง คดียังไม่ถึงที่สุด ฟ้องใหม่

โจทก์เคยฟ้องจำเลย หว่าจำเลยผิดสัญญาเช่าที่ดิน จึงขอให้ขับไล่ให้จำเลย
ส่งมอบสถานที่เช่าคืน คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ โจทก์มาฟ้องคดีใหม่อีก
เรียกค่าเสียหายและเงินที่โจทก์จ่ายทดรองไปในการปลูกสร้างอาคารตามสัญญาฉบับเดียว
กันนั้น วินิจฉัยว่าการฟ้องเรียกค่าเสียหาย อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุที่จำเลยไม่ส่งมอบ
สถานที่เช่าคืนนั้น ต้องห้ามมิให้ฟ้องตาม วิ. แพ่ง มาตรา ๑๗๓ (๑)

ส่วนข้อที่ฟ้องเรียกเงินทอนที่โจทก์ออกทดรองไปก่อนในการก่อสร้าง แม้ข้อตก
ลงนี้จะปรากฏอยู่ในสัญญาเช่าฉบับเดียวกันกับที่โจทก์ฟ้องคดีแรก ก็เป็นเรื่องแบ่งแยกข้อ

ตกลงระหว่างคู่สัญญาออกได้เป็นส่วน ๆ มีลักษณะเป็นคนละเรื่องต่างหากจากกัน โจทก์
ย่อมฟ้องได้ไม่ต้องห้าม

หมายเหตุ ปัญหาว่า เมื่อมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้ว คดีอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ฎีกา
ถ้าคู่ความนำคดีในประเด็นเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกับประเด็นคดีเดิมมาฟ้องอีก จะอยู่ในขบ
บักขบของ วิ. แห่ง มาตรา ๑๔๔, ๑๔๘ หรือมาตรา ๑๗๒ (๑) ในชั้นนี้เห็นว่าจะใช้มาตรา
๑๔๘ ไม่ได้ เพราะตามตัวบทในมาตรา ๑๔๘ ก็บัญญัติไว้ชัดว่า เมื่อได้มีคำพิพากษา
หรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว คดีนั้นอยู่ในระหว่างอุทธรณ์อยู่ คดีจึงยังไม่ถึงที่สุด จะใช้มาตรา
๑๔๘ ไม่ได้ ส่วนตามมาตรา ๑๔๔ ก็เข้าใจว่าต้องเป็นการพิจารณาในคดีเดียวกันนั่นเอง
แต่ปัญหาตามคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องนี้เป็นเรื่องฟ้องใหม่อีกคดีหนึ่งต่างหาก จึงน่าจะไม่ใช่ใน
มาตรา ๑๔๔ คงมีเหลืออยู่แต่มาตรา ๑๗๓ (๑) เท่านั้น จึงอยู่ตามถ้อยคำในมาตรา
๑๗๓ ว่า นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว คดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณา และผลแห่งการนี้ (๑)
ห้ามไม่ให้ โจทก์ยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกันหรือศาลอื่น ฯลฯ ซึ่งพิเคราะห์
แล้วเป็นเรื่องก่อนศาลพิพากษา แต่คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว จึงมีบางท่านเห็นว่าไม่
เข้ามาตรา ๑๗๓ (๑) แต่อย่างไรก็ดี ถ้าจะคิดว่าคดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาล
อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ยังไม่ได้ตัดสิน โจทก์จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลอื่น (ศาลแพ่ง) ไม่ได้
ก็เห็นว่ากรณีเข้าตามตัวบทในมาตรา ๑๗๓ (๑) ก่อนคดีนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๕/
๒๔๕๒ วินิจฉัยว่าเป็นกรณีเข้าตามมาตรา ๑๗๓ (๑).

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๔/๒๕๐๓

นางย่น จำปาทอง

โจทก์

ระหว่าง

นายเนี่ยวหรือสุนทร จำปาทอง

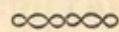
จำเลย

นายแพง ชวนาวงษ์

ผู้ร้องขัดทรัพย์

วิธีพิจารณาแพ่ง การร้องขัดทรัพย์ กำหนดเวลาย่นคำให้การ

ในคดีที่ผู้ร้องขัดทรัพย์ที่โจทก์นำขึ้น ถ้าศาลมิได้ส่งหมายเรียกหรือกำหนดเวลาให้โจทก์ยื่นคำให้การแก้คำร้องขัดทรัพย์ของผู้ร้องแต่อย่างใด เป็นแต่สั่งว่า “รับคำร้องขัดทรัพย์นี้” ส่งสำเนาให้โจทก์ จำเลยและเจ้าพนักงานบังคับคดีคืนพร้อม” ซึ่งโจทก์ก็ได้มาตามนัด แต่เมื่อศาลสอบถามความไม่ตกลงกัน ศาลชั้นต้นสั่งให้กลับพยานผู้ร้องไปเลย โจทก์จึงยื่นคำให้การต่อสู้คดีในวันนัดพร้อมนั้น ทั้งนี้ศาลชอบที่จะรับคำให้การของโจทก์ไว้ดำเนินการกระบวนพิจารณาต่อไปตามรูปคดี

หมายเหตุ ในกรณียื่นคำร้องขัดทรัพย์นั้นย่อมต้องปฏิบัติตาม ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๒๘๘ ซึ่งบัญญัติให้ยื่นคำขอต่อศาลโดยทำเป็นคำร้องขอ (request) และต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมศาลทำนองเกี่ยวกับการยื่นคำฟ้อง และตามมาตรา ๒๘๘ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้อีกว่า เมื่อได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลแล้ว ให้ศาลพิจารณาและชี้ขาดคดีสินคดีนั้นเหมือนคดีธรรมดา จึงมีปัญหว่าในคดีขัดทรัพย์ศาลจะต้องออกหมายเรียก ส่งสำเนาคำร้องขอให้โจทก์จำเลยหรือไม่ เพราะในทวิบทมาตรา ๒๘๘ วรรคแรกบัญญัติไว้แต่เพียงให้ผู้กล่าวอ้างนั้นนำส่งสำเนาคำร้องขอแก่โจทก์ จำเลย และเจ้าพนักงานบังคับคดีเท่านั้น ไม่เหมือนดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗๓, ๑๗๗ ให้ศาลออกหมายเรียก และในทางปฏิบัติของศาลแพ่งสมัยหนึ่งศาลก็สั่งในกรณีเช่นนี้ว่าส่งสำเนาให้โจทก์จำเลยและเจ้าพนักงานบังคับคดีพร้อม ในวันนัดพร้อมหากโจทก์ยังยืนยันว่าเป็นของจำเลย โจทก์ก็ยื่นแถลงคัดค้าน แล้วก็ดำเนินการพิจารณาต่อไป

อย่างไรก็ดี เมื่อมาตรา ๒๔๘ วรรคสอง บัญญัติให้พิจารณาอย่างคดีธรรมดา การพิจารณามีอย่างไรก็ต้องดูมาตรา ๑๗๓ ซึ่งบังคับว่าต้องออกหมายสั่งสำเนาให้จำเลย แก่คดี และตามมาตรา ๒๔๘ ข้อ ๑ ได้กล่าวถึงการชี้สองสถาน แสดงว่าผู้ร่างกำหนด ให้มีการชี้สองสถาน ฉะนั้น จึงต้องการให้แก้คดีด้วยศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่จึงลงมติว่า ในกรณีการร้องขอชดเชยทรัพย์ตามมาตรา ๒๔๘ ศาลจะต้องออกหมายเรียกเหมือนอย่างคดี ธรรมดาด้วย

เมื่อศาลฎีกาตัดสินว่าคดีร้องขอชดเชยทรัพย์จำต้องออกหมายเรียกให้แก้คดีแล้ว ก็ ย่อมจะเกิดปัญหาตามมาอีก คือ ศาลต้องออกหมายเรียกไปยังโจทก์ จำเลย และเจ้าพนักงาน บังคับคดีให้แก้คดีในทางปฏิบัติ เฉพาะจำเลยและเจ้าพนักงานบังคับคดีนั้น โดยปกติ ไม่ได้เถียงอะไร คงมีแต่โจทก์เท่านั้นที่จะโต้เถียงว่า ทรัพย์ที่ยึดเป็นของจำเลยลูกหนี้ ฉะนั้น จึงมีโจทก์ผู้เดียวให้การแก้คดี ส่วนจำเลยและเจ้าพนักงานบังคับคดีคงจะไม่ให้การ แก่คดี ฉะนั้น การดำเนินคดีต่อไป ศาลจะต้องสั่งว่าจำเลยและเจ้าพนักงานบังคับคดีขาด หน้าที่ยื่นคำให้การหรือไม่ หรือจะถือใครโต้แย้งคนนั้นก็ขึ้นอยู่ความ ส่วนคนที่ไม่ได้แย้งก็ไม่ เป็นคู่ความ ไม่ต้องสั่งขาดหน้าที่ยื่นคำให้การ ข้อนี้ศาลฎีกายังไม่ได้วินิจฉัยไว้.

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลกลุ่ลตามบราเคอร์กัมปนี โดยนายกุลาม อาสกาสุขุเซ็น
หุ้นส่วนผู้จัดการ

โจทก์

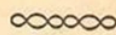
ระหว่าง

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลเบี่ยงฮวดเซ่งคลังสินค้าฯ
โดยนายบรรวิทย์ โชติวัจิตร หุ้นส่วนผู้จัดการ

จำเลย

แพ่ง สิทธิของผู้รับจำนำโดยสุจริต แคนกรรมสิทธิ์

เจ้าของเอาสังหาริมทรัพย์ไปฝากผู้อื่นขาย โดยปล่อยให้ผู้รับฝากแสดงออก
เหมือนหนึ่งทรัพย์สินเป็นสินค้าของผู้รับฝากเอง ต่อมาผู้รับฝากเอาไปจำนำไว้กับจำเลย ฯ
รับจำนำไว้โดยสุจริตเช่นนั้น เจ้าของจะเอาคืนโดยไม่จัดการไถ่ถอนหาได้ไม่

หมายเหตุ ในกรณีรับจำนำนั้น แม้ผู้รับจำนำจะสุจริตเพียงใดก็ไม่มีกฎหมายยกเว้นให้ได้
สิทธิอย่างในกรณีรับซื้อของโดยสุจริตในการขายในท้องตลาด ฯลฯ ตาม ป.พ.พ. มาตรา
๑๓๓๒ ฉะนั้นโดยหลักที่กล่าวแล้ว ผู้เป็นเจ้าของย่อมมีสิทธิติดตามเอาคืนทรัพย์สินของตนได้
ตามมาตรา ๑๓๓๖ เพราะผู้จำนำไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินและเอาไปจำนำโดยไม่มีอำนาจ

แต่ก็มีหลักอยู่อีกว่า ผู้ที่ประมาทเลินเล่อเช่นนั้น ย่อมจะถือเอาประโยชน์จากผู้อื่น
ซึ่งกระทำการโดยสุจริต เนื่องจากความประมาทเลินเล่อของตนไม่ได้ เช่นในกรณีมอบฉันทะ
ให้เขาไปจดทะเบียนการจำนองที่ดิน แต่โดยประมาทเลินเล่อเซ็นชื่อลงในใบมอบฉันทะโดย
ไม่กรอกข้อความ เขาจึงไปกรอกข้อความว่าให้เขาไปโอนขายแทนเช่นนั้น เมื่อบุคคลภายนอก
มารับโอนโดยสุจริตแล้ว เจ้าของจะเรียกคืนโดยอ้างว่าไม่ได้มอบฉันทะให้โอนขาย ผู้
รับโอนจึงไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน (ผู้รับมอบอำนาจ) ย่อมไม่ได้

ในกรณีเช่นเดียวกัน เจ้าของได้ประมาณเงินแล้ว ปล่อยให้ผู้รับฝากแสดงออก
เหมือนสินค้านั้นเป็นของผู้รับฝากเองเช่นนี้ ก็ย่อมจะเรียกคืนจากผู้รับจำนำโดยสุจริตโดย
ไม่ได้ถอนไม่ได้ เจ้าของได้แต่ไล่เบี้ยเอาจากผู้รับฝากเท่านั้น.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๐/๒๕๐๓

นายเบี่ยน ทองคำ

โจทก์

ระหว่าง

นายเทอม รัตโนภาส

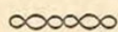
ผู้ร้อง

นายเชื้อ ทองแก้ว

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง เฉลี่ยทรัพย์

ในกรณีที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่นยื่นคำร้องขอเฉลี่ยเงินในการขายทอด
ตลาด ทรัพย์ของจำเลยในคดีนี้ โจทก์ในคดีนี้ย่อมคัดค้านได้ว่า หนี้ของเจ้าหนี้ในคดีอื่นนั้น
เกิดขึ้นโดยสมยอม โดยไม่จำเป็นต้องไปฟ้องขอให้เพิกถอนหนี้เป็นคดีใหม่อีกต่างหาก

หมายเหตุ การที่โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้คดีค้านมิให้เจ้าหนี้อื่นมาขอเฉลี่ยทรัพย์ในคดีที่ตน
นำคดี โดยอ้างว่าหนี้ของเจ้าหนี้ที่ขอเฉลี่ยนั้นเกิดขึ้นด้วยสมยอมนั้น เท่ากับโต้แย้งว่าหนี้ที่
เจ้าหนี้ขอเฉลี่ยอย่างนั้น มิได้เกิดขึ้นเลย ซึ่งถ้าได้ส่วนใดความจริง เจ้าหนี้ที่ขอเฉลี่ยหนี้
ก็ไม่มีสิทธิจะขอเฉลี่ย ทำให้เป็นที่เสียหายแก่โจทก์ในคดีนี้ได้ จึงเห็นได้ว่าโจทก์ในคดีนี้
ย่อมจะยกขึ้นคัดค้านในชั้นบังคับคดีนี้ได้โดยตรง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๔/๒๔๙๕ ก็ได้
วินิจฉัยไว้ว่า โจทก์ผู้นำคดีคัดค้านได้

ส่วนเรื่องที่ว่าไม่จำต้องฟ้องขอให้ทำลายคำพิพากษาท้ายขอมนั้น ได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๒/๒๔๕๓ วินิจฉัยไว้ว่า ฟ้องขอให้ทำลายคำพิพากษาท้ายขอมไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องราวระหว่างคู่ความในคดีนั้น คงฟ้องได้แต่เพียงขอให้ศาลแสดงว่าหนี้ของโจทก์จำเลยในคดีอื่นนั้นจะมาขอเฉลี่ยทรัพย์สินที่ โจทก์ยึดมาในอีกคดีหนึ่งไม่ได้เท่านั้น.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๖/๒๕๐๓

นายอ้าย คำมา

โจทก์

ระหว่าง

นางบัน คำมา

จำเลย

วินิจฉัยว่า หน้าที้นำสืบ พยานผู้เชี่ยวชาญ

ในเรื่องหน้าทีนำสืบ เมื่อคู่ความฝ่ายใดรับจะนำสืบก่อนแล้ว ฝ่ายนั้นก็ควรนำสืบ โดยไม่ต้องคำนึงว่าตามรูปคดีเป็นหน้าที่ของฝ่ายใดจะต้องนำสืบก่อน

แม้โจทก์เป็นฝ่ายขอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ลายเซ็นผู้ทำพินัยกรรม แต่ถ้าโจทก์จำเลยมิได้ตกลงทำกันให้ถือเอาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นข้อแพ้ชนะกันแล้ว ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญก็เป็นเพียงพยานหลักฐานอันหนึ่งในบรรดาพยานหลักฐานทั้งหลายอื่นที่โจทก์อาจนำสืบเพื่อแสดงว่าพินัยกรรมนั้นปลอม ลำพังแต่เพียงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญยังไม่มีเหตุเพียงพอที่จะชี้ขาดความแท้จริงหรือถูกต้องตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา ๑๒๖

○○○○○

หมายเหตุ คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๘๘/๒๔๕๗ วินิจฉัยไว้ว่า เมื่อคู่ความฝ่ายใดรับจะนำสืบก่อน ฝ่ายนั้นก็ควรนำสืบก่อน โดยไม่ต้องคำนึงว่าตามรูปคดี เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดจะต้องนำสืบก่อน

แต่อย่างไรก็ดี แม้ฝ่ายที่รับนำสืบก่อน ไม่นำสืบ ศาลก็ตัดสินให้อีกฝ่ายหนึ่งชนะคดีไม่ได้ในเมื่อตามกฎหมายเป็นหน้าที่ของอีกฝ่ายหนึ่งต้องนำสืบ (กล่าวคือภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับอีกฝ่ายหนึ่ง) ในกรณีเช่นนั้นศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งต่อไป.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๐๗/๒๕๐๓

คุณหญิงวาศ ศรีวิกรมชาติย์ (หม้าย)

โจทก์

ระหว่าง

สมาคมสากลสามัคคี โดยนายสหัส มหาคุณ นายกสมาคมที่ ๑, สมาคมตงไทยหลือว
โดยนายสหัส มหาคุณ นายกสมาคมที่ ๒, สมาคมก่อสร้าง โดย นายสหัส มหาคุณ
นายกสมาคมที่ ๓

จำเลย

แฟ่ง สิทธิเก็บกิน

การที่เจ้าของที่ดินและตึก ยกกรรมสิทธิ์ที่ดินและตึกให้แก่บุตรโดยยังสงวนสิทธิเก็บกินไว้ต่อไปจนตลอดชีวิตนั้น ผู้ให้ย่อมมีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิเก็บกินในที่ดินและตึกนั้น จึงย่อมมีสิทธิครอบครอง ใช้และถือเอาซึ่งประโยชน์แห่งที่ดินและตึกนั้นได้แต่ผู้เดียว บุตรในฐานะผู้รับยกให้ แม้จะมีกรรมสิทธิ์ ก็หาไม่มีสิทธิเช่นว่านั้นด้วยไม่ ในระหว่างที่สิทธิเก็บกินยังไม่สิ้นไป ผู้ทรงสิทธิเก็บกินจึงมีสิทธิในการจัดหาให้เช่าตึกนั้น เพื่อเก็บเอาประโยชน์จากการเช่าได้ และมีอำนาจฟ้องผู้เช่าได้โดยลำพัง.

oooo

หมายเหตุ ทรรศนะที่มาจากกัตติกรอนกรรมสิทธิ์ ชนิดที่สำคัญที่สุดก็คือ สิทธิเก็บกิน จะเห็นได้ว่า สิทธิครอบครอง สิทธิที่จะใช้ และสิทธิได้คอกผล หรือรับประโยชน์กับสิทธิที่จะยึดทรัพย์สินนั้น เป็นบริวารของกรรมสิทธิ์ที่สำคัญที่สุด ในกรณีก่อให้เกิดสิทธิเก็บกินนั้น

เจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้โอนกรรมสิทธิ์เหล่านั้นไปให้ผู้ทรงสิทธิเก็บกินเสีย
หมด การครอบครองจัดการแก้ไขและถือเอาประโยชน์จากทรัพย์สินกลับไปเป็นสิทธิแก่ผู้
ทรงสิทธิเก็บกิน เจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์คงถืออยู่แต่กรรมสิทธิ์ซึ่งยังคงมี
เหลืออยู่แต่สิทธิที่จะจำหน่ายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นเท่านั้น

สิทธิเก็บกินนั้น มักจะเป็นประโยชน์ในกรณีที่บิดามารดาต้องการจะโอนที่ดินให้
แก่บุตรเสียให้ทันตาเห็น แต่ก็เกรงว่าถ้ามีการเนรคุณเกิดขึ้นภายหลัง ก็จะไม่ยากในการ
ฟ้องร้องกัน จึงตกลงให้บุตรผู้มีชื่อเป็นผู้รับโอนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์จดทะเบียน ก่อให้
เกิดสิทธิเก็บกินแก่บิดามารดาผู้โอนดังนี้ บิดามารดาก็ย่อมมีสิทธิครอบครอง ใช้และถือ
เอาประโยชน์ในที่ดินนั้นได้ต่อไป รวมทั้งอำนาจที่จะจัดการแก่ที่ดินนั้น โดยประการใดๆ
ก็ได้ (คำอธิบาย ป.พ.พ. บรรพ ๔ ว่าด้วยทรัพย์ โดยศาสตราจารย์ประมวล สุวรรณศรี
พิมพ์ครั้งที่ ๓ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ หน้า ๑๕๔-๑๕๕).

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๔/๒๕๐๓

นางสาวเหล็ง ตั้งปอง
ระหว่าง

โจทก์

นางคัน สิ้นสกุล
นางสมสุข ณ ระนอง ผู้ร้องขอแยกสินบริเวณ

จำเลย

แพ่ง แยกสินบริเวณ

วิธีพิจารณาแพ่ง จัดทรัพย์ เน้นทรัพย์

ทรัพย์ที่ โจทก์นำยึดเพื่อขายทอดตลาดใช้หนี้ตามคำพิพากษานั้น ถ้าเป็นสิน
บริเวณแล้ว เจ้าหนี้ของสามีจำเลย ย่อมยื่นคำร้องขอให้แยกสินบริเวณเป็นส่วนของสามีได้

และกรณีเช่นนี้ไม่ใช่เป็นการร้องขอทรัพย์สิน จึงไม่ต้องยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาตาม วิ.แพ่ง
มาตรา ๒๘๘

การขอเปลี่ยนทรัพย์สิน คือการขอให้ได้รับชำระหนี้ โดยส่วนเฉลี่ยกับเจ้าหนี้ผู้ทำ
การยึดทรัพย์สิน จากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ถูกยึดไว้ ส่วนการขอแบ่งแยกสินบริภัณฑ์ คือการ
ขอเอาส่วนอันเป็นส่วนหนึ่งของลูกหนี้ผู้ร้องออกมา

การที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องขอเปลี่ยนทรัพย์สิน และโต้เฉลี่ยแล้ว แม้
เจ้าหนี้จะไม่ได้กล่าวไว้ในชั้นขอเฉลี่ยว่าเป็นสินบริภัณฑ์ก็มิได้ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้ในการ
ที่จะขอแบ่งสินบริภัณฑ์มาชำระหนี้หายไป เจ้าหนี้ย่อมที่จะยื่นคำร้องขอแบ่งสินบริภัณฑ์ของ
ลูกหนี้ได้อีก.

หมายเหตุ ปัญหาในคดีนี้ สรุปได้ ๒ ประการ ประการแรกคือผู้ร้องซึ่งไม่ใช่เจ้าหนี้ของ
จำเลยตามคำพิพากษาในคดีนี้ แต่เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของสามีจำเลยในคดีอื่น จะ
มีสิทธิร้องขอแบ่งแยกจากทรัพย์สินสมรสอันเป็นสินบริภัณฑ์ที่ โจทก์ยึดไว้ได้หรือไม่ ซึ่ง
ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่าขอแบ่งแยกได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๘๓

ปัญหาประการที่สอง ก็ถือว่าผู้ร้องขอแบ่งแยกได้จะมาร้องขอแบ่งแยก เมื่อ
สินบริภัณฑ์ที่ถูกยึดคั้นขายทอดตลาดไปแล้วเกินกว่า ๑๔ วัน ได้หรือไม่ ในข้อนี้โดยมติ
ที่ประชุมใหญ่ก็วินิจฉัยว่าร้องได้ เพราะไม่ใช่เป็นการร้องขอทรัพย์สิน จึงไม่ต้องยื่นคำร้อง
ขอแบ่งภายในกำหนดเวลาตาม วิ.แพ่ง มาตรา ๒๘๘

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕/๒๕๐๓

บริษัทอาตาก้า จำกัด โดยนายฟูจิโอะ ฮาชิโมโตะ
ผู้จัดการ เป็นผู้รับมอบอำนาจ

โจทก์

ระหว่าง

กรมสรรพากร ที่ ๑.
นายหิรัญ สุตะบุตร อธิบดีกรมสรรพากร ที่ ๒

จำเลย

พ.ร.บ. ประมวลรัษฎากร

แพ่ง ตัวแทน สัตยาบัน เหตุฉุกเฉิน

วิธีพิจารณาแพ่ง มอบอำนาจฟ้องภายหลัง

การที่ผู้จัดการบริษัทสาขาในประเทศไทย แต่งตนายื่นฟ้องในนามบริษัทใน
ประเทศญี่ปุ่นยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ๕ วัน บริษัทในประเทศญี่ปุ่นจึงได้ทำการมอบอำนาจให้
ผู้จัดการสาขานั้นทำการยื่นฟ้องต่อศาลแทนบริษัทได้ แม้จะได้ให้สัตยาบันการกระทำที่แล้ว
มานั้นด้วย ก็ไม่ทำให้ฟ้องนั้นเป็นฟ้องอันชอบด้วยวิธีพิจารณา เพราะเมื่อผู้จัดการสาขาไม่
มีอำนาจแต่งตั้งตนายื่นฟ้องแทนบริษัทในเวลายื่นฟ้องแล้วนั้น ฟ้องของโจทก์ ก็ไม่เป็นฟ้องอัน
ชอบด้วยวิธีพิจารณาแต่แรก แม้จะให้สัตยาบันในภายหลังต่อมา ก็หาทำให้ฟ้องที่เสีย
ใช้ไม่ได้แล้วนั้น กลับคืนมาเป็นฟ้องอันชอบด้วยวิธีพิจารณาในภายหลังได้ไม่

การที่บริษัทสาขาได้รับแจ้งการประเมินว่า บริษัทจะต้องเสียภาษี เป็นที่เสียหาย
แก่บริษัท แต่ก็ได้ดำเนินการให้บริษัทมอบอำนาจเตรียมไว้เพื่อยื่นฟ้องต่อศาล ในเมื่อการ
ยื่นอุทธรณ์คัดค้านต่ออธิบดีกรมสรรพากรไม่สำเร็จ กลับรอไว้จนอธิบดีกรมสรรพากรสั่งยก
อุทธรณ์ที่จะต้องยื่นฟ้องต่อศาลต่อไปภายใน ๑๕ วัน จึงจัดการให้ได้รับมอบอำนาจให้ยื่นฟ้อง
ไม่ทันภายในกำหนด ผู้จัดการบริษัทสาขาจึงยื่นฟ้องกรมสรรพากร และอธิบดีกรมสรรพากร
ไปก่อนได้รับมอบอำนาจจากบริษัทนั้น ไม่ใช่กรณีฉุกเฉินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๐๒.

หมายเหตุ การฟ้องคดีโดยที่ตนยังไม่มีอำนาจนั้น ย่อมไม่เป็นฟ้องที่ชอบด้วยวิธีพิจารณา
 ฉะนั้น แม้จะได้มอบอำนาจกันภายหลัง และให้สัตยาบันในการกระทำมาก่อนด้วย ก็ย่อมไม่
 ทำให้ฟ้องที่เสียแล้วนั้นกลับคืนมาเป็นฟ้องอันชอบด้วยวิธีพิจารณา ซึ่งมีคำพิพากษาฎีกา
 ที่ ๗๓๓-๗๓๔/๒๕๐๒ วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา วางหลักไว้ก่อนแล้ว แต่ถ้าเป็น
 กรณีฉุกเฉินตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๐๒ ที่ว่า “ในเหตุฉุกเฉิน เพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการ
 ต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนจะทำการใดๆ เช่นอย่างวิญญูชนจะพึง
 กระทำ ก็ย่อมมีอำนาจจะทำได้ทั้งสิ้น” แล้ว ก็อาจจะยื่นฟ้องไป โดยยังไม่ได้รับมอบอำนาจ
 ก่อนได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๘๘/๒๕๐๓

พนักงานอัยการ กรมอัยการ

โจทก์

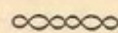
ระหว่าง

นายแมว วิริยะรักษ์

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง งดสืบพยาน

ในคดีอาญา ศาลเลื่อนการพิจารณาหลายครั้งเพราะพยานโจทก์บางคนไม่มาศาล ศาลออกหมายจับพยานที่ไม่มาศาลได้ พยานอ้างว่าที่ไม่มาศาลเพราะไม่มีค่าพาหนะเดินทาง ศาลสอบถามว่าจะมาศาลในนัดหน้าได้หรือไม่ พยานรับรองว่าจะมาศาลในคราวหน้าตามนัด โดยไม่ได้ขอความช่วยเหลือในค่าพาหนะอย่างใด ครั้นถึงกำหนดนัด พยานก็ไม่มาศาลอีกดังนี้ หาใช่ความผิดของโจทก์ไม่ ศาลไม่ชอบที่จะงดสืบพยานโจทก์.

หมายเหตุ พยานที่อ้างมาสืบต่อศาลนั้น คู่ความอาจจัดการให้มาศาลได้ ๒ วิธีคือ อาจนำพยานมาศาลเองซึ่งเรียกกันว่าพยานนำประเภทหนึ่ง และขอศาลหมายเรียกพยานมาศาลอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า พยานหมาย

พยานที่ได้รับหมายเรียกแล้วไม่ไปศาลตามหมายเรียกย่อมมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๗๐ นอกจากนั้นตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑๑๑ (๒) ยังให้อำนาจศาลที่จะออกหมายจับพยานและเอาตัวกักไว้จนกว่าพยานจะได้เบิกความตามวันที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

การที่ศาลจะงดสืบพยาน โดยพยานไม่มาศาลนั้น ศาลจำเป็นต้องพิจารณาว่าที่พยานไม่มาศาลนั้นเป็นเพราะความบกพร่องของผู้อ้างหรือไม่ ถ้าเป็นความบกพร่องของผู้อ้าง เช่นถ้าเป็นพยานนำ ผู้อ้างไม่นำพยานมาศาลโดยไม่มีเหตุแก้ตัวอันควร หรือถ้าเป็นพยานหมาย ผู้อ้างมิได้จัดการขอหมายเรียก หรือขอหมายเรียกแล้วไม่นำพาในการส่ง

หมายเรียกให้พยานเป็นต้น ศาลจะคดีพยานของฝ่ายนั้นเสียก็สมควรแล้ว แต่ถ้าการที่พยานไม่มาศาลนั้น ไม่ใช่ความบกพร่องของผู้อ้าง หากเป็นเพราะพยานไม่มาศาลเอง เช่นผู้อ้างได้ส่งหมายเรียกให้พยานโดยชอบแล้ว พยานก็ยังไม่ได้มาศาลตามกำหนดเช่นนี้ ถ้าผู้อ้างยังติดใจที่จะสืบพยานปากนั้นอยู่ ศาลก็ควรใช้อำนาจตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑๑๑ (๒) ขอให้เลื่อนการพิจารณาคดีไป และออกหมายจับพยานมาเบิกความ

คดีนี้การที่พยานรับรองต่อศาลว่าจะมาศาลในคราวหน้าตามนัดแล้วไม่มานั้น เห็นได้ว่าไม่ใช่ความบกพร่องของโจทก์ผู้อ้าง หากแต่เป็นเรื่องของพยานผิดนัดต่อศาลเอง จึงชอบที่ศาลจะให้เลื่อนการพิจารณาคดีต่อไป.

คำพิพากษานี้ทำที่ ๑๑๑๖/๒๕๐๓

บริษัทไฟฟ้าฟิลิปปส์แห่งประเทศไทย จำกัด
โดยนายเอ็ม. เอฟ. ซี. ไกเดน ผู้รับมอบอำนาจ

โจทก์

ระหว่าง

นายปรีชา วงษ์เหลือง

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง วิธีการชั่วคราวก่อนคำพิพากษา อุทธรณ์ฎีกา

คำร้องขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนคำพิพากษานั้น เมื่อศาลชั้นต้นยกคำร้องเสีย และได้มีคำพิพากษาให้คดีถึงที่สุดแล้ว ก็ย่อมจะอุทธรณ์ฎีกาให้ศาลสูงสั่งในกรณีคำขอวิธีการชั่วคราวก่อนคำพิพากษานั้นอีกไม่ได้.

∞∞∞∞

หมายเหตุ การขอให้ศาลสั่งอายัดหรือให้ระงับการโอนที่ดินของจำเลยไว้ก่อนคำพิพากษตาม ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๒๕๔, ๒๕๕, ๒๕๖ เป็นวิธีการชั่วคราวก่อนคำพิพากษา เพื่อเป็น

การคุ้มครองโจทก์มิให้ต้องเสียหาย เพราะการกระทำของจำเลยในการยกย้ายทรัพย์สินของจำเลย เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องถูกบังคับคดีในเมื่อจำเลยเป็นฝ่ายแพ้คดี แต่เมื่อศาลพิพากษาคดีแล้ว การขอความคุ้มครองก่อนคำพิพากษา หรือวิธีการชั่วคราวก่อนคำพิพากษาก็หมดไปในตัว กล่าวคือ ถ้าศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีโจทก์ก็ย่อมขอหมายบังคับคดียึดทรัพย์สินของจำเลยผู้แพ้คดี เขามาขายทอดตลาดชำระหนี้สินได้ทีเดียว ถ้าศาลพิพากษาให้โจทก์แพ้คดี โจทก์ก็อาจยื่นอุทธรณ์ และขอความคุ้มครองชั่วคราวก่อนคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ได้อีก

ส่วนในคดีนี้ เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีแล้ว ไม่มีฝ่ายใดอุทธรณ์คำพิพากษา ผลก็คือคดีถึงที่สุด แต่โจทก์ก็มีใบ้จัดการให้บังคับคดีเอาทรัพย์สินของจำเลยตามคำพิพากษา กลับไปอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งยกคำร้องไม่ให้อายัดชั่วคราวก่อนคำพิพากษา ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า คดีนี้มีคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้ว ก็ไม่อาจดำเนินการขวนพิจารณาว่าด้วยวิธีการชั่วคราวก่อนคำพิพากษาได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๑-๑๑๕๒/๒๕๐๓

นางสาวชั้น วงษ์พานิช

โจทก์

ระหว่าง

ร้อยโท ปลื้ม สุวรรณโชติ

ผู้ร้องขัดทรัพย์

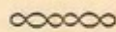
นายฉ่ำ ชื่นชม ที่ ๑, นางห้วง ชื่นชม ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง เพิกถอนการฉ้อฉล

วิธีพิจารณาแพ่ง ขัดทรัพย์

ในกรณีที่ผู้ร้องขัดทรัพย์ที่โจทก์นำยื่น และโจทก์ต่อสู้ว่าผู้ร้องขอทรัพย์ที่ยึดไว้จากจำเลยโดยไม่สุจริต หากได้กระทำโดยการสมยอม ทำให้โจทก์ผู้เป็นเจ้าของเสียเปรียบ ทั้งนี้ ศาลมีอำนาจชี้ขาดตามความใน ป.พ.พ. มาตรา ๒๓๗ ได้ โดยมีต้องให้เจ้าหนี้ไปฟ้องขอให้ทำลายการโอน หรือเพิกถอนการฉ้อฉลเสียก่อนแต่ประการใด.

หมายเหตุ การยึดทรัพย์มาชำระหนี้ตามคำพิพากษานั้น จะต้องยึดทรัพย์ของลูกหนี้ ถ้าปรากฏว่าลูกหนี้โอนทรัพย์ให้บุคคลภายนอกไปก่อน ก็จะต้องว่าการโอนนั้นกระทำลงโดยสมยอมเพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับคดีหรือไม่ ถ้าปรากฏว่าการโอนเป็นการสมยอม การโอนก็ย่อมเป็นโมฆะตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๑๘ ทรัพย์สินนั้นยังคงเป็นของลูกหนี้อยู่ เจ้าหนี้จึงยังมีสิทธิที่จะนำยึดของมาชำระหนี้ได้ แต่ถ้การโอนเป็นแต่เพียงทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบตาม มาตรา ๒๓๗ เท่านั้น การโอนนั้นไม่เป็นโมฆะ ตราบใดที่ศาลยังไม่เพิกถอนการโอน การโอนนั้นก็ยังไม่ใช้ใ้โดยผู้ทรัพย์ที่โอนจึงตกเป็นของผู้รับโอน เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ย่อมไม่มีอำนาจยึด โจทก์จะต้องได้ดำเนินคดีขอให้เพิกถอนการโอนเสียก่อน

แต่ประเด็นในคดีนี้เห็นว่า การกล่าวอ้างภายหลังการยึดทรัพย์ว่า ทรัพย์ที่ยึดเป็นของผู้ร้อง โจทก์ผู้เป็นเจ้าของคัดค้านว่าการโอนกระทำโดยสมยอม และทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ ทั้งนี้ ศาลจะรับพิจารณาบังคับคดีให้หรือจะให้เป็นไปฟ้องใหม่ คำพิพากษาศาลฎีกาเดิม ๆ

ก็ยอมให้ดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ เพราะเจตนารมณ์ของการบังคับคดียอมให้มาว่ากล่าวกันได้ภายหลังยึดทรัพย์แล้ว เช่น ตามป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๔๕ ในกรณีงานของอสังหาริมทรัพย์ ให้ยื่นคำร้องขอถอนเอาทรัพย์สินนั้นขายทอดตลาด ถ้าศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เอาทรัพย์สินงานของหลุด การยึดทรัพย์ที่งานของนั้นเป็นอันเพิกถอนไปในตัว แสดงให้เห็นว่า ศาลพิพากษาไว้ที่เกี่ยวโดยไม่ต้องฟ้องบังคับงานของ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๑/๒๔๘๑ ซึ่งวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยไว้ว่า ฎีกาโอนทรัพย์สินซึ่งเป็นสินบริภัณฑ์ ให้แก่บุคคลภายนอกโดยรู้ยู่่ว่าทำให้เจ้าหนี้ของสามีเสียเปรียบ ดังนั้นเจ้าหนี้มีอำนาจยึดทรัพย์จากผู้รับโอนไว้ที่เกี่ยว โดยไม่ต้องฟ้องให้เพิกถอนการโอนเสียก่อน.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๘๖ — ๑๒๘๗/๒๕๐๓

ระหว่าง
นางฉิน รูปกัน

โจทก์

นางจำ รุ่งเรือง

ผู้ร้องขัดทรัพย์

นางสาย คชาพันธ์ ที่ ๑, นายหมา คชาพันธ์ ที่ ๒

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง คดีมทุนทรัพย์ ห้ามฎีกา

คดีร้องขอทรัพย์ที่ผู้ร้อง ๒ คน ยื่นคำร้องว่าที่ดินที่ โจทก์นำยึด ๒ แปลง เป็นของผู้ร้องคนละแปลง โดยที่ราคาที่ดินแปลงละห้าพันบาท นั้น เป็นคดีมทุนทรัพย์ เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ผู้ร้องฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ ต้องห้ามตามป.วิ.แพ่งมาตรา ๒๔๘.

หมายเหตุ ในคดีร้องขอชดเชยทรัพย์นั้น มีปัญหาว่า เป็นคดีทุนทรัพย์หรือไม่ แยกอย่างคำพิพากษาฎีกาได้เคยมาถือว่า เป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ ความจริงความประสงค์ของผู้ร้องขอชดเชยทรัพย์เป็นการขอให้ชดเชยทรัพย์ที่ขโมย ถัดไปว่าเป็นการปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาสินค้าเงินได้ ต่อเมื่อโจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายืนยันว่าทรัพย์ที่ขโมยนั้นเป็นของจำเลย จึงเป็นการโต้เถียงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่ขโมย จึงกลายเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ขึ้นมา แต่ก็มีข้อโต้แย้งได้ว่า คดีร้องขอชดเชยทรัพย์นั้น เป็นเรื่องโต้เถียงว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา มีอำนาจยึดทรัพย์หรือไม่ ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าโจทก์มีสิทธิจะยึดทรัพย์รายนั้นได้หรือไม่ ถึงแม้จะมีการโต้เถียงถึงว่าทรัพย์ที่ขโมยเป็นของใคร ข้อโต้แย้งนั้นก็เช่นแต่เพียงประเด็นเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ประเด็นสำคัญว่า โจทก์มีสิทธิจะยึดได้หรือไม่เท่านั้น จึงไม่ได้พิพาทกันถึงตัวทรัพย์ แต่โต้เถียงกันเกี่ยวกับสิทธิของโจทก์ที่จะนำยึดทรัพย์รายนั้น

อย่างไรก็ดี ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ก็วินิจฉัยชี้ขาดว่า คดีร้องขอชดเชยทรัพย์เมื่อโจทก์โต้เถียงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่ขโมยก็ยังคงถือว่าเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์ ซึ่งเป็นบรรทัดฐานกันไป.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๓/๒๕๐๓

นายเข้าแจ้ง แช่กอ

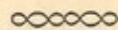
โจทก์

ระหว่าง

เด็กชายสุวิทย์ โกวิททางกูร โดยนายสมภพ โกวิททางกูร บิดาผู้ปกครอง
นายสมภพ โกวิททางกูรผู้ร้อง
จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ยึดทรัพย์บุตรลูกหนี้

ที่ดินและบ้านที่ผู้ซื้อให้แก่หลาน (บุตรของลูกหนี้ตามคำพิพากษา) ย่อมเป็น
ทรัพย์ของหลานนั้น และไม่เป็นทรัพย์สินที่เป็นของบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา
ซึ่งตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา จึงไม่อาจบังคับเอา
ชำระหนี้ได้.

หมายเหตุ ตามป.วิ. แห่ง มาตรา ๒๘๒ วรรคสุดท้ายบัญญัติว่า ทรัพย์สินที่เป็นของภริยา
หรือเป็นของบุตรผู้เยาว์ ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็น
ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นทรัพย์สินที่อาจบังคับเอาชำระหนี้ตาม
คำพิพากษาได้นั้น เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจยึดหรืออายัด และเขาออกขายได้ตามที่บัญญัติ
ไว้ข้างบนนี้

ในกรณีที่เป็นทรัพย์สินของภริยา ซึ่งตามกฎหมายอาจถือว่าเป็นทรัพย์สินของ
ลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น อาจได้แก่สินบริคณห์ ซึ่งมีภริยาเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์แต่ผู้เดียว
ก็ยังถือว่าเป็นสินบริคณห์ของลูกหนี้ผู้นั้นเอง จึงถูกยึดเพื่อชำระหนี้ได้ ส่วนทรัพย์สินของ
บุตรผู้เยาว์นั้นอาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ พิจารณาดูแล้วก็ไม่ออกว่าเป็นทรัพย์
ในลักษณะอย่างไร ถ้าเป็นกรณีลูกหนี้เอาทรัพย์สินไปซื้อบุตรผู้เยาว์เป็นเจ้าของ เพื่อหลีกเลี่ยง
การยึด ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นทรัพย์สินของบุตร กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ยังเป็นของลูกหนี้
ผู้นั้นเอง เป็นแต่ลูกหนี้ทำอำพรางไว้เพื่อให้เห็นว่าเป็นทรัพย์ของบุตรต่างหาก

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๑๗/๒๕๐๓ นี้วินิจฉัยยืนยันว่า ถ้าทรัพย์สินเป็นของบุตร
จริง ๆ แล้วก็ยึดไม่ได้ คำพิพากษาฎีกาทำให้ยึดทรัพย์สินของบุตรได้ ยังหาไม่พบว่า มี จึงทำ
ให้สงสัยว่าทรัพย์สินของบุตรในลักษณะอย่างไรจึงจะถูกยึดได้

อย่างไรก็ดี ใน ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๔๕ บัญญัติว่า ถ้าบุตรมีเงินได้ บิดา
หรือมารดาผู้ใช้อำนาจปกครอง มีอำนาจใช้เงินนั้นเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาของ
บุตรก่อน ส่วนที่เหลือผู้ใช้อำนาจปกครองจะเอาไปใช้ตามสมควรก็ได้ ส่วนทรัพย์สินอย่างอื่น
ของบุตรไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจบิดาเอาไปใช้ได้ ฉะนั้น จึงอาจเป็นได้ว่า เฉพาะ
เงินได้ ของบุตรส่วนที่เหลือจากการใช้เป็นค่าอุปการะเลี้ยงดู และการศึกษาของบุตรแล้ว
บิดาย่อมเอาไปใช้ตามสมควรได้ จึงอาจอยู่ในความริบผิดที่จะถูกยึดมาใช้หนี้ของบิดา
ตามนัยแห่ง ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๘๒ วรรคสุดท้าย.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๔/๒๕๐๓

นายฟาคุดลาตาน

โจทก์

ระหว่าง

นายฟาสลิลahaman

ผู้ร้อง

นายมะหะหมัดซาเด็ก ที่ ๑, นายซาริรักมาน ที่ ๒, นายนุรักเฮด ที่ ๓

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง เนติกรรมทรัพย์

ศาลพิพากษาให้เลิกห้างหุ้นส่วน และให้จำเลยใช้เงินค่าหุ้นให้แก่โจทก์ จำเลย
ได้นำเงินมาวางศาลแล้วตามคำบังคับ เพื่อชำระให้แก่โจทก์ ดังนี้ เจ้าหนี้ของจำเลยตาม
คำพิพากษาในคดีนี้จะมาขอเฉลี่ยหนี้ ในเงินจำนวนนั้นไม่ได้ เพราะเป็นเงินจำเลยนำมาชำระ

เอง เพื่อชำระให้ โจทก์ตามคำพิพากษาให้พ้นจากความรับผิดชอบในหนี้จำนวนนี้ ระบุไป
มิได้ส่งวงสิทธิหรือโต้แย้งการจ่ายไว้ประการใด และโจทก์ก็ได้ถือสิทธิขอรับเงินจำนวนนี้
จากศาล ต้องถือว่าเป็นสิทธิแก่โจทก์แล้ว.

○○○○○

หมายเหตุ การขอเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินมีบัญญัติไว้ใน ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๕๐ ซึ่งบัญญัติให้ขอเปลี่ยน
ได้ แต่กรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้วเอาทรัพย์สินมาขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้น แต่คดีนี้
ไม่มีการยึดเงินนี้ หากแต่จำเลยนำเงินมาวางศาลเองเพื่อชำระให้โจทก์ จึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่
เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานั้นจะมาขอเปลี่ยน.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๖๐/๒๕๐๓

นายจจร บุญเกียรติ

โจทก์

ระหว่าง

นางตาบ บุญเหลือ ที่ ๑, นางลำไย เกิดแขวง หรือเกิดแฝง ที่ ๒,
นายผาด บุญเหลือ ที่ ๓

จำเลย

แพ่ง ฎีกาทำนิติกรรม สิ้นบริบูรณ์

การที่ฎีกาทำสัญญาจะขายที่ดินมี โฉนดอันเป็นสินบริบูรณ์ให้โจทก์ โดย
ฎีกาได้รับเงินราคาที่ดินบางส่วนแล้ว และโดยสามัญเห็นยินยอมแล้วนั้น เป็นกรณีตาม
ป.พ.พ. มาตรา ๔๕๖ วรรค ๒ ซึ่งไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือก็ใช้ได้ ฉะนั้น ความ
ยินยอมของสามัญจึงไม่ต้องทำเป็นหนังสือตาม มาตรา ๑๔๗๖ โจทก์ฟ้องขอให้บังคับฎีกา
โอนที่ดินได้.

○○○○○

หมายเหตุ คดีมีปัญหว่า การที่ภริยาทำสัญญาจะขายที่ดินมีโฉนด (สินบริคณห์) ให้โจทก์โดยภริยาได้รับเงินชำระราคาบางส่วนแล้ว และสามีรู้เห็นยินยอมด้วยวาจา โจทก์จะฟ้องภริยาให้โอนขายที่ดินให้ไต่หรือไม่ ศาลตัดสินว่า เป็นกรณีเข้าตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๕๖ วรรค ๒ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ความยินยอมของสามีจึงไม่ต้องทำเป็นหนังสือตาม มาตรา ๑๔๗๖ และอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๗/๒๔๘๑ จึงพิพากษาให้ภริยาโอนขายที่ดินให้โจทก์ตามสัญญา ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา

คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกา ๑๒๒๗/๒๔๘๑ เป็นเรื่องภริยาโอนขายหุ้นในทางหุ้นส่วน ซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์และการโอนขายเกิดขาด แต่คดีนี้เป็นสัญญาจะซื้อขายที่ดิน ไม่ใช่สัญญาซื้อขายเกิดขาด จึงต้องมีการซื้อขายกันอีกครั้ง คือ ไปทำหนังสือจดทะเบียนการโอนกรรมสิทธิ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายบังคับว่าสามีต้องให้ความยินยอมเป็นหนังสือ จึงทำให้อาจสงสัยได้ว่าในตอนไปทำหนังสือจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สามีไม่ยินยอมเป็นหนังสือ จะจัดการโอนขายตามสัญญาจะซื้อขายได้หรือไม่ ปัญหาข้อนี้พอจะอธิบายได้ว่า การให้ความยินยอมของสามีในการที่ภริยาทำสัญญาจะซื้อขาย ก็ย่อมหมายความว่า ให้ทำการซื้อขายได้ เพราะเป็นกิจการอันเดียวกัน และถ้าการให้ความยินยอมตอนทำสัญญาจะซื้อขายใช้ได้ แล้ว ก็ควรจะใช้ได้ตลอดถึงการซื้อขายด้วย ถ้าต่อมาเวลาจะไปโอนโฉนด สามีกลับถอนคำยินยอมก็ดี หรือไม่ให้ความยินยอมอีกก็ดี หรือกลับปฏิเสธสัญญาโดยว่าเป็นโมฆียกรรมก็ดี ก็ต้องถือว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เพราะหากยอมให้ทำได้ ผู้ซื้อย่อมเสียหายมาก

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๔๕/๒๕๐๓

นายสอาด ประเสริฐสุข

โจทก์

ระหว่าง

นายฮั่งบั้น แซ่เอ็ง

จำเลย

แพ่ง สัญญาเช่าโรงรับ เงื่อนไขบังคับหลัง

สัญญาเช่าห้อง (เพื่อการค้า) มีกำหนดเวลาเช่า ๓ ปี มีข้อสัญญากันไว้ด้วยว่า หากมีเหตุอัคคีภัยทำให้สถานที่เช่าเป็นอันตรายไปส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดก่อนครบ ๓ ปี ถึงไม่ต้องบอกล่วงหน้าก็ให้ถือว่าสัญญาขาดอายุตั้งแต่วันเป็นอันตรายนั้น ทั้งนี้เมื่อเกิดอัคคีภัย ส่วนของห้องเช่าบานหน้าต่าง ๘ บาน และฝาประจันห้องถูกไฟไหม้หมด เช่นนี้ ถือได้ว่าถึงขีดที่จะเรียกว่าส่วนหนึ่งของสถานที่เช่าได้รับอันตรายจากอัคคีภัย อันทำให้สัญญาหมดอายุตามข้อสัญญาได้แล้ว สัญญาเช่าย่อมระงับไปตั้งแต่วันที่เกิดอัคคีภัยแก่ห้องเช่าดังกล่าว.

○○○○○

หมายเหตุ สัญญาเช่าในคดีนี้ เป็นสัญญาที่มีเงื่อนไขบังคับหลังตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๕ วรรค ๒ ปัญหาจึงมีว่าการเกิดอัคคีภัยแก่ห้องเช่าอันเป็นเงื่อนไขบังคับหลัง ทำให้สัญญาเช่าระงับไปนั้น จะต้องเป็นการไฟไหม้ที่ต้องพอสมควรถึงขีดอันตรายแก่ห้องเช่านั้น หรือแม้ไฟไหม้นิดเดียวก็เลิกสัญญาได้ ซึ่งเห็นกันว่ากรณีที่จะเลิกสัญญาได้นั้น จะต้องเกิดไฟไหม้พอสมควร ไม่ใช่ไฟไหม้นิดเดียวก็เลิกได้ ส่วนข้อเท็จจริงในคดีนี้ที่ไฟไหม้ฝาประจันห้องกับบานหน้าต่าง ๘ บานนั้น ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเห็นว่า เป็นการไหม้ถึงขีดอันตรายแก่สถานที่เช่าตามสัญญา สัญญาจึงระงับไป.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๕/๒๕๐๓

นางจำปา กุขยานนท์

โจทก์

ระหว่าง

นายคำ คล้ายเจียม ที่ ๑, นางชื่น คล้ายเจียม ที่ ๒,
นายสุรศักดิ์ คล้ายเจียม ที่ ๓

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ฎีกา แก้ไขมาก

โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้ ๒,๐๐๐ บาท และดอกเบี้ย ๑,๔๐๐ บาท จำเลยต่อสู้ว่าชำระดอกเบี้ยแล้ว ส่วนต้นเงินไม่ต่อสู้ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยชำระดอกเบี้ยแล้ว ให้จำเลยชำระเฉพาะเงินต้น ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้จำเลยชำระดอกเบี้ย ๑,๔๐๐ บาท ด้วย ทั้งนี้ เป็นการแก้ไขมาก ไม่ต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริง.

○○○○○

หมายเหตุ ปัญหาที่ว่าศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้บ่อยหรือแก้มากในคดีนั้น อาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ประการ

ประการแรก คดีนี้ ในเรื่องต้นเงินกู้ คู่ความไม่ได้เถียงต่อสู้กันเลย คงต่อสู้กันเฉพาะแต่ดอกเบี้ยโดยเฉพาะเท่านั้น เมื่อสองศาลตัดสินตรงข้ามกันมา จึงน่าจะเป็นการแก้มาก ปัญหาเรื่องการแก้มากหรือแก้บ่อยนี้ ไม่ควรดูที่จำนวนเงินอย่างเดียว ควรดูประเด็นที่พิพาทกันมาด้วย คดีอย่างนี้ควรถือเป็นแก้มาก

ส่วนความเห็นอีกประการหนึ่งนั้น เห็นว่า จะดูแต่ข้อที่คู่ความโต้เถียงกันหรือไม่ต่อสู้กันนั้นไม่ถูก ต้องดูทั้งคดี คดีอย่างนี้จำเลยไม่ได้เถียงต้นเงินกู้ ศาลจะไม่ตัดสินให้ใช้เงินต้นย่อมทำไม่ได้ หรืออย่างฟ้องเรียกมรดกทั้งล้าน จำเลยไม่ต่อสู้ คงต่อสู้เฉพาะกระโถนใบเดียวว่า ไม่ใช่มรดก อย่างนี้จะให้ฎีกากันได้เฉพาะกระโถนใบเดียวก็เห็นว่าออกจะเกินไป

อย่างไรก็ดี ในปัญหานี้ ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่าเป็นการแก้มาก จึงฎีกาในข้อเท็จจริงได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๖/๒๕๐๓

วัดมกุฏกษัตริยาราม โดยนายชุตี ฆาสุข ไวยาวัจกร ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
ระหว่าง นางมณี อุทกภาษณ์ จำเลย

แพ่ง มรดกตกทอด การตัดมิให้รับมรดก อายุความมรดก

พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔

เมื่อเจ้ามรดกตาย มรดกย่อมตกทอดแก่ทายาท แต่ทายาทก็อาจเสียสิทธิในมรดกได้ตามกฎหมาย

เจ้าของที่ดินทำพินัยกรรมยกที่ดินให้วัด โดยระบุให้ยายและมารดามีสิทธิเก็บกินตลอดชีวิตเมื่อเจ้าของที่ดินตายแล้ว วัดมิได้ใช้สิทธิแก่ที่ดินนี้ประการใด ปล่อยให้มารดาของเจ้าของมรดกครอบครองที่ดินและจดทะเบียนโอนรับมรดกเป็นของตนเองด้วย ซึ่งเป็นเวลาเกิน ๑๐ ปีแล้ว ทั้งนี้ เมื่อปรากฏว่ามารดาของเจ้ามรดกก็ได้รับประโยชน์ตามพินัยกรรมอยู่ด้วย มิได้ถูกตัดมิให้รับมรดก สิทธิเรียกร้องของวัดในฐานะเป็นผู้รับพินัยกรรมจึงขาดอายุความไปแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๕๔ วรรคท้าย ผู้สืบสิทธิของมารดาเจ้ามรดกย่อมยกอายุความดังกล่าวต่อสู้วัดได้.

○○○○

หมายเหตุ คดีนี้ถือว่าที่ดินตามพินัยกรรมตกเป็นของวัดแล้ว ก็ย่อมตกเป็นที่ธรณีสงฆ์ ผู้ที่จะโอนกรรมสิทธิ์ไปไม่ได้ นอกจากกฎหมายเท่านั้น แต่ในกรณีนี้ได้เป็นดังกล่าวข้างต้น เพราะที่พิพาทรายนี้เจ้าของมรดกทำพินัยกรรมยกให้วัด ๑ จึงอาจได้สิทธิและเสียสิทธิตามกฎหมายในเรื่องการรับมรดก (ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๕๕)

คดีนี้ถ้าเจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่วัด ก็ย่อมถือว่าเป็นการตัดทายาทโดยชอบธรรมด้วย ทายาทโดยธรรมจึงไม่อาจยกอายุความมรดกขึ้นต่อสู้ได้ แต่ปรากฏว่า เจ้ามรดกมิได้ยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่วัดผู้เดียว เจ้ามรดกยังยกทรัพย์สินให้

นางลำควนผู้เป็นยายและนางรวยมารดาด้วย พันนัยกรรมทั้งกล่าวจึงมิได้ตัดนางลำควน
นางรวยออกจากการเป็นทายาท นางลำควนนางรวยจึงเป็นทายาทร่วมกับวัดและมีสิทธิอ้าง
อายุความมรคกตามมาตรา ๑๗๕๔ มาต่อสู้วัดซึ่งเป็นทายาทด้วยกันได้ ฉะนั้น เมื่อวัด
ละเลยสิทธิของวัด ปล่อยให้ทายาทครอบครองที่ดินและมรคกและจดทะเบียนโอนรับมรคก
เป็นของตนแต่ผู้เดียวถึง ๑๐ ปีเศษแล้ว วัดก็เสียสิทธิในทรัพย์สินมรคกตามพันนัยกรรม

อนึ่งมีข้อสังเกตว่า ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑ บัญญัติ
ว่า “ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์จะโอนกรรมสิทธิ์ได้โดยพระราชบัญญัติ” ซึ่งมีที่มาจาก พ.ร.บ.
ลักษณะปกครองสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ มาตรา ๗ และในประมวลกฎหมายแพ่ง ขรพ. ๔ มาตรา
๑๓๐๕ ก็ได้บัญญัติไว้ถึงเรื่องสาธารณสมบัติของแผ่นดินไว้เป็นทำนองเดียวกันว่า “ทรัพย์สิน
ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมาย
เฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา” แต่ในมาตรา ๑๓๐๖ มีขยายความออกไปอีกว่า “ท่านห้ามมิ
ให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน”
ส่วนที่วัดและที่ธรณีสงฆ์นั้น ไม่มีบทบัญญัติห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นต่อสู้อย่างเช่นทรัพย์สิน
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินด้วย จึงทำให้น่าสังเกตว่า ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์ อาจ
เสียสิทธิไปโดยอายุความทั่ว ๆ ไปได้ เพราะการเสียสิทธิโดยอายุความนั้น มิใช่เป็นการ
โอนกรรมสิทธิ์ตามความหมายแห่งมาตรา ๔๑ ของ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๔๘๔ จึงน่าจะไม่ได้
ได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑.

บริษัท สรรพการ จำกัด

โจทก์

ระหว่าง

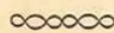
นายอุดร กุลวิวัฒน์ กับนางสาวกอบกุล กุลวิวัฒน์
บริษัท ทนแสงไทย จำกัด กับพวกผู้ร้องคัดค้านการอายัด
จำเลย

แพ่ง โอนหุ้น

วิธีพิจารณาแพ่ง อายัดสิทธิเรียกร้อง คดีไม่มีทุนทรัพย์ ค่าขึ้นศาล

ผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด ได้โอนขายหุ้นของตนทั้งหมดให้ผู้อื่นไปแล้ว โดยบริษัทได้แก้ไขทะเบียนให้ผู้รับโอนเป็นผู้ถือหุ้นแล้ว แม้เงินค่าหุ้นนั้นจะยังไม่ครบก็ได้ ผู้รับโอนก็ย่อมรับโอนได้ทั้งสิทธิและหน้าที่ต่อบริษัท บริษัทหมดสิทธิจะเรียกร้องเงินค่าหุ้นที่ขาดจากผู้ถือหุ้นนั้น ฉะนั้น โจทก์ผู้ชนะคดีบริษัทจะขออายัดสิทธิเรียกร้องบังคับให้ผู้โอนหุ้นชำระเงินค่าหุ้นที่ยังส่งใช้ไม่ครบไม่ได้

ในคดีอายัดสิทธิเรียกร้องของจำเลยต่อบุคคลภายนอกให้ชำระเงิน ในปัญหาที่ว่าอายัดได้หรือไม่นั้น เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์ จึงเสียค่าขึ้นศาล ๕๐ บาท ตามตาราง ๑ ข้อ ๒ (ก)

หมายเหตุ ในปัญหาที่ว่าการฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ในคดีนี้จะต้องเสียค่าขึ้นศาล ๕๐ บาท หรือจะต้องเสียอย่างคดีมีทุนทรัพย์นั้น มีข้อสงสัยเกิดดังนี้ คดีนี้ในหมายอายัดมีคำสั่งให้ผู้ร้องชำระหรือส่งมอบเงินแก่กองหมายกระทรวงยุติธรรมภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับคำสั่ง ถ้ามีข้อคัดค้านประการใดให้ยื่นคำคัดค้านต่อศาลภายในกำหนดที่กล่าวมานั้น คดีนี้ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ยกคำร้องคัดค้านของผู้ร้อง ผลก็คือผู้ร้องจะต้องชำระเงินแก่กองหมาย กระทรวงยุติธรรมภายในกำหนด ๑๕ วัน ผู้ร้องจึงฎีกาให้ถอนการอายัดทั้งกล่าว คือ ขอให้ไม่ต้องชำระเงินดังกล่าวนี้เอง จึงควรสรุปว่าเป็นคดีมีทุนทรัพย์

แต่ถ้าพิจารณาอีกด้านหนึ่งว่า ข้อความในหมายอาัยกัถักกล่าว หากผู้รับหมาย
อาัยกัถักคำคักคักขึ้นมากภายในกำหนดใน ชั้นศาลเดิม ก็ไม่ต้องเสียค่าชั้นศาลตามท^๑
ท^๒พ^๓ย^๔ ฉะนั้น ในชั้นศาลอุทธรณ์ฎีกาก็ไม่ต้องเสียค่าชั้นศาลตามท^๑ท^๒พ^๓ย^๔เช่นเดียวกัน

ในเรื่องการอาัยกัถักสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ จะเรียกค่าชั้นศาล ๕๐ บาท หรือ
เสียตามท^๑ท^๒พ^๓ย^๔ กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ จึงต้องถือว่าเป็นคดีไม่มีท^๑ท^๒พ^๓ย^๔ ซึ่งว่าตาม
กฎหมาย ถึงแม้ศาลจะสั่งอาัยกั ผู้ที่ถูกอ้างว่าเป็นหนี้ก็อาจไปฟ้องต่อศาลได้ว่า ตนไม่ใช่
ลูกหนี้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๕/๒๕๐๓

นายเรีอ^๑ร^๒ เจียวแสงจำ

โจทก์

ระหว่าง

นายสุริยนต์ ศัลยานุบาล

จำเลย

แพ่ง เชื้อค^๑ หลักฐานแห่งการกู้ยืม

เชื้อค^๑ ไม่เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืม จึงจะนำสืบว่าเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมไม่ได้.

○○○○○

หมายเหตุ ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ ใช้คำว่า “หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ”
(written evidence of loan) ไม่ใช่ “หลักฐานเป็นหนังสือ” เฉย ๆ เหมือนกรณีอื่น ๆ
ทั้งนี้หมายความว่า หลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นต้องมีอะไรบ่งแสดงในหนังสือนั้นเองว่าเป็นการ
กู้ยืมด้วย สำหรับเชื้อค^๑นั้นตาม มาตรา ๕๘๗ บัญญัติแสดงอยู่แล้วว่า เชื้อค^๑เป็นหนังสือสั่งให้
ธนาคารจ่ายเงินให้เขาไป ไม่ใช่เอาเงินเขามา ตามปกติเชื้อค^๑ออกให้แก่กันเพื่อชำระหนี้
โดยสั่งธนาคารให้จ่ายเงินแก่ผู้ทรงเชื้อค^๑นั้น ข้อความในเชื้อค^๑ก็มีได้แสดงให้เห็นได้อย่างไร
เลยว่า เป็นการกู้ยืม ฉะนั้น จึงเอาพยานบุคคลมาสืบแสดงว่ามี การกู้ยืมกันไม่ได้.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๑๖-๑๗๑๗/๒๕๐๓

นางม้วน วรรณะลี (หม้าย)

โจทก์

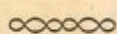
ระหว่าง

นายสำเริง ชัยเอ็ง ที่ ๑, นายบุญโชค ทับทิมเทพ ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ละเมิด นายจ้าง

นายจ้างใช้ลูกจ้างซึ่งเป็นคนขับรถไปรับหัวหน้าคนงานที่ถนนลาดพร้าวมาปฏิบัติงานที่บริษัทถนนราชวิถี ลูกจ้างขับรถออกไปแล้ว ได้เอาจอดไปเอาทางเกวียนที่ตัดไว้ที่ตลาดบางแคเสียก่อน ระหว่างทางได้ชนคนตายและบาดเจ็บถึงแก่ความตาย ก็จึงถือว่าการปฏิบัติที่ลูกจ้างได้กระทำไปในทางการของนายจ้าง ๆ จึงต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกจ้าง.

หมายเหตุ การแปลความหมายของ ป.พ.พ. มาตรา ๔๒๕ เรื่องนายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น ถ้าแปลกว้างเกินไป ก็จะลำบากแก่นายจ้าง แต่ถ้าจะแปลแคบไปผู้เสียหายก็อาจไม่ได้รับความยุติธรรมเพียงพอ เพราะเวลาลูกจ้างขับรถไปถูกรถผู้อื่นเขาชนเอา นายจ้างจะเอาค่าเสียหาย ครั้นเวลาไปชนผู้อื่นเสียหาย นายจ้างกลับปฏิเสธว่าไม่ใช่ทางการที่จ้าง คนที่ถูกรถชนจะนำสืบได้อย่างไรว่าเป็นทางการที่จ้าง จึงเสียเปรียบกันอยู่ดังกล่าว ฉะนั้น จึงเป็นการยากที่จะวางหลักในเรื่องนี้ลงไปตายตัว ควรพิจารณาพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป

โดยเฉพาะคดีนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยให้นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบด้วยก็โดยเห็นว่าในชั้นแรกจำเลยขับรถไปเพื่อกิจการของนายจ้าง โดยนายจ้างยินยอมแล้ว หาใช่ในเรื่องลูกจ้างลอบนำรถออกจากบ้านไปเพื่อกิจธุระส่วนตัวโดยเฉพาะ และในประการต่อมาว่าพฤติการณ์ที่ลูกจ้างเปลี่ยนเส้นทางไปเอาทางเกวียนที่บางแคนั้น หากไม่เกิดเหตุรถชนคนขึ้น นายจ้างทราบก็คงไม่เอาเรื่องเป็นความผิดร้ายแรงถึงขนาดไล่ให้ออกจากงาน จึงพึงถือว่าเป็นการกระทำในทางการที่จ้าง เว้นแต่จะปรากฏเหตุผลเป็นอย่างอื่น.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓๐/๒๕๐๓

นายทวี เจริญพิทักษ์

โจทก์

ระหว่าง

เทศบาลนครกรุงเทพ ฯ โดย นายชำนาญ ยุวบูรณ์ นายกเทศมนตรี ที่ ๑,
 นาวาโท พระมงคลนาวาธ ที่ ๒, นางทองดี เพ็ชรเกษมหรือคล้าย มีศรี ที่ ๓,
 นายอำนวย วรรณะสุวรรณ ที่ ๔, นางอุไรวรรณ ดุลย์สุวรรณ ที่ ๕,
 นายอร่าม ธรรมานนท์ ที่ ๖

จำเลย

แพ่ง การจำยอม ทำให้เกิดภาระเพิ่มแก่การยทรัพย์

การทำถนนคอนกรีตบนทางการจำยอม ไม่เป็นการเพิ่มการจำยอม

จดทะเบียนการจำยอมว่าเป็นทางเดินของผู้ที่อยู่ในโฉนดซึ่งจำเลยเป็นเจ้าของ
 แต่แล้วใช้ทางนั้นเป็นทางรถด้วยก็คี่ หรือมีคนอื่นซึ่งอยู่ในที่ดินโฉนดของจำเลยได้ใช้เป็น
 ทางเดินด้วยก็คี่ ก็ยังไม่เป็นการเพิ่มการจำยอม เพราะตามที่จดทะเบียนไม่ได้จำกัดว่ารถ
 เดินไม่ได้ คนอื่นเดินไม่ได้

เมื่อการจดทะเบียนการจำยอมยังคงอยู่ แม้ผู้ใช้ทางนั้นจะอ้างว่าเป็นทาง
 สาธารณ ก็ไม่ถือว่าสละสิทธิการจำยอม.

○○○○○

หมายเหตุ การจำยอมเป็นทรัพย์สินที่รู้สึกันว่า จำกัดคัตทอนกรรมสิทธิ์มากที่สุด

การทำถนนคอนกรีตบนทางการจำยอมเดิม จะเป็นการเพิ่มการจำยอมหรือ
 ไม่นั้น ถ้าพิจารณาในค้ำผู้ได้สิทธิการจำยอม คือเจ้าของสามยทรัพย์แล้ว ก็ย่อมกล่าว
 ได้ว่า ทำให้ทางเดินสะดวกขึ้นตามความเจริญของบ้านเมือง ไม่น่าจะเป็นการเพิ่มการจำยอม
 แต่ถ้าพิจารณาในค้ำเจ้าของการยทรัพย์แล้ว ก็อาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งคือ ตาม ป.พ.พ.
 มาตรา ๑๓๕๕ บัญญัติว่า การจำยอมนั้น ถ้ามิได้ใช้สอยที่ตนว่ายอมสิ้นไป ฉะนั้น ถ้า
 ทางการจำยอมยิ่งเลวเท่าใด ก็จะทำให้มีการเลิกใช้ง่ายขึ้น ถ้าไปทำเป็นถนนคอนกรีต

เสียแล้ว โอกาสที่จะเลิกใช้ทางนั้นก็ย่อมจะยากมาก และนอกจากนั้น สมมติว่า ทาง
การจ่ายอรรถยานั้นหากมิได้ใช้ครบ ๑๐ ปี เจ้าของการยทรัพย์ก็มีสิทธิจะใช้กรรมสิทธิ์ของตน
บนทางนี้ได้เต็มที่โดยไม่มีอะไรมาขัดขวางต่อไป แต่สภาพของทาง เมื่อเป็นถนนกริตเสียแล้ว
ก็ย่อมไม่สะดวกแก่เจ้าของการยทรัพย์ที่จะก่อสร้างเรือนโรงหรือทำอะไรลงไปในที่ตอนนั้น การ
ทำถนนถนนกริตลงบนทางเดิน จึงน่าจะเป็นการเพิ่มการจ่ายอรรถ

อย่างไรก็ดี เจ้าของสามยทรัพย์มีสิทธิทำการทุกอย่างอันจำเป็นเพื่อรักษาและ
ใช้การจ่ายอรรถ ตามมาตรา ๑๓๕๑ ได้ การกระทำของจำเลยในคดีนี้ คือทำถนนถนนกริต
บนทางการจ่ายอรรถ จึงพอจะถือได้ว่า เป็นเรื่องใช้สิทธิตามมาตรา ๑๓๕๑ นี้ ศาลฎีกาจึง
วินิจฉัยว่าไม่เป็นการเพิ่มการจ่ายอรรถ

ปัญหาต่อไปมีอีกว่า ผู้มีสิทธิในทางการจ่ายอรรถ คือ เจ้าของสามยทรัพย์นั้น มี
สิทธิทำการทุกอย่างอันจำเป็นเพื่อรักษาและใช้การจ่ายอรรถ แต่ในคดีนี้ เทศบาลนครกรุงเทพฯ
จำเลยที่ ๑ มิใช่เจ้าของสามยทรัพย์แต่ประการใด เมื่อไปทำถนนถนนกริตบนทางการจ่ายอรรถ
เข้าจึงน่าจะเป็นละเมิดต่อโจทก์ เพราะไม่ต้องตั้งข้อหากรรมตามที่มาตรา ๑๓๕๑ อนุญาตไว้

ปัญหาข้อนี้ ถ้าจะพิจารณาถึงว่า แม้เจ้าของสามยทรัพย์จะเป็นผู้ดำเนินการทำ
ถนนถนนกริตบนทางการจ่ายอรรถเองซึ่งมีสิทธิจะทำได้นั้น เจ้าของสามยทรัพย์ก็ไม่จำเป็นต้องทำ
ด้วยแรงงานของตนเอง อาจจ้างช่างทำถนนมาทำก็ย่อมทำได้ โดยถือว่าช่างทำในนามของ
เจ้าของสามยทรัพย์นั่นเอง เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีในคดีนี้ เจ้าของสามยทรัพย์ผู้มีสิทธิ
ในทางการจ่ายอรรถนั้นได้ร้องขอให้เทศบาลนครกรุงเทพฯ ทำถนนถนนกริตให้ บนทาง
การจ่ายอรรถนั้น เทศบาลนครกรุงเทพฯ จำเลยที่ ๑ จึงทำให้ตามคำขอร้องของบุคคลเหล่านั้น
ซึ่งมีสิทธิใช้ทางนั้นได้ จึงไม่น่าจะเป็นละเมิด ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่าเทศบาลนครกรุงเทพฯ
จำเลยไม่ได้ละเมิดต่อโจทก์ด้วย.

คำสั่งการร้องที่ ๖๐/๒๕๐๓

วิธีพิจารณาแพ่ง อนาถา รับมรดกความ

ในกรณีที่โจทก์ผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาตายลง แม้ผู้รับมรดกความจะเป็นคนมีทรัพย์สินเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ ก็มีสิทธิดำเนินคดีอย่างคนอนาถาต่อไปได้ โดยไม่ต้องขอคำสั่งศาลใหม่.

○○○○○

หมายเหตุ การเข้าเป็นคู่ความแทนผู้ตายเป็นเรื่องพิเศษ เพื่อให้การพิจารณาคดีเสร็จสิ้นไป การเข้ามาไม่ได้เข้ามาในฐานะส่วนตัว แต่เข้ามาแทนคู่ความเดิมในฐานะเดียวกัน ผู้รับมรดกความไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว ฉะนั้น ผู้รับมรดกความจึงไม่ต้องขอคำสั่งศาลใหม่.

คำสั่งการร้องที่ ๒๒๔/๒๕๐๓

วิธีพิจารณาแพ่ง ฎีกา

คดีฟ้องขับไล่ออกจากที่ดิน (ไม่มีทุนทรัพย์) และเรียกค่าเช่าที่ค้างชำระ และเรียกค่าเสียหาย (มีทุนทรัพย์) ด้วยนั้น แม้ค่าเช่าและค่าเสียหายที่เรียกร้องมีราคาไม่ถึงห้าพันบาท ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ก็ฎีกาในข้อเท็จจริงได้.

○○○○○

หมายเหตุ คดีมีทุนทรัพย์บางชนิด อาจต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในข้อเท็จจริงได้ตามที่จำกัดไว้ในมาตรา ๒๒๔ วรรค ๒ (เว้นแต่จะมีความเห็นแย้ง หรือรับรองให้อุทธรณ์ข้อเท็จจริง

ได้ ๑) แต่ในชั้นฎีกาแล้วข้อจำกัดฎีกามีแต่มาตรา ๒๔๘ เท่านั้น คดีไม่มีทุนทรัพย์
ทุกคดีจึงไม่ต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริง ฉะนั้น คดีไม่มีทุนทรัพย์ทุกคดีจึงฎีกาในข้อเท็จจริงได้
เช่นคดีฟ้องขับไล่อย่างเดียวนั้น ถ้าชั้นมาจนศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาแล้ว ก็ย่อมฎีกาในข้อ
เท็จจริงได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๒๔๘ เพียงแต่เพิ่มทุนทรัพย์เข้ามาด้วย จึงไม่เป็นเหตุ
ให้ต้องห้ามฎีกาในข้อเท็จจริง.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕/๒๕๐๔

คณะกรรมการพิจารณากฎหมายและควบคุมจัดกิจการ
หรือทรัพย์สินของบุคคลที่เป็นศัตรูต่อสหประชาชาติ โดย
พระยาโกมารกุลมนตรี ประธานกรรมการ

โจทก์

ระหว่าง

นายสุวรรณ หรือ เคียง แสงโสภณ

จำเลย

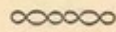
แพ่ง สัญญาประนีประนอมยอมความ

วิธีพิจารณาแพ่ง ฟ้องซ้ำ

คดีก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาให้ โจทก์ (คือจำเลยในคดีก่อน) ชำระเงิน ๓ ล้าน
บาทเศษแก่จำเลย (คือโจทก์ในคดีก่อน) คดีอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ โจทก์จำเลยทำสัญญา
ประนีประนอมยอมความเป็นหนังสือกันนอกศาลว่าจำเลยยอมรับเงินจากโจทก์เพียง ๗ แสน
บาท แทนการเรียกให้ชำระหนี้ตามคำพิพากษา และได้รับเงิน ๗ แสนบาทไปแล้ว ต่อมา
ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ไม่มีฝ่ายใดฎีกา จำเลย (ซึ่งเป็นโจทก์ในคดีก่อน) จะขอให้บังคับ
คดีตามคำพิพากษานั้นหาได้ไม่

ในกรณีข้างต้น เมื่อโจทก์ในคดีก่อนขอให้ศาลออกคำบังคับคดีตามคำพิพากษา
และจำเลยในคดีก่อนอุทธรณ์ฎีกาคัดค้านการที่ศาลชั้นต้นออกคำบังคับโดยอ้างสัญญาประนี

ประนอมทั้งกล่าวก็ดี จำเลยในคดีก่อนก็มีสิทธิมาขึ้นฟ้องโจทก์ในคดีก่อน ขอให้บังคับโจทก์
ในคดีก่อนปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวอีกได้ ไม่เป็นฟ้องซ้ำ เพราะ
คดีก่อนเป็นการโต้เถียงกันชั้นบังคับคดี คดีใหม่เป็นเรื่องฟ้องตามสัญญาประนีประนอม
ยอมความ

หมายเหตุ การทำสัญญาประนีประนอมกันว่า จำเลยยอมรับเงินจากโจทก์เพียง ๗ แสน
บาท แทนการเรียกให้ชำระหนี้ตามคำพิพากษานั้น ถ้าทำกันในศาล ระหว่างคดียังไม่ถึง
ที่สุดแล้ว ก็ยอมทำได้โดยปราศจากปัญหาใดๆ เพราะตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๐ ให้อำนาจ
ไว้ให้ทำได้ ซึ่งถ้าเป็นการทำสัญญาประนีประนอมกันในศาล ก็ย่อมจะพิพากษาไปตามยอม
ปัญหาต่างๆ ก็หมดไป แต่คดีนี้คู่ความกลับทำสัญญายอมความกันเองนอกศาลในระหว่าง
คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จึงเกิดมีปัญหาว่า เมื่อศาลอุทธรณ์คง
พิพากษาขึ้นให้โจทก์ใช้เงินจำเลยสามล้านบาทเศษแล้ว จำเลยจะมีอำนาจขอให้ศาลบังคับ
คดีเอาแก่โจทก์ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ได้หรือไม่ ในข้อนี้ต้องพิจารณาว่าสัญญาประนี
ประนอมกันนอกศาลดังกล่าวมีผลใช้บังคับกันได้โดยชอบหรือไม่ ถ้าสัญญาประนีประนอม
ดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้ การที่จำเลยจะขอบังคับตามคำพิพากษาก็จะเป็นการปฏิบัติผิดจาก
สัญญายอมความ โจทก์จึงยอมขอให้บังคับจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอม
ความดังกล่าวได้ และไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำพิพากษาแต่อย่างใด เพียงแต่ให้คง
การขอปฏิบัติตามคำพิพากษาเพื่อให้เป็นไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความเท่านั้น การ
ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันดังกล่าว ที่จริงก็ไม่มีอะไรต้องห้าม เพราะคู่ความทำ
สัญญาประนีประนอมยอมความกัน โดยต่างฝ่ายต่างผ่อนปรนแก่กัน ฝ่ายจำเลยยอมลด
หย่อนจำนวนเงินลง ฝ่ายโจทก์สละสิทธิไม่ฎีกาค่าไป ซึ่งถ้าฎีกาค่าไปแล้ว อาจชนะคดี
โดยจำเลยไม่ได้อะไรเลยก็อาจเป็นได้ ต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ ไม่ใช่เรื่องเปลี่ยนแปลง
แก้ไขคำพิพากษาของศาลแต่ประการใด.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๔/๒๕๐๔

นายโยกีน เคอร์ซิงห์รวัลด์

โจทก์

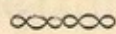
ระหว่าง

ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี โดยนายสันต์ เอกมหาชัย
นายแผ้ว บุญสอผู้ร้อง
จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ยึดทรัพย์ อายัดทรัพย์

พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เงินที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งวางประกันไว้ต่อหน้าผู้ว่าราชการจังหวัดตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งถ้าผู้สมัครได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ ๒๐ เงินรายนั้นก็ยังคงตกเป็นของรัฐบาลนั้น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาของผู้สมัครรับเลือกตั้งจะขอให้ศาลยึดเงินดังกล่าวไม่ได้ ได้ก็แต่เพียงอายัดไว้เท่านั้น

หมายเหตุ เรื่องนี้ นอกจากจะพิจารณาตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแล้ว ควรต้องพิจารณาด้วยว่าทรัพย์ที่ยึดมาเป็นทรัพย์อะไร ตามกฎหมายลักษณะทรัพย์ เพราะมีผลในกฎหมายแตกต่างกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๒ สังกมทรัพย์ ได้แก่สังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยปกติอาจเอาของอันอื่นเป็นประเภทและชนิดเดียวกันมีปริมาณเท่ากันแทนกันได้ และมาตรา ๑๐๓ โภคยทรัพย์ ได้แก่สังหาริมทรัพย์ซึ่งเมื่อใช้ย่อมเสื่อมสลายไปในทันทีเพราะการใช้มัน หรือซึ่งใช้ไปในที่สุดย่อมสิ้นเปลืองหมดไป เงินตราจึงเป็นสังกมทรัพย์ และเป็นโภคยทรัพย์ด้วยในประการที่ใช้ในที่สุดย่อมสิ้นเปลืองหมดไป เงินตราจึงเป็นทรัพย์ที่เปลี่ยนมือได้ จะยืมเงินก็ได้ หรือฝากหรือวางเงินประกันก็ได้ กรรมสิทธิ์ในเงินนั้นได้โอนเปลี่ยนมือไปแล้ว (ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๐, ๖๗๒) ผู้ยืม หรือผู้รับฝาก ผู้รับเงินวางประกันจะเอาเงินนั้นไปใช้ทำอะไรก็ได้ คงมีหน้าที่แต่เพียงต้องคืนเงินอันมีจำนวนเท่ากันให้เท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องของการชำระหนี้ คน

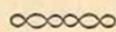
จำเลยต้องวางเงินประกัน เงินนั้นได้เปลี่ยนมือโอนไปเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว โจทก์จึงขอยึดเงินนั้นไม่ได้ ได้แต่เพียงอายุคดีสิทธิเรียกร้องจำเลย ที่จะได้รับชำระหนี้คืนจากผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น.

คำพิพากษานี้ที่ ๑๐๓/๒๕๐๔

ระหว่าง
กระทรวงการคลัง (โดยนายแม่น อัมระเกตุ คลังภาค ๓ ผู้รับมอบอำนาจ) โจทก์
นายสวัสดิ์ วงศ์ปฏิทัศน์ ที่ ๑, นายสัญญา เนตรพุกณะ ที่ ๒ จำเลย

แพ่ง ละเมิด อายุความ

กรมอนามัยได้ส่งเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายของสถานอนามัยจังหวัด ไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับเงิน ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบฉันทะให้สารวัตรสุขาภิบาลแผนกอนามัยไปรับเงินแทน แล้วสารวัตรสุขาภิบาลยกยอกเงินนั้นไปเนื่องจากความประมาทเลินเล่อของผู้ว่าราชการจังหวัดและอนามัยจังหวัด ทั้งนี้ เป็นกรณีละเมิด ต้องใช้อายุความ ๑ ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ วรรค ๑ โดยนับแต่วันที่กระทรวงการคลังได้รับทราบการยกยอกจากสำนวนการสอบสวน และความเห็นของคณะกรรมการที่สอบสวนเรื่องยกยอกเงินรายนี้

หมายเหตุ ข้าราชการกับรัฐบาลนั้น แม้จะมีข้อตกลงระหว่างกันอยู่ ก็ไม่ใช่สัญญาจ้างในทางแพ่ง เพราะต้องเป็นไปตามกฎหมาย คือ พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน จะมีข้อตกลงฝ่าฝืนกฎหมายไม่ได้ เป็นข้อตกลงตามกฎหมายมหาชน ไม่ใช่กฎหมายเอกชน ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับรัฐบาลจึงไม่ใช่ลักษณะสัญญาตัวแทน หรือลูกจ้างในทางแพ่งธรรมดา เมื่อข้าราชการทำผิดอะไรไปจึงเป็นละเมิด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๖/๒๕๐๔

นายเม่ง เพ็ชรรัตน์ โดยตนเองและผู้รับมอบอำนาจของนายเรียม ชุมจิตร,
นายมัย วารินสอาด, นายพลัด คงกลัด, นายล้อย แซ่ฮับ
นายวงษ์ พรหมการ และนายคล้าย คงฤทธิ์

โจทก์

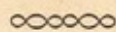
ระหว่าง

นายรัชชส งานทวี ที่ ๑, นายเกษมแจ้ง มธุรส ที่ ๒

จำเลย

วิธีพิจารณาความแพ่ง คำสั่งระหว่างพิจารณา ชำขาดข้อกฎหมายเบื้องต้น

จำเลยขอให้ศาลชำระข้อกฎหมายเบื้องต้นว่า ฟ้องเคลือบคลุมหรือไม่ ถ้าศาล
ชั้นต้นสั่งว่า ฟ้องไม่เคลือบคลุม คำสั่งเช่นนี้ เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา จำเลยจะอุทธรณ์
ฎีกาในระหว่างพิจารณาไม่ได้

หมายเหตุ เกิมนั้นเข้าใจกันว่า คำสั่งชำระข้อกฎหมายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔ นั้นไม่ว่า
คำสั่งนั้นเป็นคุณแก่ฝ่ายร้องขอหรือไม่ ถ้าศาลได้สั่งชำระข้อกฎหมายเบื้องต้นแล้วยอมอุทธรณ์
ฎีกาได้ทันที เช่นในเรื่องขอให้ศาลชำระข้อกฎหมายเบื้องต้นว่า ฟ้องของโจทก์เคลือบคลุม
หรือไม่ ถ้าศาลสั่งว่าฟ้องเคลือบคลุมก็ดี หรือสั่งว่า ฟ้องไม่เคลือบคลุมก็ดี เกิมนั้นเข้าใจกันว่า
ยอมอุทธรณ์ฎีกาได้ทันทีตามมาตรา ๒๔ วรรคสุดท้าย แต่ถ้าศาลไม่สั่งชำระข้อกฎหมาย
เบื้องต้นให้ เช่น สั่งว่าจะไต่สวนเมื่อมีคำพิพากษาก็ดี หรือสั่งว่ายังไม่สมควรจะวินิจฉัยชำระ
ในขณะนั้นก็ ย่อมถือเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา จะอุทธรณ์ฎีกาทันทีไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ ได้วินิจฉัยอธิบายไว้ว่า อย่างไรก็ดีว่าเป็นคำสั่งชำระ
ข้อกฎหมายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔ อันจะอุทธรณ์ฎีกาได้ทันที โดยวินิจฉัยว่า คำสั่งที่จะ
ถือเป็นคำสั่งชำระข้อกฎหมายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔ นั้น กฎหมายมุ่งหมายถึงการวินิจฉัย
ให้เป็นคุณแก่ฝ่ายที่อ้าง เช่น คำสั่งว่าฟ้องไม่เคลือบคลumnั้น ไม่เป็นคุณแก่ฝ่ายจำเลย
ผู้อ้าง จึงถือว่าไม่ใช่เป็นการชำระข้อกฎหมายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔

คำวินิจฉัยของศาลฎีกาทั้งกล่าวจึงแตกต่างออกไปจากความเข้าใจเดิมทั้งกล่าวข้างต้น แต่เมื่อได้พิจารณามาตรา ๒๒๔, ๒๒๗, ๒๒๘ โดยละเอียดแล้ว ก็รู้สึกว่าการวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ น่าจะมีเหตุผลถูกต้อง ในชั้นแรกโปรดอ่านมาตรา ๒๒๔ วรรค ๒ ที่อธิบายการชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นไว้ว่า “ถ้าศาลเห็นว่าคำวินิจฉัยชี้ขาดเช่นนั้น จะทำให้คดีเสร็จไปได้ทั้งเรื่อง หรือ เฉพาะแต่ประเด็นแห่งคดีบางข้อ ศาลจะวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่กล่าวแล้ว และพิพากษาคดีเรื่องนั้น หรือเฉพาะแต่ประเด็นที่เกี่ยวข้องไปโดยคำพิพากษาหรือคำสั่งฉบับเดียวกันก็ได้” จะเห็นได้ว่าตามมาตรา ๒๔ วรรค ๒ นั้น ยืนยันไว้ว่าคำสั่งชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔ จะต้องทำให้คดีเสร็จไปทั้งเรื่อง หรือ เสร็จไปเฉพาะประเด็นแห่งคดีบางข้อ เท่านั้น คำสั่งใดที่ไม่ทำให้คดีเสร็จไปทั้งเรื่องหรือไม่เสร็จไป แม้แต่ประเด็นบางข้อ ก็ย่อมไม่ใช่คำสั่งชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔

อนึ่งมาตรา ๒๔ วรรคสุดท้าย บัญญัติให้อุทธรณ์ฎีกาคำสั่งชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นได้ตามมาตรา ๒๒๗, ๒๒๘ เมื่ออ่านมาตรา ๒๒๗ ก็จะเห็นว่าบัญญัติเฉพาะคำสั่งชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นตาม มาตรา ๒๔ ซึ่งทำให้คดีเสร็จไปทั้งเรื่องเท่านั้น จึงจะอุทธรณ์ฎีกาได้ทันที และตามมาตรา ๒๒๘ (๓) ก็บัญญัติถึงคำสั่งชี้ขาดข้อกฎหมายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๔ ซึ่งมีได้ทำให้คดีเสร็จไปทั้งเรื่อง หากเสร็จไปเฉพาะแต่ประเด็นบางข้อ จึงจะอุทธรณ์ฎีกาได้ทันที

ฉะนั้น คำสั่งใดๆ ที่ไม่ทำให้คดีเสร็จไปทั้งเรื่อง หรือไม่เสร็จไปเฉพาะแต่ประเด็นบางข้อแล้ว ก็ไม่เข้าอยู่ในข้อยกเว้นในมาตรา ๒๒๗, ๒๒๘ (๓) จึงไม่อาจจะอุทธรณ์ฎีกาได้ทันที จึงต้องถือว่าเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาตามธรรมดาเท่านั้น.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๗๗-๒๗๘/๒๕๐๔

นายสวัสดิ์ โชติเสน

โจทก์

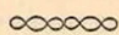
ระหว่าง

นางหวิง ศรีวรรณ ที่ ๑, นางฉ่ำ แสงสร้อยงาม ที่ ๒, นายแจ่ม อินสุกต ที่ ๓,
นางवाद อินสุกต ที่ ๔, นายเจริญ อินสุกต ที่ ๕

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง มอบฉันทะให้ฟังคำพิพากษา

ทนายทำใบมอบฉันทะให้ผู้อื่นฟังคำพิพากษาแทน โดยไม่ได้กำหนดว่าให้ฟังคำพิพากษาเฉพาะวันใด ย่อมมีความหมายว่ามอบให้ฟังคำพิพากษาสืบแต่ศาลจะอ่านในวันเวลาใด เมื่อศาลเลื่อนการอ่านคำพิพากษาไป ผู้รับมอบฉันทะย่อมมีอำนาจรับรู้การเลื่อนแทนผู้มอบฉันทะได้ จะอ้างเหตุตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา ๖๔ ว่า ต้องทำใบมอบฉันทะทุกครั้งไม่ได้ เพราะเมื่อผู้รับมอบฉันทะยังไม่ได้ฟังคำพิพากษาก็เท่ากับยังไม่ได้ทำการตามที่ได้รับมอบมา ใบมอบฉันทะจึงหาหมกอายุไม่

หมายเหตุ มาตรา ๖๔ ป.วิ. แห่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของคู่ความหรือทนายในการมอบฉันทะให้ผู้อื่นกระทำการแทน โดยให้ยื่นใบมอบฉันทะต่อหน้าศาลทุกครั้ง ในใบมอบฉันทะในคดีนี้ว่า “ฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์” เท่านั้นเอง ไม่จำกัดวันอะไร ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า เมื่อมอบหมายให้ฟังคำพิพากษาอย่างนี้ การเลื่อนวันฟังคำพิพากษาไป ก็รวมอยู่ในกิจการที่มอบหมายนั่นเอง และตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๐๐ ก็แสดงว่าตัวแทนทำในสิ่งที่จำเป็นได้ เพื่อให้กิจการที่มอบหมายเฉพาะการนั้นสำเร็จลุล่วงไป ผู้รับมอบฉันทะจึงมีอำนาจรับรู้การเลื่อนวันฟังคำพิพากษาได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๐/๒๕๐๔

นายอ้อ คำแหง

โจทก์

ระหว่าง

นายสำลา ตันศิริ

จำเลย

แพ่ง สัญญาประนีประนอม ชำระหนี้

โจทก์จำเลยทำสัญญาให้กรรมการวัดสอบเขตที่ดินตามเนื้อที่ในโฉนดของโจทก์ หากปรากฏว่าจำเลยปลูกกล้วยไม้เข้าไปในเขตของโจทก์ จำเลยยอมรื้อทิ้ง เมื่อเริ่มรื้อวัดเพียงเท่านั้น ปรากฏว่ากล้วยไม้ของจำเลยล้ำเข้าไปในเขตที่ของโจทก์ ๑.๒๐ เมตร จำเลยจึงไม่ยอมให้รื้อวัดต่อไป สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นสัญญาที่ใช้บังคับกันได้ตามกฎหมาย เมื่อจำเลยไม่ยินยอมให้กรรมการวัดตามสัญญาที่ตกลงกัน จำเลยก็เป็นฝ่ายผิดสัญญา โจทก์ย่อมจะมาฟ้องขอให้บังคับจำเลยมิให้ชักขวางในการที่กรรมการจะทำการตามสัญญานั้นได้

○○○○○

หมายเหตุ คดีนี้มีปัญหาในข้อที่ว่า โจทก์จำเลยทำสัญญาว่าประนีประนอมตั้งกรรมการให้รื้อวัดสอบเขตที่ดินตามเนื้อที่ในโฉนดของโจทก์ หากปรากฏว่าจำเลยปลูกกล้วยไม้เข้าไปในเขตของโจทก์ จำเลยยอมรื้อทิ้ง เมื่อเริ่มรื้อวัดเพียงเท่านั้น ปรากฏว่ากล้วยไม้ของจำเลยล้ำเข้าไปในที่ของโจทก์ ๑.๒๐ เมตร จำเลยจึงไม่ยอมให้รื้อวัดต่อไป กรณีเช่นนี้จึงมีปัญหาว่าจะถือว่าสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับจำเลย ให้จำเลยต้องยอมให้การรื้อวัดต่อไปตามสัญญาได้หรือไม่ เพราะถ้าสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๑๓ วรรคแรกแล้ว การบังคับให้ชำระหนี้จะบังคับทางร่างกายและจิตใจไม่ได้ บังคับได้แต่ในเรื่องทรัพย์สินตามหลักใน ป.พ.พ. มาตรา ๒๑๔ เท่านั้น

แต่อย่างไรก็ดี ตามมาตรา ๒๑๓ วรรค ๒ บัญญัติว่า วัตถุแห่งหนี้เป็นการให้กระทำการอันใดอันหนึ่ง ศาลบังคับให้บุคคลภายนอกทำได้ คดีนี้จำเลยไปตกลงกับโจทก์แล้วว่า จะทำการรื้อถอนแล้วไม่ทำตามข้อตกลงนั้น เขาย่อมฟ้องขอให้บังคับได้ ขอให้

คิดกันในทางที่เคยเกิดขึ้นในศาลเสมอ ๆ เช่นสมมติว่าคู่ความมาตกลงกันต่อหน้าอย่างนี้ พอไปรื้อคดีที่ศาลแล้ว จำเลยเห็นทำไมที่จะแพ้แน่ จึงชักขวางไม่ยอมให้รื้อคดีสอบเขตต่อไป ศาลจะยอมให้จำเลยทำได้หรือ

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๔๕/๒๔๕๘ วินิจฉัยไว้ว่า ในคดีแพ่งศาลมีคำพิพากษายกบังคับให้จำเลยหรือชายคาหัง จำเลยไม่ยอมปฏิบัติตามคำบังคับโดยอ้างว่าขัดข้องเพราะมีคนเช่าห้องอยู่ ศาลก็อาจจับจำเลยบังคับให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาได้

นั่นอันเกิดจากสัญญาที่ว่าจำเลยจะยอมหรือชายคานั้น ศาลอาจบังคับให้จำเลยหรือชายคาได้ จำเลยจะอ้างว่าสภาพแห่งนั้นไม่เปิดช่องให้บังคับ ขอให้ศาลสั่งให้บุคคลภายนอกทำการหรือชายคาโดยจำเลยจะเสียค่าใช้จ่ายให้หาได้ไม่.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๑/๒๕๐๔

นายหะยีแวนาบี บินหะยีตือเร๊ะ

โจทก์

ระหว่าง

นายอาแว บินเจแม ที่ ๑, นายหะยีมะตาเฮ๊ะ บินหะยีหะมะ ที่ ๒

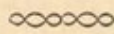
จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ขาดนัด ขอให้พิจารณาใหม่ คู่ความร่วมมือ คำสั่งระหว่างพิจารณา

ศาลพิพากษาให้ โจทก์ชนะคดีไปโดยจำเลยขาดนัด จำเลยร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ แจ้งขาดนัด ส่วนจำเลยที่ ๑ มิได้แจ้งขาดนัด กรณีเช่นนี้จะนำ ป.วิ. แห่ง มาตรา ๕๕ (๑) มาปรับ เพื่อให้จำเลยที่ ๒ ได้รับประโยชน์ด้วยกับจำเลยที่ ๑ ไม่ได้ คดีต้องพิจารณาใหม่โดยให้จำเลยที่ ๑ มีโอกาสให้การ แต่จำเลยที่ ๒ คงถือ

ว่าชาคนักยื่นคำให้การเช่นเดิม จำเลยที่ ๒ จะได้รับประโยชน์ในชั้นพิจารณาอย่างไรหรือไม่ ก็ต้องแล้วแต่รูปคดีเป็นอีกตอนหนึ่ง

คำสั่งของศาลชั้นต้นที่สั่งให้พิจารณาใหม่ ภายหลังเมื่อคดีสิ้นสุดแล้วไม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา

หมายเหตุ ปัญหาที่ว่า คำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาหรือไม่นั้น ถ้าเป็นคำสั่งไม่อนุญาตให้พิจารณาใหม่แล้ว ก็รู้สึกว่าไม่ใช่คำสั่งระหว่างพิจารณา เพราะเมื่อสั่งไม่อนุญาตให้พิจารณาใหม่แล้ว ก็ไม่มีอะไรที่ศาลจะต้องพิจารณาต่อไป คำพิพากษาเดิมยังมีผลอยู่ ส่วนคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาใหม่นั้น ศาลจะต้องเริ่มพิจารณาใหม่ตั้งแต่เวลาที่ชาคนักเป็นต้นไป โดยคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาด คดีนั้นเป็นอันเพิกถอนไปในตัว ตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา ๒๐๕ เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้พิจารณาใหม่ ก็เท่ากับปล่อยไว้ดำเนินการพิจารณาต่อไปนั่นเอง (ตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา ๑(๓)) ฉะนั้น คำสั่งให้พิจารณาใหม่จึงน่าจะเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา จึงจะอุทธรณ์ฎีกาทันทีไม่ได้

แต่ก็มีแง่พิจารณาอีกทางหนึ่ง กล่าวคือ คดีนี้มีการพิจารณาแล้ว (โดยชาคนัก) เมื่อมีคำสั่งอะไรต่อไปอีก ก็เป็นคำสั่งหลังจากพิพากษาคดีแล้ว จึงไม่ใช่คำสั่งระหว่างพิจารณา เพราะกรณีไม่เข้าตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา ๒๒๖ ซึ่งศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ลงมติตามที่กล่าวไว้

ส่วนปัญหาต่อไป คือที่ศาลอุทธรณ์เห็นว่า โจทก์จำเลยเป็นเจ้าของร่วมกัน เมื่อศาลให้พิจารณาใหม่โดยให้จำเลยที่ ๑ ยื่นคำให้การได้แล้ว ตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา ๕๕ (๑) ย่อมมีผลถึงจำเลยที่ ๒ ให้ยื่นคำให้การได้ด้วย ถึงแม้จำเลยที่ ๒ จะชาคนักก็ตาม แต่ศาลฎีกาเห็นว่าจะใช้มาตรา ๕๕ (๑) ให้จำเลยที่ ๒ ซึ่งชาคนักโดยจงใจให้การด้วยไม่ได้ เพราะตาม มาตรา ๒๐๕ วรรค ๒ บัญญัติว่า “ให้ศาลพิจารณาคดีนั้นใหม่ตั้งแต่ เวลาที่ชาคนักตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้” ซึ่งหมายความว่าถึงจำเลยที่ ๑ ซึ่งไม่จงใจชาคนักยื่นคำให้การได้ ตามวิธีพิจารณาทำนองเดียวกับกรณีตาม มาตรา ๑๕๕ หรือ มาตรา ๒๐๕

วรรค ๒ นั้นเอง เมื่อจำเลยที่ ๑ ยื่นคำให้การแล้ว จึงจะพิจารณาตามมาตรา ๕๕ (๑) ว่า คำให้การของจำเลยที่ ๑ นั้นมีผลถึงจำเลยที่ ๒ ผู้ขาดนัดมาแล้วด้วย แต่ก็ยังถือว่าจำเลยที่ ๒ ยังคงขาดนัดอยู่นั่นเอง เพราะคำสั่งให้พิจารณาใหม่คงยกเลิกเพิกถอนไปเฉพาะจำเลยที่ขอพิจารณาใหม่เท่านั้น ส่วนจำเลยที่ ๒ จึงโจษาค้น จะขอให้พิจารณาใหม่ไม่ได้อยู่แล้ว จำเลยที่ ๒ จึงยื่นคำให้การไม่ได้ เพียงแต่จำเลยที่ ๒ ได้รับผลแห่งคดีด้วยในฐานะที่เป็นเจ้าของรวมหรือเป็นคู่ความร่วมมือในหุ้นส่วนเท่านั้น ถ้ายอมให้จำเลยที่โจษาค้นยื่นคำให้การได้ด้วย ก็จะกลายเป็นการลบล้างคำสั่งศาลที่สั่งว่าจำเลยที่ ๒ โจษาค้นและไม่อนุญาตให้พิจารณาใหม่สำหรับจำเลยที่ ๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๓/๒๕๐๔

ธนาคารอุตสาหกรรม โดยพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย กรรมการผู้จัดการ โจทก์
ระหว่าง นางผาด จริยา ที่ ๑, นายบุญช่วย เนียมสวัสดิ์ ที่ ๒ จำเลย

แพ่ง จำนอง ส่วนควบ

ผู้เช่าซื้อเอาเครื่องยนต์โรงสี จำนองไว้ในขณะที่ยังผ่อนส่งชำระราคาค่าเช่าซื้อไม่ครบนั้น เป็นการจำนองที่ฝ่าฝืนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐๕

เครื่องยนต์สีข้าว ไม่ใช่ทรัพย์สินส่วนควบของตัวโรงสี จำนองไม่ได้ ขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐๓

หมายเหตุ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๑๐/๒๔๘๘ มีความว่า เครื่องจักรทำน้ำโซดา และสิ่งอุปกรณ์ในการทำน้ำโซดา ไม่ใช่ส่วนควบของที่ดิน

ในหนังสือซึ่งระบุว่ายกที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้นั้น ตามธรรมเนียมย่อมไม่รวมถึงสิ่งซึ่งไม่ใช่ส่วนควบของที่ดิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๑/๒๕๐๔

วัดกลาง โดย นายมูล สายอรราช ไวยาวัจกร ผู้รับมอบอำนาจ

โจทก์

ระหว่าง

นายบัว คำเมือง

จำเลย

แพ่ง ครอบครัวปรักษ์ พ.ร.บ. คณะสงฆ์

ที่ธรณีสัณฐาน ผู้ไต่จะยกอายุความครอบครองปรักษ์ขึ้นใช้บังคับวัด ไม่ได้

○○○○○

หมายเหตุ หลักวินิจฉัยที่ว่า ที่วัดที่ธรณีสัณฐาน ผู้ไต่จะยกอายุความครอบครองปรักษ์ขึ้นใช้บังคับวัดไม่ได้นั้น ศาลฎีกาเคยตัดสินยืนยันเช่นนั้นตลอดมา แต่ในตอนหลัง ๆ นี้เกิดมีข้อสงสัยว่า ที่ตัดสินเช่นนั้นอาศัยกฎหมายอันใด เพราะ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ มาตรา ๗ บัญญัติว่า “ที่วัดก็ดี ที่ธรณีสัณฐานก็ดี เป็นสมบัติสำหรับพระศาสนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นอรรคศาสนูปถัมภก ทรงปกครองรักษาโดยพระบรมราชานุญาต ผู้ใดผู้หนึ่งจะ โอน กรรมสิทธิ์ที่ดินไปไม่ได้” ครั้นต่อมามี พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑ บัญญัติไว้แต่เพียงว่า “ที่วัดและที่ธรณีสัณฐานจะ โอน กรรมสิทธิ์ได้แต่โดยพระราชบัญญัติ” เมื่อพิเคราะห์เทียบเคียงกับประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๑๓๐๕ ที่ว่า “ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะ โอน แก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะ หรือพระราชกฤษฎีกา” แล้ว ก็จะได้เห็นว่า พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๔๘๔ มาตรา ๗ หรือ ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๕ ได้ห้ามการ โอน ไว้เหมือนกัน แต่การไต่ที่ดินโดยครอบครองปรักษ์นั้น เข้าใจว่าไม่ใช่เป็นการไต่ด้วยการ โอน หากเป็นการไต่ด้วยการครอบครองจนครบกำหนดอายุความตามกฎหมาย ซึ่งอย่างไรก็ดี ใน ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๖ ก็บัญญัติห้ามการไต่ในลักษณะนี้ไว้ด้วย โดยบัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดิน ในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน” ส่วนตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ๒๔๘๔ หาได้มีบทบัญญัติการห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับวัดด้วยไม่ จะว่าวัดเป็นทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของ

แผ่นดินก็ไม่ใช่ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๒ (๒) ก็บัญญัติให้วัดเป็นนิติบุคคล ฉะนั้นจะใช้
 ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๖ มาคุ้มครองที่วัดที่ธรณีสงฆ์ซึ่งตั้งไม่ได้ โดยนัยความเห็นดังกล่าว
 จึงทำให้สงสัยว่าการครอบครองปรักษ์ที่วัดที่ธรณีสงฆ์น่าจะใช้นับวัดได้ และยังมีคำพิพากษา
 ฎีกาที่ ๑๕๑๖/๒๕๐๓ ซึ่งได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่า ที่ดินที่วัดได้มาโดยมีผู้
 ยกให้ทางพินัยกรรมนั้น ถ้าวัดไม่เข้าครอบครองเสียภายในอายุความมรคกแล้ว ผู้สืบสิทธิ
 ของเจ้ามรคกย่อมยกอายุความมรคก ต่อสู้วัดได้ ซึ่งแสดงในที่ว่าวัดอาจเสียสิทธิไปโดย
 ทางอายุความเหมือนกัน

แต่อย่างไรก็ดีปัญหานี้ ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้วินิจฉัยยืนยันตามหลัก
 เดิมว่า ที่วัดที่ธรณีสงฆ์นั้น ผู้ใดจะยกอายุความครอบครองปรักษ์ขึ้นใช้นับกับวัดไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๒/๒๕๐๔

ระหว่าง นางกรม เพชรม่วงภู ที่ ๑, นายเคลือบ ศรีสวัสดิ์ ที่ ๒, โจทก์

นายเชื้อ คงรุ่งเรือง ที่ ๑, นางคล้าย คงรุ่งเรือง ที่ ๒ จำเลย

วิธีพิจารณาอาญา คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องคดีอาญา อายุความอุทธรณ์

วิธีพิจารณาแพ่ง อายุความอุทธรณ์

ฟ้องคดีอาญาปนแพ่ง ศาลยกฟ้องคดีส่วนอาญา แต่ให้ โจทก์ชนะในส่วนแพ่ง
 ทั้งนี้ จำเลยยอมยื่นอุทธรณ์คดีส่วนแพ่งได้ ในกำหนดหนึ่งเดือนตาม ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๒๒๕
 มิใช่กำหนด ๑๕ วัน ตาม ป.วิ. อาญา

หมายเหตุ คดีอาญาสินไหม ซึ่งบันทึกนี้ เรียกว่าคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา ๔๐ บัญญัติไว้ชัดเจนแล้วว่า การพิจารณาคดีแพ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การยื่นอุทธรณ์คดีส่วนแพ่ง ก็ต้องถือตามระยะเวลาอุทธรณ์ใน ป.วิ. แพ่ง ซึ่งมีกำหนด ๑ เดือน ถ้าอุทธรณ์คดีส่วนอาญา ก็ต้องยื่นใน ๑๕ วัน

ในการห้ามอุทธรณ์ฎีกาในกรณีอื่นก็เช่นกัน ถ้าเป็นเรื่องคดีส่วนอาญา ก็ต้องถือตาม ป.วิ. อาญา ถ้าเป็นส่วนแพ่งก็ถือตามป.วิ.แพ่ง เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๔๐/๒๔๕๓ ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานยักยอกทรัพย์และขอให้ใช้เงิน ศาลล่าง ๒ ศาลฟังว่าเป็นกรณีผิดสัญญาทางแพ่งให้ยกฟ้องทางอาญา แต่ให้จำเลยชำระเงิน ดังนั้น คดีอาญายุติแล้ว (ป.วิ. อาญา ม. ๒๑๕) ศาลฎีกาการวินิจฉัยเฉพาะคดีส่วนแพ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๐/๒๕๐๔

ระหว่าง
นายถมจ แสงแท้
นางฮังจ้อ แซ่ฮัง
นายพันธุ มุลศาสตร

โจทก์
จำเลย
ผู้คัดค้าน

วิธีพิจารณาแพ่ง ทุเลาการบังคับ คำประกันการชำระหนี้ตามคำพิพากษา

ศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ตุเลาการบังคับแก่จำเลยโดยต้องมีประกัน เมื่อผู้คัดค้านเข้าทำสัญญาประกันต่อศาลว่า ถ้าจำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาให้โจทก์ ผู้คัดค้านยอมชำระหนี้ให้ตลอดจนค่าธรรมเนียมศาลด้วย ทั้งนี้ ถือว่าสัญญาประกันมีผลเฉพาะในชั้นอุทธรณ์เท่านั้นไม่ได้ ผู้คัดค้านต้องรับผิดชอบตลอดไปจนกว่าการบังคับคดีจะเสร็จสิ้น

หมายเหตุ การขอลาการบังคับตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา ๒๓๑ นั้น ก็เพื่อให้ผู้ชนะคดีบังคับคดีแก่ผู้แพ้ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา ฉะนั้น ถ้าสัญญาประกันมิได้จำกัดความรับผิดชอบไว้ชัดแจ้ง ก็ต้องถือว่าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบตลอดไปจนกว่าการบังคับคดีจะเสร็จสิ้นพอชำระหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว แต่ถ้ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป หรือศาลมีคำสั่งในการขอขอลาการบังคับใหม่ โดยประการที่จะทำให้ผู้ประกันเดิมหลุดพ้นไปก็อาจมีได้ ตัวอย่างเช่นในชั้นฎีกามีการขอขอลาการบังคับอีก ศาลฎีกาสั่งให้ขอลาการบังคับโดยให้เรียกประกันใหม่หรือเปลี่ยนตัวผู้ค้ำประกันใหม่ ประกันเดิมย่อมหลุดพ้นไป แต่ถ้าศาลฎีกาสั่งให้ขอลาการบังคับโดยให้ถือหลักประกันเดิมเช่นนั้น ผู้ค้ำประกันก็ยังไม่หลุดพ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๓/๒๕๐๔

แพ่งเอก พระยาราชอัครนิกรักษ์, นางศรีไกรณรงค์ ผู้จัดการมรดก ร้อยตรี โต๊ะ รตนเดชา โจทก์
ระหว่าง
นายทองหล่อ จันทร์แก้ว ที่ ๑, นางชื่น จันทร์แก้ว ที่ ๒ ผู้ร้องขัดทรัพย์
นางนิ่ม อินทะวันนะ จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ขาดนัดพิจารณา ส่งประเด็น

วันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยานเป็นวันแรกในคดีนี้ คู่ความฝ่ายใดไม่มาศาลไม่ว่าคนจะมีหน้าที่นำพยานเข้าสืบหรือไม่ก็ตาม ก็เป็นการขาดนัดพิจารณาตามความหมายแห่งกฎหมายแล้ว

การส่งประเด็นไปสืบพยานนั้น เป็นสิทธิของคู่ความที่จะตามประเด็นไปหรือไม่ก็ได้ ฉะนั้น แม้จะโต้เถียงต่อศาลว่าจะตามประเด็นไป แต่แล้วต่อมามีโต้ไปตามกำหนดนัด ก็หาทำให้เป็นผู้ขาดนัดพิจารณาไม่

หมายเหตุ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๗ วรรค ๒ มีความว่า “ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาล ในวันสืบพยาน และมีใ้ร้องขอเลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาลเสียก่อนลงมือสืบพยาน ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นขาดนัดพิจารณา”

“วันสืบพยาน” นี้ มาตรา ๑ ข้อ ๑๐ ให้ความหมายไว้ว่า วันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน

ฉะนั้น การที่จะถือว่าคู่ความฝ่ายใดขาดนัดพิจารณาจึงต้องประกอบด้วยคู่ความฝ่ายนั้นไม่มาศาลในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน และคู่ความฝ่ายนั้นมีใ้ร้องขอเลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาลเสียก่อนลงมือสืบพยาน

การขาดนัดพิจารณาแยกได้เป็น ๓ กรณี คือ

คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา (มาตรา ๒๐๐)

โจทก์ขาดนัดพิจารณา (มาตรา ๒๐๑)

จำเลยขาดนัดพิจารณา (มาตรา ๒๐๒)

การที่คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณาตาม มาตรา ๒๐๐ นั้น เห็นว่า จะต้องเป็นการขาดนัดไม่ไปศาลในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน เพราะถ้าใ้เริ่มสืบพยานไปบ้างแล้ว และในคราวนัดสืบพยานครั้งต่อไป คู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดไม่ไปศาล ก็จะไม่ใ้ถือว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา กรณีไม่เข้า มาตรา ๒๐๐ และศาลชอบที่จะดำเนินการพิจารณาชี้ขาดคดีสืบคดีต่อไปตามด้วยกฎหมาย และตามน้ำหนักหลักฐานพยานที่ใ้สืบไว้แล้ว

ส่วนการขาดนัดพิจารณาตาม มาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๐๒ นั้น มีข้อที่น่าคิดว่า คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องขาดนัดไม่ไปศาล

(๑) ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน คือ วันสืบพยานในคดีครั้งแรก จะเป็นการสืบพยานฝ่ายนั้น หรือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม หรือ

(๒) ในวันนัดสืบพยานของฝ่ายคนเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเป็นวันที่ศาล
เริ่มต้นทำการสืบพยานหรือไม่

การขาดนัดพิจารณาตาม มาตรา ๒๐๑ และ ๒๐๒ นั้น โจทก์หรือจำเลยแล้ว
แต่กรณี จะต้องขาดนัดไม่ไปศาลในวันนัดศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน คือ วันสืบพยานในคดี
ครั้งแรก จะเป็นการสืบพยานของฝ่ายโจทก์หรือจำเลยก็ตาม ทั้งนี้เพราะเห็นว่า การขาด
นัดพิจารณานั้นมาตรา ๑๕๗ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้ว่า คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลใน
วันสืบพยาน ซึ่งมีมาตรา ๑ ข้อ (๑๐) ให้หมายความว่า วันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน

อนึ่ง ถ้าจะถือตามความเห็นอย่าง ที่ ๒ ที่ว่า ต้องขาดนัดไม่ไปศาลในวันนัดสืบ
พยานของฝ่ายคนเท่านั้นแล้ว ก็จะมีคู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณาตาม มาตรา ๒๐๐
ไม่ได้ เพราะในวันสืบพยาน นั้น ย่อมจะนัดสืบพยานของฝ่ายที่มหน้าที่น่าสืบก่อน ซึ่งอาจ
เป็นโจทก์หรือจำเลยแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น (เว้นแต่จะนัดสืบพยานโจทก์จำเลยในวันนั้น
พร้อมกัน ซึ่งเกือบจะไม่มีในคดีแพ่ง)

หรือในคดีที่โจทก์มีหน้าที่น่าสืบก่อน ในวันนัดสืบพยานโจทก์ครั้งแรก จำเลย
ขาดนัดไม่มาศาล เช่นนี้ ถ้าจะถือตามความเห็นอย่าง ที่ ๒ แล้ว ก็จะต้องว่าจำเลยขาดนัด
พิจารณายังไม่ได้ เพราะวันนั้นไม่ใช่นัดสืบพยานจำเลย

หรือในคดีที่จำเลยมีหน้าที่น่าสืบก่อน ในวันนัดพิจารณาสืบพยานจำเลยครั้งแรก
นั้น โจทก์ขาดนัดไม่มาศาล ถ้าจะถือตามความเห็นอย่าง ที่ ๒ แล้ว ก็จะต้องว่าโจทก์ขาด
นัดพิจารณายังไม่ได้ เพราะวันนั้นไม่ใช่นัดสืบพยานโจทก์

นอกจากนี้ ถ้าจะถือตามความเห็นอย่าง ที่ ๒ แล้ว วิธีการที่บัญญัติไว้ใน มาตรา
๒๐๕ วรรค ๓ ข้อ (๑) ก็จะใช้ประโยชน์ไม่ได้ เพราะการที่ถือว่าคู่ความขาดนัดพิจารณา
ต่อเมื่อไม่ไปศาลในวันนัดสืบพยานของตนแล้ว คู่ความที่ขาดนัดนั้นก็จะยอมจะไปศาลก่อนเวลา
ที่จะนำพยานของตนเข้าสืบไม่ได้ด้วยเอง คือ ถ้าไปก็เป็นการไม่ขาดนัดพิจารณา

แต่ถ้าถือตามความเห็นอย่างที่ ๑ คือ คู่ความไม่ไปศาลในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการ
สืบพยาน จึงจะถือว่าขาดนัดพิจารณาแล้ว ก็เห็นว่าจำเป็นต้องมีมาตรา ๒๐๕ วรรค ๓
ข้อ(๑) เช่น ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน ในกรณีที่สืบพยานโจทก์ก่อน จำเลยขาดนัด
ไม่ไปศาล จำเลยก็ขาดนัดพิจารณา ศาลจึงดำเนินการพิจารณาสืบพยานโจทก์ไปฝ่ายเดียว
แต่พอสืบพยานโจทก์ไปข้างแล้ว จำเลยก็มาศาลเช่นนั้น จำเลยก็ย่อมมีโอกาสดำเนินการ
โจทก์ที่กำลังสืบอยู่และที่จะสืบต่อไป ทั้งจำเลยยังมีสิทธิที่จะนำพยานของจำเลยเข้าสืบได้ด้วย

ฉะนั้น การถือตามความเห็นอย่างที่ ๑ จึงน่าจะถูกต้องกว่า

ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า

(ก) ในวันที่ศาลเริ่มต้นทำการสืบพยาน

ถ้าคู่ความทั้งสองฝ่ายไม่มาศาล และมีใ้ร้องขอเลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้อง
ที่ไม่มาศาล ก็ถือว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา ต้องปรับบทด้วย มาตรา ๒๐๐

ถ้าโจทก์ฝ่ายเดียวไม่มาศาล และมีใ้ร้องขอเลื่อนคดีหรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่
มาศาล ก็ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา ต้องปรับบทด้วยมาตรา ๒๐๑

ในทำนองเดียวกัน ถ้าจำเลยฝ่ายเดียวไม่มาศาล ก็ต้องถือว่าจำเลยขาดนัด
พิจารณา ปรับบทด้วย มาตรา ๒๐๒

(ข) ในวันพิจารณาสืบพยานในนัดต่อ ๆ ไป (ไม่ใช่ครั้งแรก)

ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่มาศาล เห็นว่าจะถือว่าเป็นการ
ขาดนัดพิจารณาตาม มาตรา ๒๐๐ หรือ ๒๐๑ หรือ ๒๐๒ ไม่ได้ ทั้งเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว

ถ้าคู่ความฝ่ายใด ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานของตน ก็ต้องถือว่าคู่ความ
ฝ่ายนั้นไม่มีพยานมาสืบตามข้ออ้างหรือข้อต่อสู้ของตน ส่วนพยานที่สืบไว้แล้ว (ถ้าหากมี)
ก็คงมีผลอยู่ และศาลมีอำนาจดำเนินคดีต่อไป และวินิจฉัยชี้ขาดไปตามน้ำหนักหลักฐาน
แห่งพยานเท่าที่มีอยู่

ถ้าคู่ความฝ่ายใด ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยานของอีกฝ่ายหนึ่ง ศาลก็คงดำเนินการสืบพยานของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นไปได้ เพราะศาลได้ให้โอกาสแก่คู่ความฝ่ายที่ไม่มาศาลเต็มทีในอันที่จะมาฟังการพิจารณาแล้ว (คือได้ส่งหมายนัดให้โดยชอบแล้ว) แต่คู่ความฝ่ายนั้นไม่สมัครใจมาฟังการพิจารณาเองต่างหาก

การที่ถือว่าคู่ความฝ่ายใดขาดนัดพิจารณา หรือถือว่าไม่มีพยานมาสืบนั้น ย่อมมีผลแตกต่างกัน เช่น

ถ้าถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา ศาลก็มีอำนาจจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความตามมาตรา ๒๐๑ ได้ เว้นแต่จำเลยจะโต้แย้งต่อศาลในวันหรือก่อนวันสืบพยาน ว่า ตนตั้งใจจะให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป แต่

ถ้าไม่ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา คือถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบแล้ว ศาลก็ไม่มีอำนาจจำหน่ายคดีเสียได้ คงต้องวินิจฉัยชี้ขาดคดีเท่าที่มีหลักฐานอยู่ไปเท่านั้น

นอกจากนี้มีเหตุผลแตกต่างกันในเรื่องที่จะขอให้พิจารณาใหม่ คือ ถ้าถือว่าขาดนัดพิจารณา คู่ความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณาอาจขอให้พิจารณาใหม่ได้ ถ้ามีเหตุเข้าเกณฑ์ที่จะให้มีการพิจารณาใหม่ แต่ถ้าถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นไม่มีพยานมาสืบแล้ว ก็จะขอให้พิจารณาใหม่ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๖/๒๕๐๔

นายเต๋นนำ แซ่เจ็ย

โจทก์

ระหว่าง

นายผดุง โกศลวิตร

จำเลย

แพ่ง หลักฐานการชำระดอกเบี้ยเงินกู้

วิธีพิจารณาแพ่ง สืบพยานบุคคลแทนเอกสาร สืบแก้ไข

การชำระดอกเบี้ยเงินกู้ นั้น แม้จะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือมาแสดงก็สืบพยานบุคคลแทนได้ ไม่ต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒

สัญญาจ้างของเป็นเงิน ๖๐,๐๐๐ บาท จำเลยขอเสียว่า เวลาจ้างของโจทก์จ่ายเงินให้เพียง ๕๐,๐๐๐ บาท หักเอาไว้เป็นดอกเบี้ยเสีย ๑๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ จำเลยนำพยานบุคคลมาสืบได้ ไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๔ แต่เป็นการนำสืบถึงการชำระดอกเบี้ย

○○○○

หมายเหตุ ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๓/๒๕๐๓ ซึ่งได้วินิจฉัย โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่า การกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือ จะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือถึงที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ นั้น หมายถึงการใช้ต้นเงินที่กู้ยืมเท่านั้น ไม่เกินความถึงการใช้ดอกเบี้ยด้วย ฉะนั้น ย่อมนำสืบพยานบุคคลว่าได้ชำระดอกเบี้ยแล้วได้ทั้งนี้ เพราะดอกเบี้ยเป็นหนี้เกิดภายหลังจากที่กู้เงินเขาไปแล้ว เป็นดอกเบี้ยเงินต้นที่งอกออกเพิ่ม จึงไม่ใช่ต้นเงิน

นายเอ่ง พานิชเจริญ

โจทก์

ระหว่าง

นายอุดม พานิชเจริญ

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง อนาคตา เพิกถอนคำสั่ง

ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้โจทก์ฟ้องความอย่างคนอนาคตา เมื่อในระหว่างพิจารณาปรากฏว่า โจทก์มีทรัพย์สินที่จะเสียค่าธรรมเนียมได้ ศาลก็มีอำนาจสั่งให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาเสียได้ คำสั่งเช่นนี้ ถือเท่ากับศาลได้เพิกถอนคำสั่งที่อนุญาตให้โจทก์ว่าความอย่างคนอนาคตาเสียแล้ว โจทก์จึงต้องอุทธรณ์คำสั่งนี้ภายใน ๗ วัน

○○○○

หมายเหตุ คดีนี้มีปัญหาว่า ศาลมีอำนาจสั่งให้โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาเสียได้หรือไม่ เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๕ บัญญัติไว้โดยตรงแล้วว่า “ถ้าปรากฏต่อศาลว่า บุคคลผู้ฟ้องหรือต่อสู้ความอย่างคนอนาคตานี้มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าฤชาธรรมเนียมได้ โดยมีอยู่แล้วในเวลาที่มีคำขอฟ้องหรือต่อสู้ความอย่างคนอนาคตาก็ หรือมีขึ้นภายหลังก็ดี ก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีก็ดี ให้ศาลมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินเช่นว่านั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนไว้รอคำวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียม ฯลฯ” ซึ่งมีความหมายให้ศาลดำเนินคดีนั้นต่อไปจนเสร็จแล้วจึงชี้ขาดค่าฤชาธรรมเนียมต่อไปตาม มาตรา ๑๕๕ วรรค ๒, ๓, ๔ แต่คดีนี้ศาลกลับสั่งให้ โจทก์นำเงินค่าธรรมเนียมมาเสีย ครั้นถึงกำหนด โจทก์แถลงว่าไม่มีเงินจะเสีย ศาลจึงสั่งจำหน่ายคดีเสีย

ในปัญหาข้อนี้ ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ศาลมีอำนาจทั่วไปที่จะสั่งในการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ตามแต่กรณี คือ เป็นอำนาจทั่วไปของศาล มิฉะนั้น ศาลก็ไม่อาจดำเนินคดีให้เสร็จไปโดยเรียบร้อยและเป็นธรรมได้ ส่วนกรณีตาม มาตรา ๑๕๕ เป็นแต่อำนาจพิเศษ ให้ศาลยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เท่านั้น ฉะนั้น ศาลจะไม่ใช้อำนาจพิเศษตาม มาตรา ๑๕๕ แต่ใช้อำนาจทั่วไปก็ย่อมทำได้เสมอ เช่น คดีนี้ปรากฏแล้วว่า

โจทก์มีทรัพย์สินพอเสียค่าธรรมเนียมได้ ไม่ใช่ยากจนตามที่ส่งอนุญาตไว้ ศาลย่อมมีอำนาจ
สั่งให้นำเงินค่าฤชาธรรมเนียมมาเสียได้ ซึ่งเป็นผลเท่ากับศาลถอนคำอนุญาตให้ดำเนิน
คดีอย่างคนอนาถาอยู่ในตัว เมื่อโจทก์เพิกเฉยไม่ทำตามคำสั่งศาล ศาลย่อมจำหน่ายคดีได้
ตาม มาตรา ๑๗๔ (๒)

คำพิพากษานี้ที่ ๑๐๒๐/๒๕๐๔

นายถนอม มินลาเต็ด

โจทก์

ระหว่าง

นางแสง ที่ ๑, นายนิมานหรือมะหมัด ที่ ๒ (ไม่ทราบนามสกุล)

จำเลย

แพ่ง ได้สิทธิทางทะเบียน

ที่ดินของจำเลยตามโฉนดมีทั้งที่ดินนาและที่ดินถูกยึดขายทอดตลาดมีผู้ซื้อได้ไป
แต่ผู้ซื้อเข้าใจว่าซื้อเฉพาะที่นาเท่านั้น ส่วนที่ดินจำเลยยังคงครอบครองอยู่อย่างเจ้าของ
ตลอดมาเกิน ๑๐ ปี ผู้ซื้อขายที่ตามโฉนดจึงกล่าวต่อไป จนถึงโจทก์เป็นคนสุดท้าย โดย
โจทก์ทราบคืออยู่แล้วว่าที่ดินนั้นจำเลยครอบครองอยู่ตลอดมา เช่นนี้ โจทก์จะอ้างว่าซื้อโดย
สุจริตไม่ได้ แม้ที่ดินพิพาทจะอยู่ในโฉนดที่โจทก์ซื้อ จำเลยผู้ใดกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาท
ด้วยอำนาจการครอบครองก็ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๕๕ วรรค ๒

∞∞∞∞

หมายเหตุ การอ้างความครอบครองปรักษัณผู้ซื้อทางทะเบียนโดยเสียค่าตอบแทนโดย
สุจริตนั้น ในกรณีที่มีการซื้อขายกันเป็นทอดๆ หลายทอดนั้น มีคำพิพากษานี้เป็นวินิจฉัยไว้
ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๑๕/๒๔๘๕ ผู้รับโอนที่ดินมีโฉนดโดยเสียค่าตอบแทน และจดทะเบียนสิทธิโดยสุจริต ย่อมมีสิทธิดีกว่าผู้ครอบครองที่ดินนั้นมาโดยปรกษณ์กว่า ๑๐ ปี ถ้ามีผู้รับโอนทางทะเบียนต่อจากนั้นมาอีกภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันโอนครั้งแรก ผู้รับโอนต่อ ๆ มาจะรู้หรือไม่รู้ถึงการครอบครองโดยปรกษณ์ก็มีสิทธิดีกว่าผู้ครอบครอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๘๗-๑๐๘๘/๒๕๐๑ ที่ดินมีโฉนดได้จดทะเบียนโอน ขายกันมาเป็นทอด ๆ จนถึงโจทก์ เมื่อจำเลยอ้างว่าได้สิทธิ โดยครอบครองปรกษณ์จะพิจารณา ว่าโจทก์รับโอนจากเจ้าของคนใดโจทก์ขึ้นไปคนเคียวว่าโจทก์สุจริตหรือไม่เท่านั้น ไม่ได้ ถ้า ผู้รับโอนก่อนโจทก์ขึ้นไปในระยะ ๑๐ ปี รับโอนมาโดยสุจริตมีค่าตอบแทน การครอบครอง ของจำเลยก่อนนั้นจะนานเท่าใดก็ต้องยุติลง และนับจากนั้นมาไม่ถึง ๑๐ ปี จำเลยก็อ้างทรัพย์สิน ที่ได้มาโดยอายุความ แต่ไม่จดทะเบียนมาขึ้นโจทก์ไม่ได้

ในคดีนี้ รูปเรื่องมีทำนองเกี่ยวกับคำพิพากษาศาลฎีกาข้างกล่าว คือการขายที่ตาม โฉนดรายนั้นได้มีการขายกันหลายทอด โจทก์เป็นคนรับซื้อคนสุดท้าย จึงจำเป็นต้องพิจารณา กรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ เป็นทอด ๆ ไปก่อน คือเดิมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ นางมุนะซื้อที่ตาม โฉนดรายนั้นจากการขายทอดตลาด กรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ ย่อมหมดไป แต่จำเลยที่ ๑ ยังคงครอบครองที่บ้านพิพาทอย่างเจ้าของติดต่อกันมาอีกครบ ๑๐ ปี จำเลยที่ ๑ ย่อมได้ กรรมสิทธิ์ในที่บ้านพิพาทอีกโดยอายุความ ครั้น พ.ศ. ๒๔๘๗ นางมุนะได้ขายที่ทั้งโฉนด (ที่นาและที่บ้านพิพาท) ให้แก่นายอารักษ์นายอับดุลเลาะ นายอารักษ์นายอับดุลเลาะได้รับ โอนที่ดินมาจะเป็นการสุจริตหรือไม่ จำเลยที่ ๑ มิได้กล่าวอ้างไว้ในคำให้การ จึงไม่มี ประเด็นในคดีนี้ จึงต้องสันนิษฐานตามกฎหมายว่า เป็นการโอนกันโดยสุจริต จึงต้องถือว่า นายอารี นายอับดุลเลาะ ได้กรรมสิทธิ์ทั้งโฉนดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ ส่วนจำเลยที่ ๑ หมด กรรมสิทธิ์ในที่บ้านพิพาทไปขาดตอนอีก แล้วจำเลยที่ ๑ เริ่มครอบครองปรกษณ์ใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๗ มาจนโจทก์ซื้อ แม้การซื้อของโจทก์จะฟังว่าไม่สุจริต แต่ตอนหลังนี้ จำเลย ที่ ๑ ยังครอบครองที่บ้านพิพาทมาไม่ถึง ๑๐ ปี จำเลยที่ ๑ จึงจะยกสิทธิครอบครองมา

ใช้ยันกับโจทก์ไม่ได้ เพราะในตอนหลังนี้จำเลยที่ ๑ ครอบครองมายังไม่ถึง ๑๐ ปี การครอบครองในตอนก่อน ๆ ก็เป็นอันสูญสิ้นไปแล้ว

แต่คดีนี้ ศาลฎีกาพิพากษาให้ โจทก์แพ้คดี ทั้งนี้คงจะเป็นว่า ข้อเท็จจริงในคดีนี้ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ในคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๑๕/๒๔๘๕, ๑๐๘๗-๑๐๘๙/๒๕๐๑ ดังกล่าว คือในคดีนี้ศาลฎีกาฟังว่าที่ดินตามโฉนดมีทั้งที่นาและที่ป่าพิพาท แต่การขายที่ตามโฉนดนั้นตั้งแต่แรกมา ผู้ซื้อได้เข้าใจว่าที่ดินตามโฉนดที่ซื้อมา มีแต่ที่นาเท่านั้น ส่วนที่ป่าพิพาทไม่ได้อยู่ในโฉนดด้วย จึงไม่ได้เข้าครอบครองที่ป่าพิพาทแต่อย่างใด คงปล่อยให้จำเลยที่ ๑ ครอบครองที่ป่าพิพาทอย่างเจ้าของตลอดมาจนกระทั่งถึงโจทก์ซื้อในภายหลัง โจทก์รู้ว่าที่ป่าพิพาทอยู่ในโฉนดด้วย จึงได้ดำเนินคดีฟ้องขับไล่จำเลยที่ ๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๒๖/๒๕๐๔

นายเนย ประถมบุรณ

โจทก์

ระหว่าง

นายบุญสม เป็นอรรถ ที่ ๑, เด็กหญิงบุบผา เป็นอรรถ ที่ ๒,

โดยนางจำปี เป็นอรรถ มารดาผู้ปกครองผู้แทนโดยชอบธรรม

ผู้ร้อง

นายสำราญ มงคลศิริ ที่ ๑, นางบรรจง มงคลศิริ ที่ ๒, นายโพธิ์ มงคลศิริ ที่ ๓

จำเลย

แพ่ง กระมสิทธิธรรม

วิธีพิจารณาแพ่ง ยึดทรัพย์ เจ้าของรวมขอให้แบ่งหรือขายเฉพาะส่วน

การยึดที่ดินที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษากับผู้อื่นมีกรรมสิทธิรวม โดยยังมีได้แบ่งกันเป็นส่วนสัดนั้น เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิยึดได้ทั้งแปลงและศาลย่อมจะขายได้ทั้งแปลง เว้นแต่จะตกลงยินยอมกันให้ขายเฉพาะส่วนของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ เพราะแม้แต่ในระหว่างเจ้าของรวมด้วยกันเอง เมื่อไม่ตกลงแบ่งกันเองได้ ก็ต้องขายทั้งแปลงเช่นเดียวกัน (ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๖๔)

ฉะนั้น เจ้าของรวมจะยื่นคำร้องขอให้ศาลการขาย เพื่อไปแบ่งแยกกันเองเสียก่อน หรือขอให้ขายเฉพาะส่วนของลูกหนี้ไม่ได้ ในเมื่อโจทก์ยืนยันขอให้ขายทั้งแปลง

∞∞∞∞

หมายเหตุ สิทธิของเจ้าของรวมที่จะเรียกให้แบ่งได้หรือไม่ มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖๓ และจะแบ่งกันอย่างไรมีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓๖๔ การแบ่งตามมาตรา ๑๓๖๔ ซึ่งเป็นกรณีที่เจ้าของรวมไม่ตกลงกันเองว่าจะแบ่งอย่างไร ดังเห็นได้จากความในวรรค ๒ ฉะนั้น เจ้าหนี้จึงมีสิทธิจะยึดที่ดินได้ทั้งแปลง แต่การขายนั้นต้องมีการตกลงกันก่อนโดยต้องดำเนินการเป็นขั้นไปตามมาตรา ๑๓๖๔ กล่าวคือ ถ้าขายเฉพาะส่วนได้ก็ขายไป แต่ถ้าขายเฉพาะส่วนไม่ได้ ก็ต้องขายทั้งแปลง

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๐๔๑ ถึง ๑๐๔๔/๒๕๐๔

ระหว่าง	นางสาวเอิบสรี คุณวิศาล	โจทก์
	นางเนือง ไชยพันธ์	จำเลย
ระหว่าง	นางสาวเอิบสรี คุณวิศาล	โจทก์
	นางน้อม สนธิสง่า	จำเลย
ระหว่าง	นางสาวเอิบสรี คุณวิศาล	โจทก์
	นางสี สายสินธุ์	จำเลย
ระหว่าง	นางสาวเอิบสรี คุณวิศาล	โจทก์
	นางชีว วุฒิพาณิชย์	จำเลย

แพ่ง ละเมิด

วิธีพิจารณา พ้อง คัดสิน ประเด็น

ในกรณีที่ โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดินของโจทก์ โดยอ้างว่าจำเลยอยู่โดยละเมิด จำเลยต่อสู้ว่าอยู่โดยอาศัยสิทธิการเช่า ได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ. ควบคุมค่าเช่า เมื่อทางพิจารณาไต่ความว่า เติมจำเลยอยู่โดยอาศัยสิทธิการเช่าจริง แต่ต่อมาผู้เช่าตาย ไม่มีการบอกกล่าวขอเช่าต่อ สัญญาเช่าจึงระงับไป โจทก์ฟ้องขับไล่ที่ดินนั้น จากเจ้าของเดิมภายหลังการเช่าได้ระงับแล้ว เช่นนี้ ถือได้ว่าจำเลยอยู่ในที่ดินของโจทก์ โดยละเมิด ศาลย่อมพิพากษาขับไล่จำเลยออกไปได้

○○○○○

หมายเหตุ ปัญหาในคดีนี้มีว่า โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยโดยอ้างว่าจำเลยปลูกบ้านอยู่ในที่ดินของโจทก์ โดยปราศจากอำนาจที่จะอ้างอิงได้ตามกฎหมาย แต่ไต่ความว่าจำเลยเช่าอยู่

อาศัยมาจากเจ้าของเดิมเช่นนั้น ศาลจะต้องยกฟ้องตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒/๒๕๐๐ หรือไม่ คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒/๒๕๐๐ วินิจฉัยไว้ว่า โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินของโจทก์ โดยอ้างเหตุว่า จำเลยมิได้มีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ไม่ว่าด้วยประการใดๆ เมื่อได้ความตามทางพิจารณาว่า จำเลยเช่าที่ดินของโจทก์ ศาลก็ต้องยกฟ้องโดยไม่ต้องพิจารณาประเด็นในข้อที่ว่าจำเลยได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ. ควบคุมค่าเช่า ภาฯ หรือไม่

ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ข้อวินิจฉัยตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒/๒๕๐๐ ถัดเคร่งเกินไป เพราะการเช่าที่หมดอายุสัญญาเช่าแล้วไม่มีสิทธิจะอยู่ในที่ของเช่าอีกต่อไป แต่ก็ยังคงขึ้นอยู่ต่อไปนั้น ย่อมเป็นการละเมิด โดยไม่มีเหตุใดๆ ที่จะอ้างได้ตามกฎหมายนั่นเอง ฉะนั้น ในคดีนี้ศาลฎีกาจึงพิพากษาให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินของโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๗๑/๒๕๐๔

บริษัทโสภณพาณิชย์ จำกัด โดยนายป๋อซง แซ่จ้ง กรรมการ

โจทก์

ระหว่าง

บริษัทนาวพานิช จำกัด โดยพลเรือตรี หลวงเจียรกมลการ ร.น.

และนายจุลินทร์ ลำชา กรรมการ

จำเลย

แพ่ง เลิกบริษัท อำนาจผู้ชำระบัญชี ตัวแทนในเหตุฉุกเฉิน ตัวการให้สัตยาบัน

เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และตั้งผู้ขึ้นเป็นผู้ชำระบัญชีแล้ว อำนาจของกรรมการบริษัทย่อมหมดไป กรรมการของบริษัท ๒ นายซึ่งมิใช่ผู้ชำระบัญชีจึงไม่มีอำนาจลงชื่อในฟ้องฎีกาแทนบริษัทที่ได้เลิกไปก่อนวันขึ้นฎีกานั้นได้ และผู้ชำระบัญชีจะให้สัตยาบันแก่ฎีกานั้น ภายหลังที่พ้นกำหนดระยะเวลาฎีกาแล้วไม่ได้

หมายเหตุ คดีนี้ บริษัทจำเลยยื่นฎีกาโดยกรรมการบริษัท ๒ นาย ลงชื่อในฎีกา ศาลชั้นต้น
 สั่งรับแล้ว โจทก์คัดค้านว่า บริษัทจำเลยได้จดทะเบียนเลิกบริษัทและตั้งผู้ชำระบัญชีแล้ว
 ก่อน วันยื่นฎีกา กรรมการของบริษัทจึงไม่มีอำนาจลงชื่อในฎีกา ศาลชั้นต้นก็สอบถาม
 ผู้ชำระบัญชีรับว่า บริษัทจำเลยได้เลิกบริษัทและตั้งผู้ชำระบัญชีแล้ว ก่อนวันยื่นฎีกา ๒ เดือน
 แต่กรรมการยังไม่ได้ส่งสมุดเอกสารมาให้ทั้งหมด กรรมการและทนายจำเลยจึงเข้าใจว่า
 กรรมการลงชื่อฎีกาได้ อย่างไรก็ตามก็ตั้งผู้ชำระบัญชีขอให้สัถยาบันแก้ฎีกาจำเลยที่ยื่นไว้ ปัญหา
 จึงมี ๒ ประการ

ประการแรก ในกรณีที่เลิกบริษัท บริษัทยังคงตั้งอยู่ตรงเท่าที่จำเป็นในการ
 ชำระบัญชีตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๔๕ กรรมการของบริษัทจะยังมีอำนาจลงชื่อในฎีกา
 ได้หรือไม่

ในข้อนี้ ปรากฏตามมาตรา ๑๒๔๕ แสดงว่าเมื่อบริษัทเลิกแล้วกรรมการ
 ของบริษัท ย่อมไม่มีอำนาจทำแทนบริษัทอีกต่อไป อำนาจทุกอย่างตกอยู่แก่ผู้ชำระบัญชีหมด
 เว้นแต่กรรมการคนใดที่เป็นผู้ชำระบัญชีด้วย จึงจะมีอำนาจต่อไปในฐานะเป็นผู้ชำระบัญชี

ส่วนปัญหาประการที่สอง มีว่า ผู้ชำระบัญชีให้สัถยาบันการฎีกา ภายหลัง ที่
 ครบกำหนดอายุฎีกาแล้วได้หรือไม่

สำหรับปัญหาประการที่ ๒ นี้ ศาลฎีกาลงมติตามที่เคยวินิจฉัยไว้ในคำพิพากษา
 ฎีกาที่ ๗๒๓ - ๗๒๔/๒๕๐๒ และ ๕๒๕/๒๕๐๓ ว่าการฟ้องฎีกาโดยที่ตนยังไม่มีอำนาจนั้น
 ย่อมเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณา ฉะนั้น จะมาให้สัถยาบันเมื่อพ้นอายุฎีกาแล้วไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๐๑/๒๕๐๔

นายชื่ ถาวรฤช

โจทก์

ระหว่าง

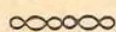
นางตั้ง กฤษแก้ว

จำเลย

แพ่ง ให้มีการตีพิมพ์ สัญญาประนีประนอม การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์
โอนการครอบครอง

การโอนสิทธิครอบครองที่นามือเปล่า กระทำได้ด้วยการสละเจตนาครอบครอง และส่งมอบทรัพย์สินที่ครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ หากขัดกับมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรกไม่ เพราะมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรกเป็นเรื่องบัญญัติถึงการได้มาโดยนิติกรรม ซึ่งถ้าผู้โอนและผู้รับโอนประสงค์จะทำการโอนโดยผลของนิติกรรม ไม่ใช่โดยสละและส่งมอบการครอบครองแล้ว ก็ต้องทำนิติกรรมให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก แต่ถ้าโอนกันโดยสละและส่งมอบการครอบครอง แม้นิติกรรมไม่ถูกต้อง การโอนนั้นก็ใช้ได้ตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘

บุตรเอาที่ดินมือเปล่าของบิดาไปแจ้งสิทธิครอบครอง บิดาไปร้องต่ออำเภอ จึงตกลงทำสัญญาที่อำเภอกันว่าบิดายกที่ดินให้บุตร แต่บุตรต้องให้ข้าวเปลือกเป็นรายปีและค่าทำศพบิดา ดังนี้ ถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความซึ่งมีผลตามมาตรา ๔๕๒ มิใช่เป็นการให้โดยเสน่หา ตามมาตรา ๕๒๑ อีกทั้งเป็นการให้ที่มีภาระตีพิมพ์ตามมาตรา ๕๓๕ บิดาจะถอนคืนการให้เพราะเหตุเนรคุณไม่ได้

หมายเหตุ ปัญหาในคดีนี้ว่า การยกที่ดินมือเปล่าให้กันจะต้องจดทะเบียนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๒๕๕ หรือไม่ ตามแนวของศาลฎีกา เคยแยกที่ดินมือเปล่าเป็น ๒ ชนิดคือที่ดินสมัยเก่าตามกฎหมายเก่าอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าเป็นที่ยานที่สวนถือกันว่ามีกรรมสิทธิ์ กับที่ดิน

สมัยใหม่ตาม ป.พ.พ. อย่างหนึ่ง ซึ่งเคยถือกันว่ามีได้แต่สิทธิครอบครอง ไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่ที่กินเป็นอสังหาริมทรัพย์ และสิทธิครอบครองก็เป็นทรัพย์สินสิทธิ การได้มาโดยนิติกรรม ยกที่ดินมือเปล่า จึงมีปัญหาว่าจะต้องจดทะเบียนตามมาตรา ๑๒๕๕ หรือไม่

ที่ดิน ที่กินมือเปล่าตามกฎหมายใหม่ หลังกฎหมายเบ็ดเสร็จ การยกให้แก่จะมีได้จดทะเบียนก็ไม่สำคัญ เพราะผู้ยกให้ได้สละการครอบครองแล้ว และได้โอนการครอบครองให้แล้วด้วย ซึ่งทำได้ตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ เป็นข้อยกเว้นของมาตรา ๑๒๕๕ ที่ต้องจดทะเบียน เพราะในมาตรา ๑๒๕๕ นี้เองได้บัญญัติให้มาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรกอยู่ภายในบังคับแห่งข้อยกเว้นใน ป.พ.พ. หรือกฎหมายอื่น ฉะนั้น เมื่อมีมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ บัญญัติโดยเฉพาะเช่นนี้ การก็ต้องเป็นไปตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ นั้น การที่ผู้รับได้ไปซึ่งสิทธิครอบครองนี้เป็นผลของการโอน คือ การส่งมอบอันเป็นผลตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ แต่ถ้าผู้โอนและผู้รับโอนประสงค์จะทำการโอนโดยผลของนิติกรรม เช่น ทำสัญญายกที่ดินมือเปล่าให้กันแล้ว แต่ยังมีได้สละเจตนาครอบครอง และยังมีได้ส่งมอบการครอบครอง ดังนี้ ก็ต้องทำนิติกรรมให้ถูกต้องตามแบบดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก คือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการได้มากับพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน จึงจะบังคับให้ทำการโอนได้ ถ้ามิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบก็จะฟ้องบังคับให้โอนตามนิติกรรมไม่ได้ แต่ถ้าโอนกันโดยสละและส่งมอบการครอบครองไปแล้ว แม้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ การโอนนั้นก็ใช้ได้ตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘

ส่วนการขอให้เพิกถอนการให้เพราะเนรคุณนั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การให้รายนี้ไม่สมบูรณ์อย่างนิติกรรม เพราะไม่ได้จดทะเบียนไว้จึงจะอ้างสิทธิ ซึ่งได้มาโดยผลของนิติกรรมที่ไม่สมบูรณ์ไม่ได้ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งการให้รายนี้ ไม่ใช่การให้โดยเสน่หา แต่เป็นการกระทำตามสัญญาประนีประนอมยอมความเพื่อระงับข้อพิพาท มาตรา ๘๕๒ ทั้งโจทก์มิได้ยกข้อพิพาทให้จำเลยโดยตลอดการใด ๆ แต่ยังมีภารคดีพันที่จำเลยต้องให้ข้าวแก่โจทก์เป็นรายปี และจะต้องออกเงินทำศพด้วย จึงไม่มีทางที่โจทก์จะอ้างว่าเป็นการให้อันจะขอเพิกถอนเพราะเหตุเนรคุณได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๐๖/๒๕๐๔

หลวงสุภาพ

โจทก์

ระหว่าง

นางอัมจิตร ทาวรรณสาร

จำเลย

แพ่ง สิทธิขอย้ายการจำยอม

เมื่อศาลพิพากษาให้ที่ดินของจำเลยตกอยู่ในการจำยอมแล้ว จำเลยจะมายกสิทธิขอย้ายการจำยอมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๕๒ ขึ้นอ้างในชั้นบังคับคดีไม่ได้ เพราะเป็นการก่อให้เกิดประเด็นขึ้นใหม่ว่า การย้ายต้องไม่ทำให้ความสะดวกของเจ้าของสามยทรัพย์น้อยลง ซึ่งศาลจะต้องพิจารณาสืบพยานหลักฐานชี้ขาด ฉะนั้น ถ้าโจทก์ไม่ตกลงยินยอมในการย้าย จำเลยก็ต้องไปฟ้องเป็นคดีต่างหาก

○○○○○

หมายเหตุ สิทธิของเจ้าของถาวรทรัพย์ที่จะเรียกให้ย้ายการจำยอมไปยังส่วนอื่นตามมาตรา ๑๓๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ย่อมกระทำได้ แต่ปัญหาในคดีนี้มีว่า เจ้าของถาวรทรัพย์จะร้องขอให้ย้ายการจำยอมในชั้นบังคับคดีได้หรือไม่ หรือจะต้องไปฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งต่างหาก

ตามธรรมดาเมื่อศาลพิพากษาแล้ว โดยปกติจำเลยต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาเสียก่อน ถ้ายอมให้จำเลยโต้แย้งได้ในชั้นบังคับคดี ผลจะกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงคำพิพากษา

การขอย้ายทางการจำยอมจะทำให้แค่ไหนต้องว่ากันไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๕๒ เมื่อเพิกมาขอในชั้นบังคับคดีจึงเป็นการก่อให้เกิดประเด็นขึ้นใหม่ว่า การย้ายการจำยอมไม่ทำให้ความสะดวกของเจ้าของสามยทรัพย์น้อยลง ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่าชอบที่จำเลยจะไปฟ้องร้องเป็นคดีใหม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๑/๒๕๐๔

นายเทศ มีสุข

โจทก์

ระหว่าง

นายถั่ง พันธุ ที่ ๑, นายล้วย พันธุ ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ละเมิด อายุความ

กรณีโจทก์ฟ้องว่า จำเลยสมคบกันรื้อถอนเอาเครื่องยนต์และอุปกรณ์ในการหีบอ้อยของโจทก์ไป ขอให้จำเลยส่งคืนโจทก์ ถ้าคืนไม่ได้ก็ให้ใช้ราคานั้น ไม่ใช่การเรียกร้องเอาค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ จึงไม่ถืออายุความตามมาตรา ๔๔๘ แม้โจทก์ฟ้องเกิน ๑ ปี ก็ไม่ขาดอายุความ

○○○○

หมายเหตุ ข้อวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาชั้นนี้ เป็นการแปล ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ โดยตรง มาตรา ๔๔๘ บัญญัติถึงสิทธิเรียกร้อง ค่าเสียหาย อันเกิดแต่มูลละเมิด ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ จึงวินิจฉัยคดีนี้ว่า คดีนี้ โจทก์ฟ้องให้จำเลย คืน เครื่องยนต์และอุปกรณ์หีบอ้อย ถ้าไม่คืนให้ใช้ราคา ไม่ใช่เป็นการเรียกร้องเอาค่าเสียหายตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ จึงไม่ถืออายุความฟ้องร้องตามมาตรา ๔๔๘ ฟ้องโจทก์จึงยังไม่ขาดอายุความ ทั้งนี้ข้อวินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๔/๒๕๕๕ อยู่แล้วว่า ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ เป็นบทบัญญัติให้ผู้เสียหายฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดเท่านั้น หากินความถึงการฟ้องเรียกเอาทรัพย์สิน หรือราคาทรัพย์สินที่ผู้ทำละเมิดยึดถือครอบครองของเขาไว้ในฐานละเมิดไม่ เพราะเจ้าของทรัพย์สินย่อมมีสิทธิคิดตามเอาทรัพย์สินของเขาคืนจากผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือของเขาไว้ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๓๖

ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาทิ้งกล่าวแล้ว จึงพอยกตัวอย่างได้ว่า ในกรณีจำเลยเอากะบือของเราไป ๑ ตัว ราคา ๑,๐๐๐ บาท เราเสียหายเพราะไม่ได้ใช้กระบือไถนา ๑๐ วัน คิดค่าเสียหาย ๕๐ บาท สำหรับความเสียหาย ๕๐ บาทนี้ อายุความ ๑ ปี ตาม

มาตรา ๔๔๘ แต่ถ้าเราเรียกกระบือคืน หรือให้ใช้ราคากระบือ ๑,๐๐๐ บาท ต้องใช้
อายุความ ๑๐ ปี

อย่างไรก็ดี คำว่า ค่าเสียหาย นี้ ตามมาตรา ๒๒๒ บัญญัติว่าการเรียกเอา
ค่าเสียหาย ได้แก่เรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหาย เช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้น
แก่การไม่ชำระหนี้ และมาตรา ๔๓๘ บัญญัติว่า ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่การคืน
ทรัพย์สิน อันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิดหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่า
เสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้ความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย ฉะนั้น คำว่า
ค่าเสียหาย ตามความหมายที่กล่าวหลังนี้ จึงหมายถึงการขอให้คืนทรัพย์สิน หรือราคา
ทรัพย์สินด้วย จึงน่าจะเข้าอยู่ในอายุความ ป.พ.พ. มาตรา ๔๔๘ ด้วยนั่นเอง ตัวอย่างเช่น
จำเลยมาทวงเครื่องลายครามของเราแตก เราฟ้องให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินอย่างนี้ เห็นว่า
น่าจะต้องฟ้องภายใน ๑ ปี ไม่ใช่ ๑๐ ปีแน่

จริงอยู่ การที่เจ้าของมีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของตนคืนจากผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือ
ไว้นั้น ตามมาตรา ๑๓๓๖ มีอายุความมากกว่า ๑ ปี แต่ต้องเป็นเรื่องฟ้องเรียกจากผู้
ที่ยึดถือไว้โดยไม่มีสิทธิโดยตรง เช่น จำเลยเอากระบือของเราไปโดยละเมิด แล้วเขาไป
ขายให้นายแคงอีกต่อหนึ่ง เราจะฟ้องตามสิทธิในมาตรา ๑๓๓๖ เราจะต้องฟ้องนายแคง
ให้ส่งกระบือคืน แต่ถ้าเราฟ้องจำเลยให้คืนหรือใช้ราคากระบือแล้ว เห็นว่า ไม่ใช่ฟ้อง
ในฐานะใช้สิทธิตามมาตรา ๑๓๓๖. หากเป็นการฟ้องฐานละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ จึงใช้
อายุความตามมาตรา ๔๔๘ คืออายุความ ๑ ปี ถ้าเป็นกรณีจำเลยเอากระบือของเราไป
โดยละเมิด และกระบือก็ยังอยู่กับจำเลยตลอดมา เช่นนี้ สงสัยว่าน่าจะใช้สิทธิติดตาม
เรียกคืนตาม มาตรา ๑๓๓๖ ได้เหมือนกัน แต่ถ้ากระบือถูกฆ่าเสียแล้วก็ดี หรือขายต่อ
ให้คนอื่นไปแล้วก็ดี อย่างนี้ ถ้าฟ้องจำเลยต้องใช้อายุความ ๑ ปี ตามมาตรา ๔๔๘ เพราะ
ไม่ใช่ใช้สิทธิตามมาตรา ๑๓๓๖

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๒๕๒/๒๕๐๔

นายชวล บันสุวรรณ
ระหว่าง

โจทก์

นายเจือ เรืองอุไร ในฐานะผู้แทนเฉพาะคดีนายพื่อน เรืองอุไร
นายถวิล เรืองอุไร ที่ ๑, นางปลีก เรืองอุไร ที่ ๒

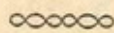
ผู้ร้อง
จำเลย

แพ่ง บุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

วิธีพิจารณาแพ่ง บุคคลผู้ไร้ความสามารถฟ้องคดี

ตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑ (๑๒) และมาตรา ๕๖ ศาลจะตั้งผู้แทนเฉพาะคดีให้ก็ต่อเมื่อ บุคคลใดเป็นผู้ไร้ความสามารถ และไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมทำหน้าที่ไม่ได้

บุคคลใดแม้จะเป็นคนไข้มาแต่กำเนิดก็ตาม เมื่อศาลยังมีคำสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ก็ย่อมไม่ใช่บุคคลผู้ไร้ความสามารถตามกฎหมาย ฉะนั้น จึงมีอำนาจดำเนินคดีได้อย่างบุคคลธรรมดา ผู้อื่นจะร้องขอให้ศาลตั้งตนเป็นผู้แทนเฉพาะคดีไม่ได้

หมายเหตุ ขัณฑ์ว่ามีว่า (๑) คนไข้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถในตัวเองหรือต้องให้ศาลสั่ง (๒) ถ้าไม่เป็นในตัวเอง มีปัญหาว่า จะเป็นบุคคลไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๑๒) หรือยัง

ตามปกติ คนไข่อย่อมจัดการงานของตนเองได้ แม้ป่วยไม่ได้ ก็ยังจัดการงานของตนเองได้ เป็นพยานได้โดยใช้ล่าม ได้มีคำพิพากษากฎีกาที่ ๖๓๐/๒๔๕๗ วินิจฉัยว่า คนตาบอดก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ ย่อมมีสิทธิดำเนินคดีของตนเองได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาทั้งหลาย ฉะนั้น แทนที่คนไข้จะดำเนินคดีด้วยตนเอง กลับมีผู้อื่นมาขอให้ตั้งเขาดำเนินคดีแทนคนไข้เช่นนั้น ถ้าศาลเห็นว่าคนไข้ทำเองได้ ผู้คนที่

มาขอให้ตั้งเขาคำเนินคดีแทนคนไข้ ก็ยอมไม่มีอำนาจดำเนินคดีแทน เว้นแต่คนไข้จะมอบอำนาจให้ผู้นั้นดำเนินคดีแทนเอง

ส่วนคนวิกลจริต แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ประเภทแรก แม้ศาลยังไม่สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถก็ตาม แต่ก็จำกัดว่าถ้าทำอะไรลงในเวลาวิกลจริตและอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้แล้วว่าผู้ทำเป็นคนวิกลจริต จึงจะเป็นโมฆียกรรม และความสามารถอาจถูกจำกัดตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๑๒) บัญญัติไว้ ฉะนั้น ถ้าคนไข้นั้นวิกลจริตด้วย ก็อาจจะเข้าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๑๒) ส่วนอีกประเภทหนึ่งนั้น เป็นบุคคลเสมือนไร้ความสามารถเพราะจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนประเภทหลังนี้ยอมเป็นคนก็ทุกอย่างทำอะไรได้จนกว่าศาลจะสั่งว่าเขาเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๕/๒๕๐๔

ระหว่าง	ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลไชยะ โดยนายอ้อว แซ่ฮึง หุ้นส่วนผู้จัดการ	โจทก์
	บริษัทไครสิน จำกัด ที่ ๑, นายพันตำรวจโท ประเสริฐ ลัมอักษร ที่ ๒	จำเลย
	กระทรวงการคลัง โดยพลตรีเล็ก สงวนชาติสรไกร	
	(ผู้อำนวยการโรงงานยาสูบ) ผู้รับมอบอำนาจ	ผู้ร้อง

วิธีพิจารณาแพ่ง ร้องสอด

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๗ (๒) นั้น ผู้ร้องสอดขอเข้ามาในคดีได้ต่อเมื่อตนมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดี ซึ่งหมายความว่า ผลของคดีตามกฎหมายจะเป็นผลไปถึงตนด้วยจึงจะร้องสอดได้ มิใช่ว่าเข้าไปเซ็นสัญญากับคนในคดีได้ตามใจชอบแล้ว อ้างว่ามีส่วนได้เสียในผลแห่งคดี

หมายเหตุ เราคงยอมรับหลักการกันว่า ผู้จะร้องสอได้ต้องมีส่วนได้เสียในคดีนั้นเอง และส่วนได้เสียนั้นต้องมีอยู่ในขณะที่ผู้ร้องร้องขอชดเชย ถ้าไม่มีส่วนได้เสีย แม้ต่อมาจะทำให้ฐานะเดิมเปลี่ยนแปลงไปเป็นมีส่วนได้เสียขึ้นก็ตาม ก็น่าจะร้องสอไม่ได้ คดีนี้สำหรับ บริษัทวิศวกรรมผู้รับเหมาก่อสร้างถนน ไม่มีสิทธิหรือส่วนได้เสียอะไรที่จะมาร้องสอได้เลย เหลือแต่ธนาคารเกษตรเท่านั้นที่อาจมีปัญห

แต่อย่างไรก็ดี โจทก์ฟ้องจำเลยเรียกราคาค่าหินต่างหาก ซึ่งไม่เกี่ยวกับ ธนาคารเกษตรเลย ธนาคารเกษตรคำประกันจำเลยต่อโรงงานยาสูบต่างหาก ไม่ได้คำประกันต่อโจทก์เลย ขอให้สังเกตว่ามาตรา ๕๗ (๒) ใช้คำว่า “ส่วนได้เสียตามกฎหมายในผลแห่งคดีนั้น” ไม่ใช่เพียงแต่ผลแห่งคดีจะกระทบกระเทือนเท่านั้น แต่หมายถึงผลแห่งคำพิพากษามีผลกระทบกระเทือน หรือบังคับถึงผู้ร้องสอได้ด้วย จึงจะเป็นส่วนได้เสียตามกฎหมาย

ในคดีนี้ เมื่อโจทก์ยื่นหิน และโรงงานยาสูบ โดยกระทรวงการคลัง ร้องชดเชยนั้น ในขณะนั้น สัญญาระหว่างธนาคารเกษตรกับโรงงานยาสูบยังไม่เกิดขึ้น เพิ่งจะเกิดสัญญาขึ้นทีหลังที่โรงงานยาสูบร้องชดเชยแล้ว จึงเห็นได้ว่า ธนาคารเกษตรก็ดี บริษัทวิศวกรรมก็ดี จึงไม่อาจร้องสอเข้ามาในคดีได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘/๒๕๐๕

นายจีนปอ แซ่เบ๊ ที่ ๑, นายเกียฮวด แซ่เบ๊ ที่ ๒

โจทก์

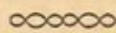
ระหว่าง

นายอมลิว แซ่ฉั่ว ที่ ๑, นางสาวฟี่ ธรรมวัฒนะ ที่ ๒

จำเลย

แพ่ง ผู้ชำระหนี้ชอบที่จะได้รับใบเสร็จ

คำว่า “บุคคลผู้ชำระหนี้ชอบที่จะได้รับใบเสร็จเป็นสำคัญจากผู้รับชำระหนี้” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒๖ นั้น เพียงแต่บัญญัติให้สิทธิผู้ชำระหนี้ ในอันที่จะเรียกร้องให้ผู้รับชำระหนี้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ระบุไว้ ให้แก่คนใดเท่านั้น มิได้หมายความว่า หากไม่มีหลักฐานเช่นที่บัญญัติไว้นั้นแล้ว ผู้ชำระหนี้จะพิสูจน์ถึง การชำระหนี้ไม่ได้เลย

หมายเหตุ บทบัญญัติมาตรา ๓๒๖ นี้ เป็นอุปกรณ์ของเรื่องชำระหนี้อย่างหนึ่ง ซึ่งมีไว้ เพื่อประโยชน์ของผู้ชำระหนี้ เพราะถ้าลูกหนี้ชำระหนี้แล้วไม่ได้หลักฐานการชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ซ้ำอีกได้ และเมื่อลูกหนี้พิสูจน์การชำระหนี้ไม่ได้ ศาลก็ต้องบังคับให้ผู้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้อีก ด้วยเหตุนั้น มาตรา ๓๒๖ จึงบัญญัติไว้ให้เป็นสิทธิของผู้ชำระหนี้ที่จะเรียกเอาหลักฐานการชำระหนี้ได้ เพื่อประโยชน์ที่จะพิสูจน์การชำระหนี้ของตนได้ เพราะหลักฐานแห่งการชำระหนี้ เช่น ใบเสร็จหรือการเวนคืนเอกสารที่จะพึงเรียกเอาได้ตาม มาตรา ๓๒๖ นี้ เป็นของถาวร หรือเป็นการพิสูจน์ได้ดียิ่งกว่าพยานบุคคล

อย่างไรก็ดี มาตรา ๓๒๖ ให้เป็นสิทธิของผู้ชำระหนี้ที่จะเรียกเอาหลักฐานได้ มิได้บังคับให้เป็นหน้าที่ของผู้ชำระหนี้จะต้องเรียกเอากันนั้น ฉะนั้น ผู้ชำระหนี้จะเรียกเอาหลักฐานการชำระหนี้หรือไม่ก็ได้ กฎหมายไม่ได้บังคับ ถ้าผู้ชำระหนี้ไม่เรียกเอาหลักฐาน ผู้รับชำระหนี้ก็หาจำต้องทำให้ไม่

บทบัญญัติ มาตรา ๓๒๖ เป็นประโยชน์แก่แต่ที่จะได้หลักฐานไว้สำหรับพิสูจน์ การชำระหนี้ แต่แม้จะไม่ได้มีหลักฐานตาม มาตรา ๓๒๖ โดยทั่วไปก็ยังมีความอื่นที่จะ

พิสูจน์การชำระหนี้ได้ เช่น รับฝากของเขาไว้ และคืนให้เขาไปแล้ว ไม่มีเอกสารเป็นพยานเลย ก็ยังเอาพยานบุคคลมาสืบพิสูจน์การชำระหนี้ได้ถ้ามี แต่ในเรื่องกู้ยืมเงินตามมาตรา ๖๕๓ นั้น ต้องถือว่าเป็นเรื่องพิเศษนอกเหนือจากหลักทั่วไปดังกล่าว คือ ตามมาตรา ๖๕๓ บัญญัติไว้ว่า ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือเท่านั้น ท่านว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นใดเวณคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว ซึ่งเป็นความประสงค์ที่จะให้หลักฐานพยานพิเศษเฉพาะเรื่องกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือเท่านั้น จะเอาไปใช้ในเรื่องอื่นไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑/๒๕๐๕

นางมินะ เหมสนิท ที่ ๑, นางลิมา สุดาหวุ่น ที่ ๒

โจทก์

ระหว่าง

นางมุเหลียม สุดาหวุ่น หรือ มุเหลียม โรมพัน

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ฟ้องคดีใหม่ เมื่อคดีเดิมอยู่ในระหว่างพิจารณา

ทนายทของเจ้ามรคก ฟ้องเรียกที่ดินของเจ้ามรคกจากภรรยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้ามรคกเป็นคดีหนึ่งแล้ว บัดนี้ ยังมีที่ดินมรคกอีก ทนายทจึงฟ้องเรียกจากภรรยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นอีก ดังนี้ ไม่ใช่เป็นการฟ้องแบ่งมรคก แต่เป็นการฟ้องเรียกทรัพย์สินจากผู้ไม่มีอำนาจยึดถือไว้และเป็นที่ดินต่างแปลงกับในคดีก่อน ทนายทจึงมีสิทธิฟ้องเรียกได้อีก ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ (๑)

หมายเหตุ การฟ้องจำเลยคนเดียวกัน เรียกทรัพย์สินสิ่งหรือบางสิ่ง แล้วภายหลังมาฟ้องเรียกทรัพย์สินอื่นที่ยังไม่ได้ฟ้องเรียกอีกนั้น มีหลักที่ถือกันมา ถ้าเป็น มูลคดีเดียวกันแล้ว จะมาขอยกฟ้องเรียกที่สิ่งไม่ได้ จะต้องฟ้องเรียกทรัพย์สินทั้งหมดในคราวเดียวกัน หรืออย่างใดก็ต้องฟ้องเพิ่มเติม ถ้ามาฟ้องใหม่เมื่อคดีแรกเสร็จเด็ดขาดแล้วก็ฟ้องซ้ำ หรือมาฟ้องใหม่เมื่อคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาล ก็ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ (๑) เช่นคดีเรื่องมรดก ผู้รับมรดกควรสืบเสียให้เสร็จเรียบร้อยว่า มีทรัพย์สินมรดกอยู่เท่าใดก่อนที่จะฟ้อง ถ้าฟ้องในคราวแรกไม่หมด จนคดีเสร็จเด็ดขาดแล้ว มาฟ้องเรียกทรัพย์สินมรดกขึ้นใหม่อีก เราถือกันว่าเป็นฟ้องซ้ำ หรือในเรื่องละเมิด มีคนขับรถชนบาดเจ็บ ได้เสียค่าใส่ยาเพราะศีรษะแตก ฯลฯ ฟ้องเรียกค่าเสียหายแล้ว ภายหลังกลับซ้ำเป็นพิษต้องเข้าโรงพยาบาลเสียค่ายาอีกเยอะแยะอย่างนี้ น่าจะฟ้องเรียกค่าเสียหายใหม่อีกไม่ได้

แต่คดีนี้ ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า การฟ้องคดีใหม่ไม่ต้องห้ามตาม มาตรา ๑๗๓ (๑) โดยถือว่าไม่ใช่ฟ้องเรียกมรดก หากฟ้องว่าทรัพย์สินที่ฟ้องเป็นของโจทก์ โจทก์จึงมีสิทธิติดตามเรียกเอาคืนจากผู้ที่ไม่ได้สิทธิจะยึดถือ ไม่ว่าทรัพย์สินจะไปอยู่ที่ไหนและที่ผู้ใด และเป็นที่ดินคนละแปลงกัน

อย่างไรก็ดี ถ้าโจทก์รู้แต่แรกว่ามีทรัพย์สินรวมกันที่จำเลย แต่ไม่ฟ้องรวมกัน ครั้งเดียว กลับมาแยกฟ้องทีละแปลง คนละคดีแล้ว ก็น่าจะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๓ (๑) เหมือนกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๒-๘๓/๒๕๐๕

ระหว่าง	นายพร้อม จัยศิริ ที่ ๑, นางแก้ว จัยศิริ ที่ ๒	โจทก์
	นายเสรี เสรีวัฒนา ที่ ๑, นางเจลา บัณฑสถาน ที่ ๒ นายวงศ์ นิมิตรวานิชย์ ที่ ๓	จำเลย
ระหว่าง	นางแข ไทยเจริญ	โจทก์
	นายเสรี วัฒนา ที่ ๑, นายเกษม วรทรัพย์ ที่ ๒	จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ขยายเวลา อนาคต

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้องไม่อนุญาตให้โจทก์ฎีกาอย่างคนอนาคต และมีคำสั่งกำหนดเวลาให้ชำระเงินค่าธรรมเนียมนั้น แต่โจทก์ไม่เสียค่าธรรมเนียมตามกำหนด กลับฎีกาคำสั่งไปศาลฎีกา และศาลฎีกาได้มีคำสั่งยกคำร้องโจทก์ขึ้นตามศาลล่าง โดยไม่ได้กำหนดเวลาให้ชำระค่าธรรมเนียมอีก ทั้งกำหนดเวลาที่ศาลชั้นต้นสั่งให้ชำระค่าธรรมเนียมก็สิ้นไปแล้ว ดังนั้น โจทก์ยื่นคำร้องขอให้กำหนดเวลาวางเงินค่าธรรมเนียมใหม่ อีก ศาลฎีกามีอำนาจกำหนดเวลาให้โจทก์นำค่าธรรมเนียมมาเสียในระยะเวลาอันสมควรได้

○○○○○

หมายเหตุ เรื่องอย่างนี้ ยังไม่เคยมีตัวอย่าง คือ ศาลฎีกาสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกาอย่างคนอนาคตไปแล้ว คือ ขึ้นตามคำสั่งศาลชั้นต้น แต่ไม่ได้สั่งว่าถ้าจำเลยคิดใจที่จะฎีกาแล้ว ให้จำเลยชำระค่าฤชาธรรมเนียมภายในกี่วันเช่นนั้นแล้ว ภายหลังศาลฎีกาจะมีอำนาจสั่งกำหนดให้จำเลยเสียค่าฤชาธรรมเนียมได้หรือไม่

เรื่องเช่นนั้น จะว่าเช่นเรื่องขยายเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๓ ก็ไม่ใช่ เพราะระยะเวลาหมดไปนานแล้ว ตามปกติ เมื่อศาลสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกาอย่างคนอนาคต ศาลจะกำหนดเวลาไปด้วยเพื่อให้ผู้ฎีกาเสียค่าธรรมเนียมที่เกี่ยว ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นอำนาจทั่ว ๆ ไปของศาลในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ ฉะนั้น ศาลจึงมีอำนาจสั่งได้เสมอ จะสั่งตอนไม่อนุญาตให้ฎีกา หรือจะสั่งภายหลังก็ย่อมมีอำนาจสั่งได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๐/๒๕๐๕

เทศบาลนครกรุงเทพ โดยนายชำนาญ ชูบุรณ์ นายกเทศมนตรี

โจทก์

ระหว่าง

นายเปี่ยมตัง แซ่โง้ว หรือ วีระชัย มหารมณเลิศ

ผู้ร้องขอชดเชย

นายเกียง แซ่โง้ว

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ระบุพยานเพิ่มเติม

ในคดีร้องขอชดเชย ศาลกำหนดให้โจทก์นำสืบก่อน เมื่อโจทก์สืบพยานบุคคลแล้ว โจทก์แถลงว่าหมดพยานบุคคลแล้ว คงติดใจอ้างพยานเอกสารซึ่งได้ขอให้ศาลเรียกมาแล้ว แต่ยังไม่ได้อำนำ ทังนี้ ถือว่าการสืบพยานหลักฐานของโจทก์ยังไม่เสร็จ เพราะเอกสารก็เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งเหมือนกัน ฉะนั้น ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นระบุพยานเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๘ วรรค ๒

○○○○○

หมายเหตุ คำว่า “พยานหลักฐาน” หมายถึงพยานบุคคลและพยานเอกสาร พยานวัตถุ และ คำว่า “สืบ” นี้ไม่หมายความว่า คู่ความและศาลจะต้องมานั่งพิจารณา แม้เสนอให้ศาลดูก็เป็นการสืบพยานเหมือนกัน มาตรา ๘๘ วรรค ๒ ใช้ว่า “ก่อนเสร็จการสืบพยานหลักฐาน” จึงต้องหมายทั้งพยานบุคคลและพยานเอกสาร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๖-๒๒๗/๒๕๐๕

ระหว่าง	กระทรวงการคลัง โดยนายชุนห์ นกแก้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ ผู้รับมอบอำนาจ	โจทก์
	นายพิมพ์ โสมนัส	จำเลย
ระหว่าง	กระทรวงการคลัง โดยนายชุนห์ นกแก้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ ผู้รับมอบอำนาจ	โจทก์
	นายพิมพ์ โสมนัส ที่ ๑, นายเสริม กันกา ที่ ๒	จำเลย

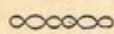
แพ่ง ละเมิด อายุความ

วิธีพิจารณาแพ่ง อำนาจศาลฎีกา หนีอันไม่อาจแบ่งแยกได้

กรณีที่ข้าราชการกระทำละเมิดและต้องใช้ค่าเสียหายนั้น จะถือว่ากรมหรือกระทรวงเจ้าสังกัดรู้การละเมิด และตัวผู้ต้องรับผิดชอบ ตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ของตนในกรมหรือกระทรวงเสนอความเห็นหาได้ไม่ ต้องนับตั้งแต่วันที่กรมหรือกระทรวง คือ อธิบดีหรือรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องราวและความเห็นนั้นแล้ว

ทรัพย์สินที่ถูกยกออกไปเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจของกรมสรรพากรซึ่งเป็นนิติบุคคล เมื่อกรมสรรพากรไม่ฟ้องร้องผู้ละเมิดจนขาดอายุความแล้ว กระทรวงการคลังมาเป็นโจทก์ฟ้องภายหลังครบหนึ่งปีนับแต่กรมสรรพากรรู้ถึงกล่าว ก็ต้องถือว่าฟ้องขาดอายุความเช่นเดียวกัน

ในกรณีที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองให้รับผิดชอบละเมิดร่วมกัน แม้จำเลยคนหนึ่งจะมีไต่ฎีกา เมื่อปรากฏว่าคดีขาดอายุความ ศาลฎีกาอาศัย ป.วิ. แพ่ง มาตรา ๒๔๕ (๑), ๒๔๗ มีอำนาจวินิจฉัยถึงจำเลยที่มีไต่ฎีกาด้วยได้

หมายเหตุ คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้วางหลักว่า การนับอายุความละเมิด ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายนั้น ถ้าผู้เสียหายเป็นกรม ก็ถือเอาวันที่อธิบดีรู้ ซึ่งขัดกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่

๒๐๓/๒๕๐๐ ที่ตัดสินไว้ว่า เจ้าหน้าทุกรู้ใช้ได้ แต่โดยที่คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๒๖-๒๒๗ /๒๕๐๕ นี้ได้พิพากษาในภายหลังและโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จึงต้องถือว่าคำพิพากษากฎีกาที่ ๒๒๖-๒๒๗/๒๕๐๕ นี้ หักล้างข้อวินิจฉัยตามคำพิพากษากฎีกาที่ ๒๐๓/๒๕๐๐ เสียแล้ว

การที่เจ้าหน้าที่นั้น เจ้าหน้าที่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ทำงานตามระเบียบราชการ จะถือว่าอภัยที่รู้ตัวไม่ได้ จนกว่าอภัยที่จะได้พิจารณาความเห็นนั้นแล้วว่าผิดหรือถูก หรือใครจะต้องรับผิดชอบในการละเมิดนั้นบ้าง

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๓๐/๒๕๐๕

นายไข่ หรือ เกียรติ หุตะจุฑะ

โจทก์

ระหว่าง

ขุนเสนาณรงค์ศักดิ์

จำเลย

วิธีพิจารณาแพ่ง ขาดนัด ขอให้พิจารณาใหม่

การขอให้พิจารณาคดีใหม่ ในกรณีขาดนัดนั้น จะต้องบรรยายให้เห็นได้ว่า กรณีสืบคดีของคดีนั้น ไม่ใช่เป็นไปโดยจงใจหรือไม่มีเหตุอันสมควร และต้องกล่าว คัดค้านคำตัดสินของศาลด้วย

○○○○○

หมายเหตุ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๐๘ วรรค ๒ นั้น คำขอให้พิจารณาคดีใหม่ต้องบอกเหตุว่าไม่จงใจขาดนัด และต้องคัดค้านคำพิพากษาของศาลไว้ด้วย ในคำขอของจำเลยในคดีนี้ได้กล่าวถึงเรื่องไม่จงใจขาดนัดไว้แล้ว แต่ข้อคัดค้านคำพิพากษากล่าวไว้ค่อนข้างบางมาก แต่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ว่า ข้อความในคำขอของจำเลยพออนุมานได้ว่า จำเลยได้คัดค้านคำตัดสินของศาลตามมาตรา ๒๐๘ แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๖/๒๕๐๕

นายวรกาล ไชยกาล

โจทก์

ระหว่าง

นายชาญยุทธ ไชยคำมิ่ง

จำเลย

แพ่ง กู้ยืม

ประมวลรัษฎากร

เอกสารที่จำเลยทำให้ โจทก์มีข้อความรับรองการที่โจทก์จัดการงานให้จำเลย และต้องออกเงินทดรองไป รวมทั้งสัญญามอบทรัพย์สินของจำเลยให้ โจทก์มีอำนาจจัดการ ใช้สิทธิได้ค่านั้น มิใช่เป็นสัญญากู้ยืมเงิน จึงไม่ต้องยึดอากรแสตมป์ และรับฟังเป็น พยานหลักฐานในคดีได้

หมายเหตุ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เอกสารที่จำเลยทำให้ โจทก์ มิใช่สัญญากู้ยืมเงิน อัน จะต้องยึดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๑๘

ตราสารที่ต้องยึดอากรแสตมป์บริบูรณ์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๑๘ นั้น จะต้องเป็นตราสารที่มีลักษณะแห่งตราสารตามบัญญัติตราอากรแสตมป์ในประมวลรัษฎากร ด้วย ถ้าเป็นตราสารอื่นใดที่ไม่มีลักษณะตราสารตามบัญญัติตราอากรแสตมป์ในประมวลรัษฎากรแล้ว ก็ไม่ต้องยึดอากรแสตมป์ก็รับฟังเป็นพยานได้เช่น สัญญากู้ยืมเงินต้องยึดอากรแสตมป์ แต่เอกสารที่ผู้กู้มาขอฝากชำระหนี้เงินกู้ต่อไป อันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงิน เหมือนกัน แต่ไม่ใช่สัญญากู้ยืมเงิน จึงไม่ต้องยึดอากรแสตมป์ก็รับฟังเป็นพยานได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๘/๒๕๐๕

นางทุมมา ผงทอง

โจทก์

ระหว่าง

นางน้อย โฉนงัน

จำเลย

อาญา ทำให้เสียทรัพย์

แพ่ง ขจัดความเดือดร้อนรำคาญ

จำเลยกับครอบครัวใช้ทางเดินในที่ดินของโจทก์ไปออกทางสาธารณะเกินกว่า ๑๐ ปีแล้ว โดยมีช่องประตูรั้วสำหรับเข้าออกบ้านจำเลยได้ ต่อมาโจทก์ทำรั้วใหม่ตามแนวรั้วเดิมที่ผนัง และล้อมรั้วที่ประตูรั้วที่เคยมีเข้าออกบ้านจำเลยด้วย จำเลยไม่มีทางอื่นออก เพราะบ้านที่จำเลยอยู่ในที่ล้อมรั้วรอบมิดชิด จำเลยร้องต่ออำเภอขอให้โจทก์เปิดรั้วให้จำเลยเข้าออกได้ โจทก์ไม่ยอม จำเลยจึงไต่รื้อรั้วเฉพาะตรงที่เคยเป็นช่องประตูเข้าออกบ้านจำเลย กว้างประมาณ ๑ วา เพื่อเดินเข้าออกบ้านจำเลยดังเดิม ทั้งนี้ จำเลยมีสิทธิทำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๗ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๘

○○○○○

หมายเหตุ สิทธิของเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่จะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนตามมาตรา ๑๓๓๗ ให้สิ้นไปนั้น เดิมเป็นที่สงสัยกันว่า จะต้องใช้สิทธินี้ทางศาลหรือไม่ หรือมีสิทธิขจัดความเสียหายเดือดร้อนเองได้ เช่น มีผู้ก่อสร้างตึกบังแสงบ้านเราทำให้บ้านเรามีคอกบังแสง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพอนามัย เราจะจัดการรื้อคอกนั้นเสียโดยลำพังตนเองไม่ต้องไปฟ้องร้องให้ศาลบังคับก็ได้หรือไม่ ในข้อนี้เห็นว่าจะยืนยันลงไปว่าทำเองได้ก็คงไม่ถูกนัก จำเป็นจะต้องพิจารณาคุณสมบัติว่าร้ายแรงหรือก่อให้เกิดความเสียหายในการที่ขจัดความเดือดร้อนนั้นแค่ไหน ถ้าถึงกับจะต้องรื้อคอกของผู้ก่อให้เราเกิดความเดือดร้อน ก็เห็นว่าจำจะต้องไปฟ้องร้องต่อศาลให้บังคับได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่ใหญ่โตอะไรเช่นในคดีนี้ ก็ย่อมจะขจัดการเดือดร้อนนั้นเองได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๑/๒๕๐๕

นายเฉลิม สวัสดิ์

โจทก์

ระหว่าง

นายผอง ขาวคา

จำเลย

แพ่ง หลักฐานการกู้ยืม

ประมวลรัษฎากร

เอกสารมีความว่า “เรียนครูที่เคารพนับถืออันสูง กระผมได้ฝากนมมาให้ ๑ โหล ราคา ๔๔ บาท โปรตทราย เงินฝากไป ๕,๔๐๐ บาท กระผมได้รับและลงบัญชีไว้เรียบร้อยแล้ว” ท้ายข้อความเป็นคำลงท้ายของหนังสือ วัน เดือน ปี และเซ็นชื่อโจทก์ ทั้งนี้เห็นได้ว่าเป็นจดหมายธุรกิจกล่าวถึงเงินที่จำเลยฝากไปให้โจทก์แล้วด้วย ไม่มีลักษณะเป็นใบรับเงินโดยเฉพาะ ซึ่งตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๐๕ การรับเงินเช่นนี้ก็มิได้บังคับว่าจะต้องออกใบรับเงินประการใด หนังสือฉบับนี้เป็นหลักฐานตามที่ ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ บังคับไว้เท่านั้น แม้จะไม่ได้มีข้อความแสดงตน ก็พึงเป็นหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงได้ว่า จำเลยได้ชำระหนี้จำนวนนี้ให้แก่โจทก์แล้ว

○○○○○

หมายเหตุ ประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๑๔ บัญญัติว่า “ตราสารที่ไม่ยึดแสดงตนปริบวรณ จะใช้แทนฉบับ คู่ฉบับ คู่ฉีก หรือสำเนาตราสารนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งไม่ได้ ฯลฯ”

มาตรา ๑๐๔ บัญญัติว่า “ตราสารที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายหมวดนี้ ต้องยึดแสดงตนปริบวรณตามอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชีนั้น”

เมื่อพิเคราะห์ดูตามสองมาตรากลับแล้ว จะเห็นได้ว่าตราสารหรือเอกสารใดที่ไม่ยึดแสดงตนแล้วใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๑๔ ไม่ได้ นั่น จะต้องเป็นตราสารตามที่มาตรา ๑๐๔ ระบุไว้ว่า ต้องยึดแสดงตนปริบวรณ ถ้าเป็นตราสารหรือเอกสารอื่นใดซึ่งไม่ใช่ตราสารตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐๔ แล้ว ก็ไม่ต้องยึดแสดงตนแต่อย่างใด และใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๑๔

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๐/๒๕๐๕

ระหว่าง นายสินกิม แซ่เตี๋ย

โจทก์

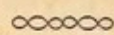
นายคำบุ หลักคำ

จำเลย

แพ่ง กู้ยืม ชำระหนี้ด้วยสิ่งอื่น

พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา และประกาศห้ามตกข้าวแก่ชาวนา

จำเลยเอาสินค้าจากร้านยิดาโจทก์ไป โดยโจทก์ยินยอมซื้อขายชำระราคาแทน ทั้งนี้ โดยจำเลยทำหลักฐานให้โจทก์ไว้ว่า จะนำข้าวเปลือกเหนียวชำระให้ โจทก์แทนค่าสินค้า แม้ราคาข้าวจะขึ้นลงอย่างไรก็ตาม ทั้งนี้ แม้จำนวนและราคาข้าวจะเกินราคาสินค้าของไปมาก เพียงใดก็ตาม ก็เป็นเรื่องผูกพันชำระหนี้กันตามสัญญาหนี้ ไม่ใช่เรื่องกู้ยืมเงิน หรือซื้อข้าว จึงไม่ตกอยู่ในบังคับประกาศห้ามตกข้าวแก่ชาวนา จ.ศ. ๑๒๓๕ และ พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๔๗๕ กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖

หมายเหตุ ประกาศห้ามตกข้าวแก่ชาวนา จ.ศ. ๑๒๓๕ นั้น มีใจความว่า ในการกู้ยืมเงินนั้น ห้ามมิให้ตกลงใช้ค้ำเงินและดอกเบี้ยเป็นข้าว โดยกำหนดจำนวนข้าวแน่นอนล่วงหน้าว่าเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้น หากขึ้นตกลงเช่นนั้น เรียกว่าทำสัญญาตกข้าว มิให้ศาลบังคับคดีให้ ทั้งนี้ โดยประกาศดังกล่าวมีเจตนารมณ์มิให้ผู้มีทุนรอนมากคึกเอาเปรียบชาวนา ที่ทำนาขายผลเมล็ดข้าว ผู้ที่มีทุนรอนมากนั้นก็ออกเงินให้ล่วงหน้าไปสัญญากับชาวนาผู้ยืมเงินไปนั้นให้ส่งข้าวแทนเงิน แต่คิดราคาต่ำกว่าราคาข้าวที่ขายกันอยู่ในราคาตลาด ชาวนาที่ทำนามีทุนน้อย กู้ยืมเงินไปแล้ว ครั้นทำนาได้ผลเมล็ดข้าวแล้ว ก็ต้องเอาข้าวไปใช้หนี้เป็นราคาถูกตามที่ได้สัญญาไว้

นอกจากประกาศห้ามตกข้าวแก่ชาวนา จ.ศ. ๑๒๓๕ แล้ว ยังมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๖ วรรค ๒ บัญญัติว่า ถ้าทำสัญญากู้ยืมเงินกันและผู้ใช้กู้ยอม

รับเอาสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กู้ยืมกัน ท่านให้คิดเป็นจำนวน เท่ากับราคาท้องตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นในเวลาและสถานที่ที่ส่งมอบ มิฉะนั้น เป็นโมฆะ

แต่ข้อเท็จจริงในคดีนี้ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าไม่ใช่เป็นเรื่องการกู้ยืมเงิน จึงไม่ ตกอยู่ในบังคับประกาศห้ามตกขาวแก่ชาวนา จ.ศ. ๑๒๓๕

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๔๑/๒๕๐๕

นายเทียน นิยมไทย
ระหว่าง

โจทก์

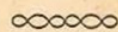
นายกิมหุ โปฉุก

จำเลย

แพ่ง ปลุกสร้างอาคารรुकลาที่ดินผู้อื่น

ปลุกสร้างเรือนในที่ดินของตน ตัวเรือนไม่รุกล้ำเข้าไปในที่ดินของผู้อื่น แต่ ชายคาได้รุกล้ำเข้าไป โดยสุจริตนั้น ย่อมเป็นการปลุกสร้างโรงเรือนรุกล้ำเข้าไปในที่ดิน ของผู้อื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๒ ไม่ใช่มาตรา ๑๓๔๑ เพราะตาม มาตรา ๑๓๔๑ หมายถึงทำหลังคาหรือการปลุกสร้างอย่างอื่นโดยมิได้รุกล้ำที่ดิน ของผู้อื่น แต่เมื่อฝนตกน้ำฝนได้ไหลลงไปยังที่ดินหรือทรัพย์สินของผู้อื่นที่ติดต่อกัน

ในกรณีปลุกเรือนรุกล้ำที่ดินของผู้อื่น โดยสุจริตตาม มาตรา ๑๓๑๒ นั้น เจ้าของ โรงเรือนมีสิทธิขอให้จดทะเบียนสิทธิเป็นภาระจำยอมได้ โดยไม่ต้องรอนเงิน ๑๐ ปี

หมายเหตุ การปลุกโรงเรือนในที่ดินของตน แต่ชายคา รุกล้ำเขตที่ดินของคนอื่นนั้น จะใช้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๒ หรือ มาตรา ๑๓๔๑ บังคับ

เมื่อพิจารณาที่ด้วยท มาตรา ๑๓๑๒ แล้ว ทำให้รู้สึกว่าการปลูกrukla เข้าไปในที่ดินของผู้อื่นนั้น น่าจะปลูกrukla ลงไปในที่ดิน เช่น ปลูกเสาเรือนrukla เข้าไป เพียงแต่ขายการrukla เข้าไปนั้น เป็นการrukla ทางอากาศ ไม่ใช่ปลูกrukla เข้าไปในที่ดิน ไม่ได้สิทธิครอบครองที่ดินได้ขายค่านี้อย่างไร ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗๒/๒๔๕๕ วินิจฉัยว่า เพียงแต่ขายเสาเรือนยื่นเกินจากแนวเขตที่ดินของตนเข้าไปในที่ดินของผู้อื่น หากทำให้ที่ดินได้ขายคาเป็นสิทธิแก่เจ้าของเรือนในทางครอบครองไม่ และมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๑๔/๒๔๕๕ วินิจฉัยไว้ในแนวเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีมาตรา ๑๓๔๗ ที่บัญญัติไว้ว่า ถ้ากิ่งไม้ยื่นล้ำเข้ามา เมื่อเจ้าของที่ดินได้บอกผู้ครอบครองที่ดินติดต่อให้ตัดภายในเวลาอันสมควรแล้ว แต่ผู้นั้นไม่ตัดทอนว่าเจ้าของที่ดินตัดเอาเสียได้ จึงทำให้เห็นว่า การปลูกเรือนในที่ดินของตน ไม่ได้รุกล้ำเขตที่ดินของผู้อื่น เพียงแต่ขายการrukla เขตที่ดินของผู้อื่นนั้น น่าจะนำ มาตรา ๑๓๑๒ หรือ ๑๓๔๑ มาบังคับไม่ได้ ต้องนำ มาตรา ๑๓๔๗ มาบังคับ

แต่ก็มีความเห็นอีกทางหนึ่งว่า กรณีตาม มาตรา ๑๓๔๗ นั้น กฎหมายบัญญัติไว้ชัดเฉพาะในกรณีรากไม้หรือกิ่งไม้รุกล้ำเข้ามา ไม่ได้บัญญัติถึงกรณีอื่น ๆ ทั่วไป จึงต้องใช้ มาตรา ๑๓๔๗ เฉพาะกรณีที่ระบุไว้เท่านั้น และยังเห็นว่า การปลูกสร้างโรงเรือนรุกล้ำตาม มาตรา ๑๓๑๒ นั้น ต้องถือว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนrukla ก็เข้า มาตรา ๑๓๑๒ แล้ว ขายคาก็เป็นส่วนหนึ่งของเรือน ฉะนั้น จะเป็นตัวเรือนหรือขายการrukla ก็ต้องใช้ มาตรา ๑๓๑๒ บังคับ ส่วนตาม มาตรา ๑๓๔๑ นั้น แม้การปลูกสร้างโรงเรือนทั้งตัวเรือนและหลังคาไม่รุกล้ำเลย ถ้าน้ำฝนที่ตกลงมายังทรัพย์สินซึ่งอยู่ติดต่อกัน ก็เข้า มาตรา ๑๓๔๑ นี้

ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ มีความเห็นตามนัยทั้งสองนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๖/๒๕๐๕

หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ บริพัตร

โจทก์

ระหว่าง

การทำเรือแห่งประเทศไทย ที่ ๑, นายกมล พหลโยธิน
ผู้อำนวยการของการทำเรือแห่งประเทศไทย ที่ ๒

จำเลย

รัฐธรรมนูญ ตุลาการรัฐธรรมนูญ

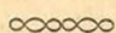
พ.ร.บ. เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ

วิธีพิจารณาแพ่ง ข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ฯลฯ

โดยปกติศาลเป็นผู้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาใช้บังคับแก่คดี จึงมีอำนาจหน้าที่พิจารณาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดจะใช้บังคับแก่คดีได้หรือไม่เพียงใด เว้นแต่จะมีบทกฎหมายใดบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสถาบันอื่นโดยเฉพาะ ฉะนั้น เมื่อมีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓ ยกเลิกรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยขาดบทกฎหมายใดว่าจะแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่แล้วอำนาจหน้าที่ซึ่งขาดนั้นจึงตกอยู่ที่ศาลยุติธรรมดังเดิม

ในการพิจารณาว่าบทกฎหมายใดมีผลบังคับใช้ได้หรือไม่เพียงใดนั้น เป็นการพิจารณาถึงบทกฎหมายนั้นเมื่อขณะประกาศออกใช้บังคับหาใช่เฉพาะแต่เวลาที่จะยกขึ้นใช้บังคับแก่คดีหนึ่งคดีใดไม่ เพราะถ้าบทกฎหมายใดใช้บังคับมิได้แล้ว ก็ย่อมจะใช้บังคับมิได้มาแต่เริ่มแรก หาใช่เพียงจะมาใช้บังคับมิได้เอาเมื่อจะยกขึ้นบังคับแก่คดีใดโดยเฉพาะไม่ ฉะนั้น การที่ศาลวินิจฉัยว่า มาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในท้องที่ตำบลคลองตัน พ.ศ. ๒๔๙๖ ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ไม่มีผลบังคับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๓ จึงกระทำได้โดยชอบ หาใช่เป็นการที่ศาลเองจะมากำหนดให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ใช้บังคับได้อยู่ อันเป็นการขัดแย้งกับประกาศคณะปฏิวัติไม่

ข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทกฎหมายใด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ มีความสำคัญยิ่งนัก และเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยตรง แม้คู่ความจะมีได้ ยกขึ้นกล่าวอ้างก็สมควรที่ศาลจะยกขึ้นวินิจฉัย

หมายเหตุ ย่อมเป็นที่เห็นกันได้ว่า ศาลเป็นผู้ใช้กฎหมาย กฎหมายบัญญัติให้ศาลวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย ศาลจึงต้องดูด้วยว่ากฎหมายที่ศาลจะใช้นั้นเป็นกฎหมายที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญหรือเปล่า บทกฎหมายใดที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญย่อมเป็นโมฆะ ซึ่งเท่ากับไม่เป็นกฎหมายเสียเลย

เมื่อครั้งศาลฎีกาตัดสินคดีอาชญากรรมสงคราม ปี ๒๔๘๕ รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๗๕ ยังคงใช้อยู่ ศาลฎีกาประชุมใหญ่ว่า เมื่อสภายังไม่ได้ตีความว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลก็ย่อมวินิจฉัยได้ว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ต่อมารัฐธรรมนูญได้แก้ไขให้ตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ บัดนี้เมื่อรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว ตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มีอยู่แล้วก็เท่ากับอำนาจศาลในการวินิจฉัยกฎหมายใดว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ได้รั้งกลับคืนมาอีก ในปัจจุบันนี้ ศาลจึงมีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่อย่างเต็ม

หลวงประเจิดอักษรลักษณ์ (สมโภช อัสวานนท์)

โจทก์

ระหว่าง

นายจรัส คันติพาณิชย์

จำเลย

แพ่ง การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็ค หลักฐานเป็นหนังสือ

การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็ค เป็นการชำระหนี้ด้วยการออกตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๓๒๑ วรรค ๓ ย่อมถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นซึ่งมิใช่การชำระหนี้ด้วยเงิน ฉะนั้น แม้ว่าการชำระหนี้เงินกู้นั้นจะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ตามประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๖๕๓ ศาลก็ย่อมรับฟังพยานบุคคลที่น่าสืบในเรื่องการชำระหนี้นั้นได้

○○○○○

หมายเหตุ การชำระหนี้เงินกู้ นั้น ถ้าชำระด้วยเงินก็เข้าที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ คือจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดง หรือเอกสารอื่นเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมใดแล้วนั้นแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว แต่ถ้าเป็นการชำระหนี้ด้วยอย่างอื่นก็เข้าตาม ป.พ.พ. ๓๒๑ ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าเจ้าหนี้ยอมรับการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นแทนการชำระหนี้ที่ใดตกลงกันไว้ ท่านว่าหนี้นั้นเป็นอันระงับไป ซึ่งไม่ต้องนำบทบัญญัติที่จำกัดไว้ใน มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ มาบังคับ จึงเป็นอันว่า การชำระหนี้เงินกู้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นที่ไม่ใช่เงินแล้ว ถ้าเจ้าหนี้ยินยอมรับการชำระหนี้แล้วก็จะนำสืบการใช้เงินได้โดยไม่ต้องมีหลักฐานการใช้เงินเป็นหนังสือ ฯลฯ

การใช้หนี้ด้วยเช็คก็น่าจะเห็นได้ว่าเป็นการชำระหนี้ด้วยเงินนั่นเอง เป็นแต่ว่าหนี้จะระงับสิ้นไปต่อเมื่อเช็คคนใดได้ใช้เงินแล้ว จึงน่าจะเข้าอยู่ในบังคับของ มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ ดังกล่าวแล้ว คือจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานการใช้เงินเป็นหนังสือ ฯลฯ แต่เมื่อพิจารณาทำให้ละเอียดต่อไปจะเห็นได้ว่า กฎหมายบัญญัติการใช้หนี้ด้วยเช็คคนไว้ใน มาตรา ๓๒๑ อันว่าด้วยการชำระหนี้ด้วยอย่างอื่นนั่นเอง และอีกประการหนึ่งการชำระหนี้

ด้วยเช็คคน ถ้าเจ้าหนี้ไม่ยอมรับ ก็ย่อมมีสิทธิปฏิเสธได้โดยชอบ ซึ่งถ้าเป็นการชำระหนี้
ด้วยเงิน ในกรณีหนี้ถูกยอมเงินแล้ว ถ้าเจ้าหนี้ไม่รับ เจ้าหนี้นั้นจะเป็นผู้รับผิดชอบ ฉะนั้นจึง
เห็นได้ว่า การชำระหนี้เงินกู้ด้วยเช็คคนนั้นถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้ด้วยอย่างอื่น ตามมาตรา
๓๒๑ นั้นเอง จึงไม่เข้าอยู่ในบังคับแห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ วรรค ๒ คือสามารถนำ
สิทธิการใช้เงินได้โดยไม่ต้องมีหลักฐานการใช้เงินเป็นหนังสือ ฯลฯ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๓/๒๕๐๕

นางสาวคำตา วงศ์สกุล

โจทก์

ระหว่าง

นายวาศ โมอัครี

จำเลย

แพ่ง ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ พันຍกรรม

สัญญาประนีประนอมยอมความที่ผู้มีชื่อคนหนึ่งกับจำเลยตกลงกันเป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินพิพาทร่วมกัน ใครตายก่อนให้ทรัพย์สินพิพาทตกเป็นของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น เป็นสัญญาที่
ก่อให้เกิดหนี้ โดยมีเงื่อนไข และเป็นสัญญาต่างตอบแทนกัน เพื่อเป็นการระงับข้อพิพาท
ย่อมมีผลใช้บังคับได้ ฉะนั้นเมื่อผู้มีชื่อยุติ ทรัพย์สินพิพาทย่อมตกเป็นของจำเลย ผู้มีชื่อที่ตาย
จะไปทำพันธกรรมยกทรัพย์สินนั้นให้คนอื่นอีกไม่ได้

○○○○○

หมายเหตุ มีข้อสังเกตว่า สัญญายอมความในคดีนี้มีข้อความกำหนดการเผื่อตายไว้ด้วย
คือกำหนดไว้ว่า เมื่อฝ่ายใดตายก่อนให้ทรัพย์สินตกเป็นของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะขัดต่อกฎหมาย
ลักษณะมรดกหรือไม่ เพราะกฎหมายมรดกมีอยู่แล้วว่า เมื่อเจ้ามรดกตาย ให้ทรัพย์สินที่มีอยู่
ขณะตายตกเป็นมรดกและตกทอดไปยังทายาททันที ฉะนั้น จึงอาจเห็นว่า ข้อตกลงในสัญญา
ยอมความที่กำหนดไว้ว่า เมื่อฝ่ายใดตายก่อนก็ให้ทรัพย์สินตกเป็นของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีใช้
ทายาทนั้น ขัดต่อกฎหมายลักษณะมรดก

แต่เมื่อพิจารณาหรือรูปร่างในเรื่องในคดีนี้ จะเห็นได้ว่าในขณะที่ทำสัญญายอมความ
ทรัพย์สินยังพิพาทกันอยู่ ยังไม่รู้ว่าเจ้าของใคร จึงตกลงยอมความกันว่าให้เป็นของนางหนู
กับจำเลยร่วมกัน จนกว่าฝ่ายใดตายก่อนก็ให้ตกเป็นของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการ
ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินเอง จึงยังไม่ใช้กรรมสิทธิ์เด็ดขาด สัญญายอมความจึงมี
ผลใช้บังคับได้ และไม่เป็นการห้ามทำพินัยกรรม มรดกจะตกไปอย่างไร เป็นอีกเรื่องหนึ่ง
คือ แม้จะมีทายาท ทายาทก็ต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ตกลงยอมความด้วย

คำพิพากษานี้ที่ ๑๐๐๐/๒๕๐๕

นายรัช พุนประเสริฐ ผู้เยาว์ โดยนางแสงยม พุนประเสริฐ
มารดาผู้แทนโดยชอบธรรม

โจทก์

ระหว่าง

นายพินิจ สังคชาติ ที่ ๑, นายไพพรรณ แก้วทอง ที่ ๒

จำเลย

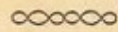
แพ่ง ประนีประนอมยอมความ

วิธีพิจารณาอาญา ข้อเท็จจริงคดีส่วนอาญาผูกมัดส่วนแพ่ง

ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏใน
คำพิพากษาคดีส่วนอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ นั้น
ถ้าไม่มีคำพิพากษาคดีส่วนอาญา คงมีแต่คำวินิจฉัยในชั้นสอบสวนเท่านั้น ก็ไม่เข้าเกณฑ์
มาตรานี้

คดีรณกัน การที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบ และทำเอกสารไว้เป็น
หลักฐาน ว่าเรื่องที่เกิดขึ้นโดยจำเลยที่ ๑ ได้ยินยอมรับผิดชอบและยอมชดเชยค่าเสียหายให้
โจทก์ โดยจะไปทำความตกลงกันที่ผู้ช่อมรดกถือได้ว่าเป็นการประนีประนอมยอมความกันตาม

ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๐ ซึ่งผูกมัดจำเลขที่ ๑ ไม่ให้โต้แย้งว่าคนมิได้ขับรถโดยประมาทได้ แต่จำเลขที่ ๒ ซึ่งเป็นเจ้าของรถ และนายจ้างของจำเลขที่ ๑ ไม่ถูกผูกมัดด้วย ศาลจะตั้งพิเคราะห์ข้อเท็จจริงต่อไปว่า ฝ่ายใดเป็นฝ่ายประมาท

หมายเหตุ มีข้อนำสังเกตอยู่อย่างหนึ่ง คือ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยเกี่ยวกับจำเลขที่ ๑ ไว้ว่า “การที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบเรื่องที่เกิดขึ้นโดยทางฝ่ายจำเลขที่ ๑ ได้ยินยอมรับผิดชอบและยอมชดใช้ค่าเสียหายให้ โจทก์ โดยจะไปทำความตกลงกันที่อุ้ง ถือได้ว่าเป็นการประนีประนอมยอมความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๐ ซึ่งผูกมัดจำเลขที่ ๑ ” นั้น เมื่อศาลฟังว่า หนี้ในมูลละเมิดระหว่างโจทก์กับจำเลขที่ ๑ ได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมกันแล้ว ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความ ย่อมทำให้หนี้ตามมูลละเมิดระงับสิ้นไปตามมาตรา ๘๕๒ เกิดหนี้ตามสัญญาประนีประนอมขึ้นแทน

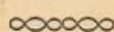
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๓/๒๕๐๕

นางมณี จันทรสว่าง ผู้จัดการมรดก นายผล โพธิ์นิมิตร บิดาผู้ว่าชนม์ โจทก์
ระหว่าง

นางไม้ เดือนสุข ที่ ๑, นางจอม คงสุริยา ที่ ๒, นายบาง คงสุริยา ที่ ๓, จำเลย

แพ่ง แยกการครอบครอง อายุความ ละเมิด

แม้ศาลจะฟังว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเรียกที่ดินพิพาทคืนจากจำเลยได้ เพราะโจทก์ฟ้องคดีภายหลังที่จำเลยเข้าแจ้งการครอบครองเกิน ๑ ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๗๕ ก็ตาม แต่เมื่อโจทก์ได้ฟ้องจำเลยให้ชดใช้ค่าเสียหายในการที่จำเลยเข้าแจ้งการครอบครองมาในฟ้องด้วย และจำเลยมิได้ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ดังนั้น ศาลย่อมพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ได้

หมายเหตุ คดีนี้อาจมีข้อสงสัยว่า เมื่อโจทก์หมดสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายแล้ว เหตุใดจึงให้จำเลยใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์

การแย่งการครอบครองนั้น จำเลยได้สิทธิครอบครองในทันทีที่เข้ายึดถือที่พิพาท โดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตน ไม่ว่าจะเข้ายึดถือโดยชอบหรือโดยละเมิด (มาตรา ๑๓๖๗) เป็นแต่ภายใน ๑ ปี นับแต่เวลาถูกแย่งการครอบครอง โจทก์ยังมีสิทธิดีกว่าจำเลยในอันที่จะฟ้องคดี เพื่อยกคืนซึ่งการครอบครองเท่านั้น (มาตรา ๑๓๗๕) หากโจทก์เพิกเฉย ละเลยไม่ใช้สิทธิของตนภายในกำหนดนั้น ก็เป็นอันหมดสิทธิที่จะฟ้องเพื่อยกคืนซึ่งการครอบครองต่อไป แต่แม้กระนั้นถ้าจำเลยเข้ายึดถือโดยละเมิด ก็ยังคงเป็นละเมิดอยู่ตลอดไป นับตั้งแต่เข้ายึดถือจนกระทั่งโจทก์หมดสิทธิเรียกคืน ไม่มีอะไรย้อนหลังไปลบล้างให้กลายเป็นไม่ละเมิดไปได้ เพราะจำเลยเพิ่งมีสิทธิดีกว่าโจทก์เมื่อพ้น ๑ ปี นับแต่วันเข้าแย่งการครอบครอง ฉะนั้น แม้โจทก์จะหมดสิทธิเรียกเอาคืนการครอบครอง แต่ละเมิดก็ยังเป็นละเมิดอยู่ เมื่อจำเลยไม่ยกอายุความละเมิดขึ้นสู้ ก็ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดแก่โจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๔๖/๒๕๐๕

นางประเสริฐสรพกิจ (สะเอื่อน วงศ์แก้ว)

โจทก์

ระหว่าง

นางกิมอี หรือ สุนันท์ พันธุ์ประสิทธิ์

จำเลย

แพ่ง การใช้กรรมสิทธิ์ ขุดหลุมภายในสองเมตร

จะขุดหลุมส้วมในระยะสองเมตรจากแนวเขตที่ดินไม่ได้ แม้จะได้ใช้ความระมัดระวังตามควร เพื่อยกเว้นมิให้ทรายพังลง หรือมิให้น้ำหรือสิ่งโสโครกซึมได้ก็ตาม

หมายเหตุ ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๔๒ บัญญัติห้ามขุด บ่อ สระ หลุมรับน้ำโสโครก หรือ หลุมรับขี้ หรือขยะมูลฝอย ในระยะสองเมตรจากแนวเขตที่ดิน ส่วนวรรค ๒ วรรค ๓ เป็นบทขยายให้ทำได้ จึงมีปัญหาว่า มาตรา ๑๓๔๒ วรรค ๑ นั้น เป็นบทบัญญัติห้าม เกิดขาดในระยะสองเมตร ส่วนวรรค ๒ วรรค ๓ เป็นบทบัญญัติการ ขุดเกิน ๒ เมตร หรือ วรรค ๒, ๓ เป็นบทยกเว้น วรรค ๑ คือ แม้ในระยะ ๒ เมตร ถ้าใช้ความระมัดระวังป้องกันการเสียหายตามสมควรแล้วทำได้

ศาลฎีกาเห็นว่า บทบัญญัติ มาตรา ๑๓๔๒ วรรค ๑ นั้น ห้ามขุดในระยะ ๒ เมตร เกิดขาด ส่วนวรรค ๒, ๓ นั้นเป็นเรื่องขุดเกิน ระยะ ๒ เมตร คือหมายความว่า แม้เกินระยะ ๒ เมตร แต่ยังใกล้แนวเขต ถ้าทำการขุดไม่เข้าเงื่อนไขในวรรค ๒, ๓ แล้วก็ยังเป็นละเมิดเหมือนกัน

ตาม Reference ปรากฏว่าหลักนี้เราเอามาจากกฎหมายฝรั่งเศสและญี่ปุ่น สำหรับกฎหมายญี่ปุ่นปรากฏว่าตาม มาตรา ๒๓๗-๒๓๘ นั้น ตายตัว และห้ามเกิดขาดของเราก็อย่างเดียวกัน และมาตรา ๒๓๘ นั้นบัญญัติไว้อย่างมาตรา ๑๓๔๒ วรรค ๓

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ชวนพิมพ์

112 ถนนบริพัตร ตำราอยุธยา พระนคร

โทร. 27246

นายชวน ศรีสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2506
